

M02-2003

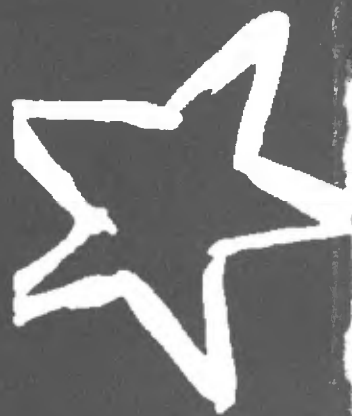
melkweg

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739

2003 JAARVERSLAG

WWW.MELKWEG.NL MUZIEK/DANS/THEATER/FOTOGRAFIE/FILM/MEDIA

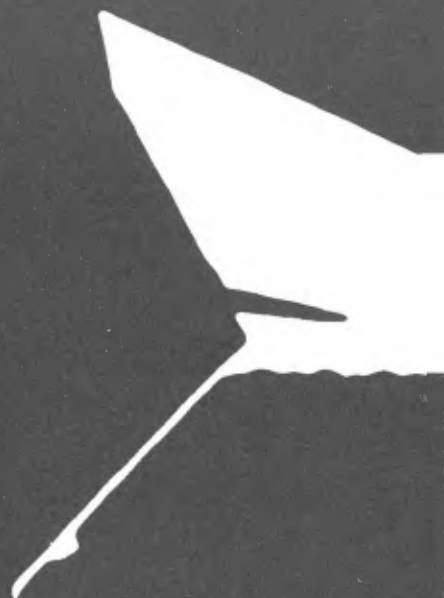

JAARVERSLAG 2003

INHOUD 03

INLEIDING	05
MUZIEK	08
OVERZICHT CONCERTEN	14
THEATER	22
OVERZICHT THEATERVOORSTELLINGEN	27
CINEMA	28
GALERIE	32
OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN	37
MEDIA	38
SPECIALE PRODUCTIES EN MANIFESTATIES	42
OVERZICHT COPRODUCTIES, MANIFESTATIES & BIJZONDERE PROGRAMMA'S	45
PARADISO-MELKWEG PRODUCTIEHUIS	48
INTERNATIONAL CONTACTS	50
ENGLISH SUMMARY	54
UIT DE KRANTEN	58
BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS	82
COLOFON	83

INLEIDING

Over het jaar 2003 zijn wat de Melkweg betreft veel positieve zaken te melden. De programma's - de kern waar alles om draait - hebben zich binnen alle disciplines, live muziek, dance, theater / dans, fotografie, film en media, uitstekend ontwikkeld. Het bezoekersaantal nam ten opzichte van 2002 toe met 5% naar 331.000, het hoogste aantal ooit, na de 325.000 van 2001. Dit gebeurt in een jaar waarin berichten over een stagnerende economie aanhouden en klachten over prijsniveaus van tickets en drankjes alom klinken. Een verklaring voor het succes van de Melkweg in 2003 is waarschijnlijk het brede spectrum van programmering en coproducties, waardoor veel verschillende publieksgroepen worden aangesproken, alsook onze terughoudendheid bij het bepalen van entree- en drankprijzen.

PROGRAMMA

Bij de muziek is het aantal optredende bands en dj's sterk toegenomen ten opzichte van 2002, waaronder veel buitenlands aanbod.

De wekelijkse clubavond op donderdag **¿QUE PASA?** die zich richt op moderne muziek uit Zuid-Amerika en Zuid-Europa, de zogenaamde Mestizo-stijl, heeft in 2003 een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. De "grondlegger" van het genre **Manu Chao** trad zowel op als dj, als met zijn band. Het aantal live-optredens op deze clubavond is aanzienlijk toegenomen. Bij de dance-avonden viel op dat de house muziek qua publieksbelangstelling achterbleef, met uitzondering van het **5 DAYS OFF** festival in juli. Op hiphop gebied is de lijn van toonaangevende live concerten voortgezet. Voor een verslag over de muziekprogramma's, waarbij ook de popconcerten, de evenementen, de wereldmuziek, het **AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL** en de toekomst aan de orde komen verwijzen wij naar het hoofdstuk muziek.

Sinds de opening van de nieuwe theaterzaal met 140 zitplaatsen in 2000 is de programmering sterk uitgebreid. In 2003 lag het accent op dans, bewegingstheater, multidisciplinair en jongerentheater. Een belangrijk doel is het bevorderen van de doorstroom van makers van werkplaats/productiehuis naar een professioneel podium. Daarvoor is in 2003 samengewerkt met onder andere **DWA, KORZO, DANSATELIERS, HUIS AAN DE WERF** en **LANTAREN/ VENSTER**. Ook is vorig jaar de programmering in het kader van **JULIDANS** uitgebreid. In de eerste week vond **AERODANCE** plaats, de door **DWA** geïnitieerde competitie tussen zes jonge dansgezelschappen uit diverse Europese landen. In de tweede week waren er twee Japanse en Afrikaanse dansproducties onder de naam **GLOBAL DANCE** te zien alsmede het programma **URBAN DANCE** dat zowel in The Max als de theaterzaal plaatsvond op de slotdag van het festival. Zie voor een uitgebreid verslag over de dans/theaterprogrammering in 2003 het hoofdstuk Theater.

De Melkweg Galerie toonde in 2003 een breed scala aan solo- en groepstentoonstellingen, veel portretfotografie, maar ook documentaire fotografie, multidisciplinair werk en een aantal thematische presentaties.

De **Photographers Association of the Netherlands - PANL** nodigt jaarlijks in Nederland wonende professionele fotografen en fotografiestudenten uit om hun beste foto's in te zenden voor de PANL-Awards van deze 12e editie. Voor het eerst waren na de feestelijke presentatie van de winnaars ook de winnende foto's in de Melkweg Galerie te zien. De Melkweg Galerie heeft zich voor drie jaar aan **PANL** verbonden. In het hoofdstuk Galerie wordt aandacht geschonken aan alle exposities van het afgelopen jaar.

De Melkweg Cinema kenmerkte zich ook in 2003 door een gevarieerde programmering met ruime aandacht voor de Europese arthouse-film, animatie, Japanse anime, martial arts, horror, klassiekers en cult. Eigenzinnige films rondom regisseurs, auteurs en genres, naast muziekfilms en documentaires die ook het concertpubliek aanspreken. De flexibele en verrassende filmkeus belicht de duistere of minder bekende kant van de cinema voor de echte film liefhebber. Melkweg Cinema participeerde het hele jaar door met diverse film-huizen in verschillende festivals. Daarnaast was de Melkweg Cinema initiatiefnemer van het **SEMANA DE CINE ESPAÑOL**, het eerste festival in Nederland waarin een overzicht werd gegeven van de recente Spaanse film. Een uitgebreid overzicht van de filmprogrammering treft u aan in het hoofdstuk Cinema.

Het afgelopen jaar was voor de afdeling Media een jaar met veel activiteiten. Er werd mediakunst geprogrammeerd voor de 3-monitor-installatie in de foyer en voor de Mediaroom op de tussenverdieping. Daarnaast werd geprogrammeerd voor drie festivals die door de Melkweg werden geproduceerd: **NEXT FIVE MINUTES**, **International Festival of Tactical Media**, de **E-CULTURE FAIR** en **RGB**, een driedaags VJ-event in het kader van het **WORLD WIDE VIDEO FESTIVAL**. In april vond er een zeer geslaagde mediaperformance plaats: **MATTHÄUS PASSION - THE REMIX**, een eigentijdse versie in beeld en geluid van Bach's meesterwerk. Een overzicht van alle media-activiteiten is te vinden in het hoofdstuk Media.

PERSONEEL, ORGANISATIE, FINANCIËN

In de personele samenstelling vonden in 2003 geen belangrijke wijzigingen plaats. Het totaal aantal medewerkers bleef rond de 240 schommelen en de diverse afdelingen waren ook qua opzet goed uitgerust voor de organisatie en ondersteuning van de diverse programma's. Wel was er sprake van een lichte toename in productieve taken, omdat de gevarieerde programmering meer en meer vraagt om intensieve begeleiding. Ondanks een gelijk blijvend per-

soneelsbestand was er sprake van een aanzienlijke stijging van de personele lasten. De toename in de kosten kwam voor een groot deel op het conto van zaken als pensioenen, striktere verzuimbegeleiding, meer kinderopvang en uitgebreide scholing op het gebied van bedrijfshulpverlening. Met name de stijging in de pensioenlasten (in 2003 met ruim 15% ten opzichte van 2002) is zorgwekkend te noemen.

Het personeel van de Melkweg nam in de maand oktober met verslagenheid kennis van de mededeling dat één van hun collega's buiten het bedrijf om het leven was gebracht. Over de toedracht is nog niets bekend.

Het afgelopen jaar werd de aanleg van de lang verwachte luchtbehandelinginstallatie voltooid. Aan de onhoudbare situatie in volle concertzalen met hoge temperaturen en hoge luchtvochtigheid kwam na vele jaren een einde. De in dit verband noodzakelijke plaatsing van een eigen transformatorhuis loste tevens de inmiddels gebrekkelijk geworden stroomvoorziening op. Het totale airco-project kon voor het grootste deel gefinancierd worden met een gemeentelijk subsidie, naast een toch nog aanzienlijke eigen bijdrage van de Melkweg.

In 2003 werd een begin gemaakt met de verbouwing van de voormalige woonhuis- en hotelverdiepingen boven het Café-Restaurant aan de Marnixstraat tot kantoorruimten. De kosten hiervan kwamen geheel ten laste van de eigen exploitatie en het was dan ook noodzakelijk een aanzienlijke lening af te sluiten. De inrichting van de nieuwe kantoren, die plaats bieden aan ongeveer vijftig werkplekken, zal in mei 2004 gereed zijn. Het bij elkaar brengen van onderdelen van de organisatie die jarenlang her en der verspreid waren, vaak in kleine ruimtes zonder daglicht en zonder buitenlucht, zal de effectiviteit ongetwijfeld ten goede komen.

Over de financiële exploitatie is in voorgaande verslagen al aangegeven dat er ontwikkelingen zijn die directie en bestuur zorgen baren. Aan de ene kant is er sprake van een verslechterende verhouding tussen de entree-inkomsten en de uitgaven aan met name de muziekprogramma's. De gesignaleerde trend dat de euro tot hogere gages van internationale artiesten leidt, heeft zich voortgezet. Steeds meer afspraken worden gemaakt in euro's en niet in dollars. Tegelijkertijd kunnen de entreprijzen in het huidige economische klimaat niet verder omhoog. Sterker nog: 2003-zog zelfs een lichte daling in de gemiddelde entreprijs ten opzichte van 2002. Het publiek, dat dankzij de variatie in de programmering de weg naar de

Melkweg goed wist te vinden, lette op zijn geld. Per saldo werd er gemiddeld per bezoeker minder uitgegeven dan in het jaar ervoor. Het illustreert onze stelling van vorig jaar dat het financiële plafond van ons publiek voorlopig is bereikt.

VLAKKE VLOERZAAL UITBREIDING THE MAX

Het moment nadert waarop een begin gemaakt gaat worden met de bouw van de vlakke-vloerzaal tussen de Stadsschouwburg en de Melkweg. In het afgelopen jaar zijn diverse procedures rond de bouw-aanvraag doorlopen en is het definitieve ontwerp afgerond. Begin april 2004 heeft de aanbesteding van de bouw plaatsgevonden en in mei wordt de bouwvergunning verwacht. Volgens plan wordt dan in september 2004 begonnen met het slopen van de bestaande bebouwing tussen de Stadsschouwburg en de Melkweg. De nieuwe zaal zal in januari 2007 in gebruik genomen kunnen worden, terwijl The Max in vergrote vorm hopelijk begin maart 2006 na een korte sluiting van zes tot acht weken zijn deuren zal openen.

VOORUITBLIK

PROGRAMMERING

De programmering van de Melkweg kent de afgelopen jaren zowel verbreding als verdieping, het eerste mede door de toename van partners met een cultureel- maatschappelijke achtergrond en het tweede door inzet en inventiviteit van de programmamakers. Een en ander is mede mogelijk gemaakt door de grote kwaliteitsverbetering van de zalen in de Melkweg door de verbouwingen van 1995 – 2000. Op dit vlak zijn de vooruitzichten naar de toekomst zeer positief. Met een vergrote Max, een nieuwe grote Mediaroom en de nieuwe Vlakke-Vloerzaal, die zo'n 60 keer per jaar door de Melkweg geprogrammeerd zal worden, zal de kwaliteit en betekenis van de programmering verder toenemen. Ook de geplande samenwerkingsprojecten met de Stadsschouwburg, Toneelgroep Amsterdam en externe partners, waarbij het hele gebouwencomplex van schouwburg en Melkweg gebruikt zal worden, voegen een nieuwe dimensie toe.

BELEIDSPLAN 2005-2008

Naast de positieve vooruitzichten is er toch ook een zorg voor de toekomst, en wel de wijze waarop de Melkweg op dit ogenblik wordt gefinancierd. In de afgelopen acht jaar is de begroting verdrievoudigd. Het exploitatiesubsidie is alleen door indexering toegenomen en in 2000 met € 90.000 uit het Actieplan Cultuurbereik verhoogd. Daarmee bedraagt het gemeentelijke subsidie nu € 829.000 op een begroting van meer dan acht miljoen euro. De groei

van de Melkweg in programmering, bezoekers en organisatie is dus in toenemende mate uit de zogenaamde eigen inkomsten gefinancierd. Wat ons zorgen baart is het volgende:

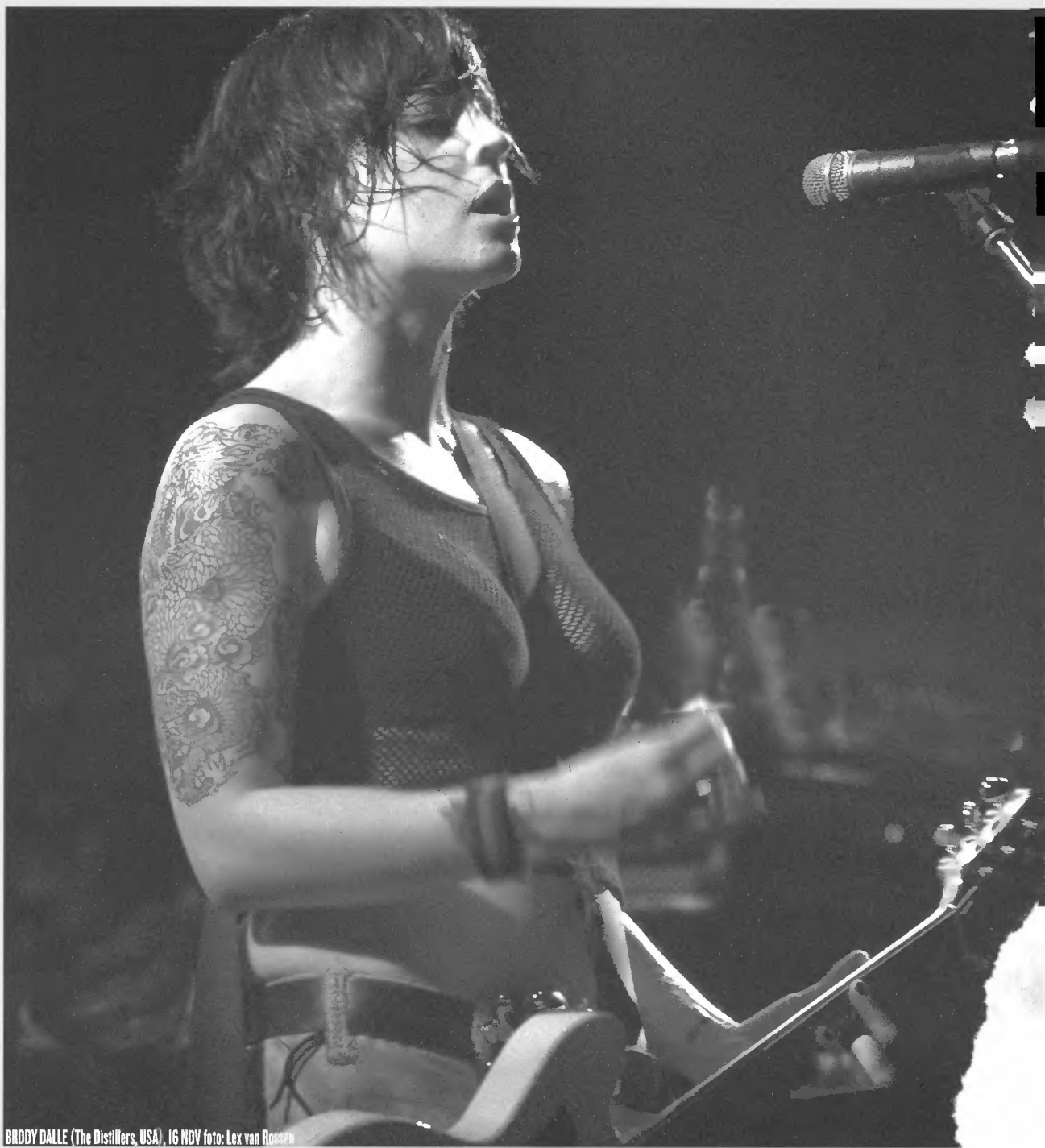
- De salarissen in de Melkweg zijn aan de lage kant, ook vergeleken met collega-instellingen; secundaire arbeidsvoorwaarden zijn matig. Beide moeten verbeteren om de kwaliteit van programmering en bedrijfsvoering in de toekomst vast te houden.
- Het aanbod wat betreft muziek, theater en dans is in tegenstelling tot het aanbod bij de gevestigde concertpodia en theaters vrijwel ongesubsidieerd, waardoor het financiële risico vrijwel altijd bij de Melkweg ligt.
- De eigen inkomsten zijn maximaal, het niveau van entree- en drankprijzen kent geen rek meer, er zijn geen financiële reserves om tegenvallers op te vangen, terwijl het programmeren van de nieuwe Vlakke-Vloerzaal vanaf 2007 artistiek gezien enorme kansen biedt, maar financieel ook nieuwe risico's met zich meebrengt.

In het licht van deze drie zaken zijn wij van mening dat het aandeel subsidie dat nu 10% van de begroting bedraagt op termijn vergroot moet worden. Voor een instelling als de Melkweg, die een belangrijke laboratoriumfunctie binnen diverse kunstdisciplines heeft en dat op muziekgebied combineert met optredens van reeds succesvolle bands en dj's, is het realistisch om te werken met een subsidieaandeel van 20 à 25% van de begroting.

In ons beleidsplan 2005–2008 vragen wij om een subsidieverhoging van in totaal € 260.000 voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden en voor versterking van de programmering, waardoor het subsidie-aandeel 16% van de begroting zou gaan bedragen.

Cor Schlösser
Erik Backer

BRDDY DALLE (The Distillers, USA), 16 NOV foto: Lex van Rossum

MUZIEK

POP/ROCK/DANCE

2003 was een vol jaar met een zeer groot aantal concerten en een aanzienlijk aantal dance-events. Het aanbod van tournees, concerten en DJ's was ongekend hoog. In een tijd waarin plaatverkoop weinig meer zegt en het - niet in cijfers vast te leggen - downloaden van muziek, vooral onder jongeren, een steeds belangrijker plaats inneemt, is het voor de programmeur een moeilijke opgave om het kaf van het koren te scheiden. Instinct en gevoel spelen hierbij een grotere rol dan voorheen.

In het totale aanbod van meer dan 1200 bands, acts en DJ's die in 2003 op de podia van de Oude Zaal en The Max stonden is een aantal opvallende stromingen terug te vinden.

ROCK

Ouderwetse recht-toe-recht-aan rock 'n roll is helemaal terug. Met een rauw mengsel van hardrock, punk en garagerock zorgden bands als **The Datsuns**, **The Raveonettes**, **Tomahawk**, **The Donnas** en **Danko Jones** meer dan eens voor een bordje "UITVERKOCHT" op de voordeur. Onze Hollandse helden **Peter Pan Speedrock** passen naadloos in dit rijtje en ontbraken dan ook niet in de programmering, op een broelerige avond in juli. Andere succesvolle bands die de Melkweg aandeden waren onder andere **The Mars Volta**, **The Flaming Lips**, **Interpol**, **Pennywise**, **Flogging Molly**. Het optreden van **Muse** op 3 september vormde het hoogtepunt van het jaar.

¿QUE PASA?

Als enige podium in Nederland is de Melkweg bijzonder actief in het programmeren van bands uit Zuid-Amerika en Zuid-Europa, die zich de zogenaamde Mestizo-stijl hebben aangemeten. Een Spaanstalige vorm van opzweepende muziek met invloeden uit reggae, hiphop, punk, ska, salsa en folklóre. Een relatief nieuwe stroming die voor het gemak in zijn geheel wordt toegedicht aan **Manu Chao**. Deze Franse artiest trad zelf ook live op en deed een dj-set tijdens de wekelijkse ¿Que Pasa? dance-night. Andere bands waarbij het zweet van de muren stroomde waren **Karamelo Santo** (Argentinië), **Dusminguet** (Spanje), **Panteón Rococó** (Mexico), **Ojos de Brujo** (Spanje) en **Sergent Garcia Soundsystem** (Frankrijk).

DANCE

De housenights met dj's die al jaren dezelfde soort eenvormige house-muziek draaien hadden het moeilijk qua bezoekersaantallen en sfeer. Toch leeft dance zeker nog en is er veel belangstelling voor grote namen, die niet zo vaak komen, maar altijd garant staan voor een goede avond, zoals: **Ron1 Size** (2x), **Tiga** en **Plump DJ's**. Dat deze DJ's geen van allen house draaien mag opvallend heten. Wel veel house was te horen op het vijfdaagse **5 DAYS OFF** festival in juli, zowel in dj-sets als in live-optredens. **5 DAYS OFF**, in productie met het Gentse **10 DAYS OFF**, bood tal van dance-varianten, succesvol uitgevoerd door onder anderen **Richie Hawtin**, **LCD Soundsystem** en de **Audio Bullys**.

De live optredens binnen de dance blijkt een relatief ouder en meer specialistisch stuk de weg te vinden naar groepen als **Jim1 Tenor Big Band**, **Jaga Jazzist**, **David Sanabes presents The Free Association** en **Lemon Jelly**. Bijzonder was de massale op en geweldige sfeer op de Nieuw-Zeelandse triphop-avond **GET DOWN**.

MATTHEW BELLAMY (Muse, UK), 3 SEP foto: Lex van Rosseu

Na het uitstekend verlopen jaar 2002 is de lijn in toonaangevende hiphop concerten in 2003 doorgezet. Elke maand was er minstens één hiphopshow te zien, uiteenlopend van hitparade hop als **Black Eyed Peas** en **Macy Gray** via de hardcore underground van **Non Phixion** naar grote inspirators van de rap als **Nas** en **Ice T**. Van stoere mannen als **Boot Camp Click** naar de kunstzinnige performances van **Sage Francis & Themselves**. Artistiek hoogtepunt was de turntable theater-show van **Kid Koala**.

EVENEMENTEN

In september vond de eerste editie plaats van **NEDERLAND-BELGIË**. Dit festival werd samen met Paradiso georganiseerd en vond plaats in beide gebouwen, waar de bezoeker met één kaartje kon gaan kijken naar vernieuwende en toonaangevende Nederlandse en Belgische bands.

Eind oktober vond het **EUROPEAN DANCE EVENT** plaats: een evenement in het hele gebouw, waarbij de betrokkenheid van jongeren met de uitbreiding van de Europese Unie werd vergroot door middel van (dance)muziek, theater, film en debat. **Junkle XL** was de host van dit programma met artiesten uit vele Europese landen. 1500 geïnteresseerde jongeren kwamen een kijkje nemen en dans-ten tot laat.

Ter introductie van zijn nieuwe CD gaf **David Bowle** een concert in Londen dat in 65 landen werd uitgezonden voor fans. In elk land was er één locatie waar dit te zien was en in Nederland had de Melkweg de eer om dit exclusieve, interactieve concert te mogen presenteren.

DE TOEKOMST

De jeugd in Amsterdam en omstreken, die een smeltkroes is van Surinaamse, Turkse, Marokkaanse en Nederlandse elementen, genereert een nieuwe, urbane cultuur. De Melkweg biedt een podium aan deze cultuur door het organiseren van hiphop concerten - van experimentele underground tot grote hitparade-namen - en dance-events, waarbij de licht ontvlambare mix van R&B, dancehall en hiphop, de al of niet gekleurde jeugd succesvol samenbrengt. De trends zijn de al eerder genoemde urban muziek en de terugkeer naar een basic rock 'n roll, punk en new wave geluid - ook in de dance! - in een 21e eeuwse jas, dat naar de jaren '80 ruikt. Ook een rave-revival of de comeback van hardrock a la **Guns 'N Roses** lijkt niet onwaarschijnlijk. Reggae zou in populariteit zelfs de hoogtijdagen van **Bob Marley** kunnen gaan ontstijgen.

WERELDMUZIEK

Nu de Jamaicaanse dancehall een steeds breder publiek vindt, ook buiten Surinaamse kringen, neemt het aantal optredens toe. In 2003 verscheen een relatief nieuwe generatie reggae-artiesten als

Sizzla, **Capleton** en **T.O.K.** naast rootspioniers als **Big Youth & Mighty Diamonds**, **Culture** en **U-Roy**.

Zowel bij Afrikaanse- als Latino muziek is het aanbod van grote namen door het jaar heen zeer beperkt geweest. Zelf organiseerde de Melkweg concerten van de Malinese zangeres **Kandia Kouyaté**, het inmiddels legendarische **Orchestra Baobab** uit Senegal en **Los Van Van** uit Cuba.

In toenemende mate komen concertavonden tot stand in coproductie met andere instellingen. Zo was **Mory Kanté** te gast op **LA NUIT DES GRIOTS** en speelde **Zaiko Langa Langa** op de **SOU-KOUS NIGHT**.

De **SOIRÉE SÉNÉGALAISE** bracht Nederlands talent met o.a. **Omar Ka & The Fula Band**. Meer dan 70 muzikanten, familieleden en vrienden droegen bij aan **SHAIN ARAFAN**, een solidariteitsavond voor de twee in Nederland woonachtige en kort daarvoor overleden Afrikaanse muzikanten **Amara Kabba** en **Arafan Touré**.

Het door de Melkweg geproduceerde Latino festival **FIESTA CARIBE** werd dit jaar omgevormd tot **PURA VIDA!**, met plaats voor jonge crossover groepen naast salsasterren en DJ's. Het kende een bescheiden, maar succesvolle start in één zaal met ondermeer de primeur van **Amparanola** uit Barcelona.

Na het wegvallen van de serie salsa-avonden van dansschool La Pachanga kwam er een nieuw initiatief met de **SALSA SESSIONS**. Onder deze noemer vond onder andere een optreden plaats van **Manolito y su Trabuco**.

Muziek uit Brazilië was er dit jaar van **Olodum** en **Mestre Ambrosio**. En natuurlijk bij het **FESTA DO BRASIL**, vaste gast op Paaszaterdag met een spectaculaire afsluiting van hun jaarlijkse capoeira meeting.

Opmerkelijke concerten gaven de Peruaanse **Susana Baca**, het veelkoppige **Renegades Steel Orchestra** uit Trinidad, crossover diva **Natacha Atlas** en het Roemeense zigeunerorkest **Taraf de Haldouks**.

Een aantal optredens en workshops op het gebied van Marokkaanse muziek vond plaats op de zondagmiddag/vooravond in samenwerking met Marmoucha. Tijdens het **TAMAZGHA** festival werd uitbundig berbers nieuwjaar gevierd en de Nederlandse helden **Raymzter**, **All B** en **Intersection** stonden op het podium tijdens het **HIPHOP 'N' R&B EVENT**.

ICE T (USA) 27 AUG foto: Rico D'Rosario

In het voor- en najaar presenteert de Melkweg jaarlijks twee **JAZZ & FUSION** series met muziek op het snijvlak van jazz, rock en wereldmuziek. Behalve internationale grootheden als **Joe Zawinul**, **David Sanborn** en publiekslieveling **Richard Bona** kwamen dit jaar ook de Nederlandse **Toon Roos Group** en **Eddy Veldman's Opo Yéyé** aan bod.

Daarnaast was er de terugkeer van **Chris Hinze** met zijn *global jazz* en een virtuoze drumclinic van **Virgil Donati**.

AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL 2003

De zesde editie van het **AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL** heeft in 2003 61.000 bezoekers getrokken. Roots Open Air, de opening van het festival in het Oosterpark, werd bezocht door 55.000 mensen afkomstig uit alle delen van de wereld. De concertavonden in het KIT Tropentheater, de Melkweg en het Concertgebouw hadden een gemiddelde zaalbezetting van 81%.

In acht dagen presenteerde het **AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL** 64 concerten en 4 theateervoorstellingen, uitgevoerd door groepen van meer dan 25 nationaliteiten. Daarnaast waren er 2 filmvoorstellingen, workshops en parades.

Een groot publiekssucces van het festival was Roots Open Air. De gevarieerde staalkaart aan concerten op de vijf podia maakte samen met het mooie weer en de bezoekers (15.000 meer dan in 2002) deze dag tot een feestelijk evenement. Al slenterend langs de exotische wereldmarkt liep het kleurrijke publiek van podium naar podium. In het Kinderdorp maakte de jeugdige Tsjetsjeense dansgroep **Daymohkh** diepe indruk.

Sibongile Khumalo, de koningin van het Zuid-Afrikaanse lied, gaf met vocaal vuurwerk het startschot voor de eerste concertavond van het festival in een uitverkochte Grote Zaal van het KIT Tropentheater.

In de Melkweg klopte het hart van het festival met gedurende drie avonden en verdeeld over drie zalen optredens van negentien groepen. Onder de noemer **GLOBALISTAS** werd dit jaar de opkomst van nieuwe muziekgroepen op het snijvlak van pop- en wereldmuziek zichtbaar gemaakt. Hierbij stond de ontmoeting tussen traditie en moderniteit centraal, met een eneroverende mix van culturen. Enkele hoogtepunten waren de bezwerende soefi beats van **Mercan Dede**

Secret Tribe, de gnauwa power van het Vlaams/ Marokkaanse project **Marrakech Emballages Ensemble** en **Ozomatli**, die met hun latino-hiphop het publiek afwisselend wisten op te zwepen en weg te laten dromen. Een verrassing was ook de Braziliaanse crossover van **DJ Dolores & Orchestra Santa Massa**. Met vier optredens in **AFRICA RAP** gaf het festival voor een enthousiast gehoor aandacht aan de groeiende populariteit van de Afrikaanse hiphop.

Petrona Martinez moest door visumproblemen in Colombia helaas verstek laten gaan. Als vervangers van de plotseling door hartproblemen getroffen salsa superster **Oscar D'Leon** speelden **Frankie Morales / Alfredo de la Fé & Mercadonegro**, die zichzelf overtroffen met een grandioos salsa dura concert tot in de late uurtjes. Bijzondere primeurs en overtuigende optredens kwamen van **Maalesh**, met Afrikaans-Arabisch muziek, de gamelan lounge van **Samba Sunda** uit Bandung en de polyritmische Afrikaanse blazersjazz van **Gangbé Brass Band**. De slotconcerten in een volle Melkweg werden verzorgd door **Carlinhos Brown**, met een spiritueel swingend Braziliaans spektakel en **Bembeya Jazz**, die na veertien jaar glorieus terugkeerden in Amsterdam.

Voor het eerst vond het festivalprogramma **ROOTS IN BEELD** in de Melkweg Cinema plaats. De Cubaanse films **LISTA DE ESPERA** (**Juan Carlos Tabío**) en **LA VIDA ES SILBAR** (**Fernando Pérez**) gaven inzicht in de hedendaagse Cubaanse levenswijze: geduld.

In de Kleine Zaal van het KIT Tropentheater stond de theateervoorstelling **BABY TSHEPANG** van **Lara Foot** uit Zuid-Afrika. Het gruwelijk thema werd op komische en intrigerende wijze uitgewerkt door twee acteurs.

De finale van het **WERELD KINDERFESTIVAL** vond dit jaar voor het eerst plaats in de Grote Zaal en Marmeren Hal van het KIT Tropentheater en presenteerde muziek en dans van jeugdgroepen uit Indonesië.

De slotavond van het festival speelde zich af in het Concertgebouw met de twee diva's van het Arabische lied: **Najat Aâtabou** (Marokko) en **Samira Said** (Egypte), ieder met eigen orkest. Een meer dan duizendkoppig publiek in een voor deze zaal ongekende samenstelling genoot met volle teugen. De berberjeugd kwam massaal uit de stoelen om te dansen in de gangpaden tijdens de opzweepende klanen van **Najat Aâtabou**. Bij de hit *Youm Wara Youm* van **Samira Said** stond de zaal op zijn kop. Een passende afsluiting van het Amsterdam Roots Festival.

OVERZICHT CONCERTEN 2003

POP ROCK ETC.

120B (USA)	20 FEB
35007 (NL)	22 MRT
BB CIRCLES ABOVE (NL)	2 NOV

A

ABACO (NL)	5 JUN, 2 AUG
AFI (USA)	31 MEI
AGRESIÓN (NL)	3 APR
ALAMO RACE TRACK (NL)	17 MEI
ALBINO EXPERIENCE (NL)	29 MEI
ALIEN ANT FARM (USA)	26 AUG
ALL SYSTEMS GO (USA)	11 FEB
L'AME IMMORTELLE (D)	20 OKT
ANTI-FLAG (USA)	24 AUG
ANUMBERDOME (NL)	6 DEC
THE APERS (NL)	21 MEI, 27 DEC
APOCALYPTICA (FIN)	3 JUL
ARND (D)	6 SEP
ARTERY (NL)	14 JUN
ASMODEUS (NL)	5 JUL, 16 OKT
THE ATARIS (USA)	6 FEB
ATREVI	29 JUN
AUDIO KARATE (USA)	25 JAN
AUDIOSLEEPER (NL)	2 APR
AVAIL (USA)	3 MEI
AVERAGE WHITE BAND (USA)	8 NOV

B

BÄCKSLIDE (D)	18 APR
A BALLADEER (NL)	30 MEI
THE BANGLES	14 APR
DANIEL BEDINGFIELD (UK)	13 MEI, 17 NOV
BEHAVE (NL)	29 MRT, 29 DEC
BRENDAN BENSON	10 MRT
BEYOND 93 (NL)	19 AUG, 2 NOV
BIG WIG (USA)	3 OKT
BJÖRN AGAIN (AUS)	28 AUG
BLACKSTRAP	12 NOV
BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB (USA)	28 AUG
FRANK BLACK & THE CATHOLICS (USA)	28 NOV
BLACK TONGUE TRIBE (NL)	12 AUG
THE BLOOD BROTHERS (USA)	23 AUG
BLOOD FOR BLOOD (USA)	28 OKT
BLUEBLOODS (USA)	28 OKT
BOB VOSKO & FRIENDS (NL)	22 JAN
THE BOUNCING SOULS (USA)	12 JUN
CAYD BOWIE (UK)	8 SEP
BOYSETSFIRE (USA)	29 JUN
DE BOZE BUURVrouw (NL)	23 APR
BRAINSHAKE (NL)	10 FEB
BRATT (NL)	29 MEI
BRITISH SEA POWER (UK)	9 APR

THE BRONK (USA)	16 NOV
JONATHAN BRODIE	26 JAN
BUNKOWSKI (NL)	29 DEC

C

CAESAR (NL)	26 APR, 27 DEC
CAMPER VAN BEETHOVEN (USA)	4 FEB
CANCELLED (NL)	2 NOV
CANDYLAND (NL)	10 APR
KEITH CAPUTO (NL)	8 OKT
THE CAROIGANS (SWE)	19 NOV
CARRERA (NL)	29 MRT, 2 SEPT, 29 DEC
CASIOTONE NATION (NL)	3 JUL, 11 OKT
THE CASSANDRAS (AUS)	11 FEB
CASSIOY (NL)	29 MRT
CAVE IN (USA)	10 JUN
CHAMBER	11 NOV
CHADS ZERO (IT)	7 APR
CHEESY (NL)	7 APR
CHEVELLE (USA)	5 JUN
THE CHILDREN (UK)	26 MRT
CIRCLE (D)	31 MEI
CLEAN (NL)	24 SEP
BRUCE COCKBURN (CAN)	11 SEP
CARMEN CONSOLI (IT)	5 DEC
COOPER (NL)	19 AUG
CORVUS CORAX (D)	7 DEC
COSTA DEL SOUL (NL)	21 AUG
CRAZY WHITE SEAN (NL)	2 NOV
CROFT NO.5 (UK)	8 AUG
CYA BIGBANG (NL)	10 SEP

D

EVAN DANDO (USA)	18 MEI
DA SKODA'S (NL)	1 DEC
DARKANE	6 NOV
DARVIL ANN (NL)	6 SEP
THE DATSUNS (NZ)	11 FEB
A DAY'S WORK (NL)	10 JUN
DEAD STOP (D)	2 DEC
DEATH ANGEL (USA)	6 NOV
DELAY (NL)	11 OKT
DESTINATION ZERO (NL)	14 JUN
DICEMEN (NL)	16 OKT, 6 DEC
DE OIJK (NL)	19 MRT
DISBELIEF	6 NOV
DISFEAR	1 OKT
THE DISTILLERS (USA)	16 NOV
THE DONNAS (USA)	2 JUN, 27 SEP
DOONOTS (D)	12 MEI
OREADLOCK PUSSY (NL)	1 JUL
DRITTE WAHL (D)	18 APR
DUNK (NL)	23 APR

E

EAGLE EYE CHERRY (UK)	7 NOV
-----------------------	-------

EODIE ANGEL'S PLANET ROCKERS

(USA)	19 APR
ELECTRIC EEL SHOCK (JAP)	15 DEC
ELEVEN (NL)	6 DEC
SOPHIE ELLIS-BEXTOR (UK)	9 FEB
ENSIGN (USA)	3 MEI
ENTOMBED (ZW)	1 OKT
EPICA (NL)	6 SEP
EVENI (NL)	29 MRT, 30 MEI, 12 JUL
THE EXECUTIVES (NL)	23 APR
THE EXPLOITED (UK)	18 APR

F

F.S.D (NL)	2 NOV
FACE TOMORROW (NL)	17 MEI
FAKE SIK BLACK & WHITE (NL)	10 SEP
FEEDER (UK)	21 NOV
THE FELCHERS (NL)	22 FEB, 2 NOV
FIFTY FOOT COMBO (D)	5 APR
FIRESIDE (SWE)	12 MEI
THE FLAMING LIPS (USA)	10 MRT
THE FLIPSIDES (USA)	4 MEI
FLOGGING MOLLY (USA)	10 JUN, 10 DEC
FLOODSTAIN (NL)	16 AUG
FRED- (NL)	9 OKT
THE FREE ASSOCIATION (UK)	26 MRT
FROZEN BREAD (NL)	29 MRT
FUSK (NL)	8 FEB, 2 AUG

G

THE GATHERING (NL)	10 MEI
GEM (NL)	9 JUN
GESCHMACKSVERSTÄRKER (D)	15 MRT
THE GET UP KIDS (USA)	12 JAN
BETH GIBBONS & RUSTIN MAN (UK)	29 JAN
GIVE UP THE GHOST (USA)	2 DEC
DANA GLOYER	17 NOV
GONE BALD (NL)	29 MRT
GOOD CHARLOTTE (USA)	21 JAN
GRANDADDDY (USA)	25 JUN
GREEN HORNET (NL)	6 SEP
GREEN LIZARD (NL)	27 DEC
GROOVIE GHOULES (USA)	21 MEI
GUTTERMOUTH (USA)	20 FEB

H

PETER HAMMILL (UK)	19 JAN
ED HARCOURT (UK)	6 APR
HARRIJ DE WAJ BAND (NL)	16 JUN
HAWKWIND (UK)	17 AUG
HEADLINE	21 OKT
HERB SPECTACLES (NL)	6 SEP
HIP/JESUS (NL)	5 FEB, 29 MRT, 29 DEC
HOT WATER MUSIC (USA)	12 MEI
HULK (D)	20 DEC
HUMAN ALERT (NL)	2 NOV

I

I AM KLOOT (UK)	9 NOV
IDEFY	24 AUG
INCENSE (NL)	15 MEI
INOIGO JONES	9 NOV
INTERPOL (USA)	9 APR
IRISH CAR BOMB	3 OKT

J

JACK MOLTON DISTORTION (NL)	16 AUG
JANEZ OETD. (D)	20 MEI, 27 DEC
JEWEL IN THE MIRE (NL)	12 JUL, 11 OKT, 6 DEC
RICKIE LEE JONES (USA)	13 DEC
DANKO JONES (CAN)	15 DEC
JOHN SPENCER BLUES EXPLOSION (USA)	21 SEP
JUANES (CHIL)	30 OKT
JULIETS GHOST (NL)	29 MRT

K

KAAQA (USA)	14 JUL
KAAL (NL)	18 JUN
KAIZERS ORCHESTRA (N)	4 SEP
KAMINO (D)	6 SEP
KARAMELO SANTO (ARG)	14 AUG
KASHMIR (DEN)	12 NOV
KHOLD	17 FEB
KILL TRAITORS (D)	2 DEC
KILLING JOKE (UK)	12 AUG
KOPNA KOPNA (NL)	1 MRT
KOUFAX (USA)	12 JAN
KREZIP (NL)	31 AUG

L

LA KIDDA (NL)	14 MEI
LABERINTO (NL)	9 OKT
LACWAGON (USA)	2 SEP
ILSE DE LANGE (NL)	7 JUN
LAWRENCE ARMS (USA)	4 MEI
LEFT IN THE MIDDLE (NL)	6 FEB
LEMON (NL)	5 FEB, 11 OKT
LETTZE INSTANZ	7 DEC
THE LIBERTINES (UK)	9 JUN
LIESBET (NL)	6 DEC
LIVING COLOUR (USA)	22 SEP
THE LOCUST (USA)	23 AUG
LUCKY SEVEN (USA)	2 JUL
LUKA BLOOM (IRL)	28 APR

M

MAD CADDIES (USA)	4 MEI
THE MAD CAPSULE MARKETS (JP)	15 MRT
MAD SIN (D)	2 NOV
MAGNAPOP (USA)	26 APR
MAIN (UK)	16 FEB
MALAOJUSTED (NL)	30 MEI
JESSE MALIN (USA)	18 MRT
MALKOVICH (NL)	2 DEC

KAIZERS ORCHESTRA, 4 SEP

KELLY OSBOURNE, 21 JAN

REEF, 20 SEP

DANKO JONES, 15 DEC

AIMEE MANN (VS) 22 FEB
 JONNNY MARR & THE NEALERS (UK) 31 MRT
 THE MARS VOLTA (USA) 11 SEP
 MATCHBOOK ROMANCE (USA) 25 AUG
 TOM MCRAE (UK) 18 MRT
 MELANIE (USA) 18 APR
 MELLOWOROME (UK) 31 MRT
 MELVINS (USA) 14 JUL
 MES IN JE RIB (NL) 14 JUN
 MISS ANTARCTICA (NL) 8 OKT
 M-KIDS (B) 21 SEP
 MNEMIC 6 NOV
 NOGWA! (GB) 29 MEI
 MONDO GENERATOR (USA) 20 DEC
 MONDING 15 OKT
 THE MOONEY SUZUKI (USA) 21 MEI
 MOONLAKE 17 APR
 MOTNERFED (NL) 19 JUN
 MOTION CITY SOUNDTRACK (USA) 18 JUN
 MR LOVE & THE STALLIONS (NL) 6 DEC
 MTASN (NL) 30 MEI
 MUOVAYNE (USA) 10 FEB
 MUSE (UK) 3 SEP
 MY CHEMICAL ROMANCE (USA) 9 MRT
 MY MORNING JACKET (USA) 3 NOV
 MYSTIC PROPHECY 6 NOV
N
 N.A.O.P. (NL) 3 MEI
 NEKROMANTIX (DEN) 16 OKT
 NEW MODEL ARMY (UK) 9 DEC
 NINE (SWE) 1 OKT
 NINE YARDS (NL) 10 APR, 11 OKT
 NOA (ISR) 13 JUN
 NO USE FOR A NAME 3 OKT
 NOVA INTERNATIONAL (B) 5 NOV
 THE NO-SHOWS (UK) 18 APR
O
 O JARBANZO NEGRO (SP) 2 FEB
 OCEANSIZE (UK) 17 DEC
 ONE-FIFTY (NL) 23 APR
 ORFED (NL) 22 FEB
 ORTNHELM (USA) 23 AUG
 KELLY OSBOURNE (USA) 21 JAN
P
 THE PALADINS (USA) 4 DEC
 PAPER MOON (NL) 29 MRT, 29 DEC
 PART CHIMP 29 MEI
 PENNYWISE (USA) 25 AUG
 PETER PAN SPEEDROCK (NL) 5 JUL
 AN PIERLÉ (B) 6 SEP
 PLAYROLL (NL) 6 DEC
 PORCUPINE TREE (UK) 17 APR
 POWDERFINGER (AUS) 27 OKT

THE DONNAS (USA) 2 JUN, 27 SEP 1999, 10 MEI van Rosseu

PRETTY GIRLS MAKE GRAVE (USA) 23 AUG
 PRODUCT (NL) 2 AUG
 PULSE ULTRA (USA) 29 JAN
Q
 QFUSION (NL) 11 OKT
 QNTAL 11 NOV
R
 RADIO 4 (USA) 24 MRT
 RANDY (SWE) 24 APR
 THE RAVENNETTES (DEN) 14 MEI, 5 NOV
 RED LIGHTS FLASH 24 AUG
 REDBRICK VCR (NL) 10 APR, 11 OKT
 FIONN REGAN (UK) 21 APR
 THE RESIDENTS (USA) 9 MRT
 RETURN TO REASON (NL) 7 APR
 RISE AGAINST (USA) 4 MEI
 THE ROBERT CRAY BAND (USA) 22 NOV
 ROO PICOTT (USA) 19 APR
 ROWWEN HEZE (NL) 7 APR
 RUBBER (NL) 4 OKT
S
 S.A.M. (NL) 11 OKT
 THE SADIES (USA) 5 APR
 SALTYCREEK (NL) 29 MRT
 DE SAMBORAS (NL) 8 FEB, 3 JUL, 11 OKT
 SAMSAS TRAUM (D) 20 OKT
 SANDUSKY (NL) 21 SEP
 SATAN'S SLUTS (NL) 22 FEB
 SATINNINE (SWE) 24 APR
 SATYRICON (N) 17 FEB
 SCRAM C BABY (NL) 27 DEC
 SEEDLING (NL) 16 FEB
 THE SEEDS (USA) 15 JUN
 SEEDS (NL) 29 MRT
 SELLFISH (NL) 2 NOV

SENGIR (B) 6 SEP
 SEPULTURA (BRAS) 3 APR
 SET PETTER (DEN) 1 DEC
 THE SNAVERS (NL) 5 JUL
 SINT RUIMTE HONO (NL) 23 APR
 SKA-P (SP) 15 MRT
 SKIP THE RUSH (NL) 30 MEI, 6 DEC
 SLACKTONE (USA) 5 APR
 SLAPSHOT (USA) 28 OKT
 SMITTY (NL) 29 MRT
 SOMETHING CORPORATE (USA) 2 JUL
 SOUNDSURFER (NL) 17 MEI
 THE SPADES (NL) 6, 17 MEI
 SPANNER (NL) 21 FEB
 STARTING LINE (USA) 16 JAN
 STATE OF EYE (NL) 3 JUL, 11, 27 OKT
 DE STIJL (SWE) 12 MEI
 STONE CARAVAN (USA) 7 MEI
 STUURBAARD BAKKEBAARD (NL) 16 APR
 SUGARCULT (USA) 16 JAN, 18 JUN, 26 AUG
 SUKLOVE (B) 18 MEI
 SUPER SALAD (NL) 30 MEI
 SUPERNATURAL (NL) 15 MEI
 SWEATMASTER (FIN) 21 MEI
 SYMPHONY K (USA) 21 OKT
T
 T.S.O.L. (USA) 12 JUN
 TAILORAGGER (NL) 16 AUG
 TANZWUT (D) 15 OKT
 TAPROOT (USA) 29 JAN
 TAXIRIOE (AUS) 2 APR
 TE WATER (NL) 4 OKT
 TELEFUNK (NL) 10 MEI
 TEN FOOT POLE (USA) 28 JAN
 TEXELSE BOYS (NL) 10 MEI

THERAPY? (UK) 20 MEI
 RICHARD THOMPSON (UK) 25 JUN
 THE THORNS (USA) 1 MEI
 THE THRILLS (NL) 24 SEP
 TINY ELVIS (UK) 19 AUG
 TOMANAWK (USA) 14 JUL
 THE TOURIST (NL) 29 MRT
 TRIBAL COUNTDOWN (NL) 29 MEI
 THROW RAG 10 DEC
 TSUNAMI BOMB (USA) 25 JAN
 TURIN BRAKES (UK) 21 APR
 TUXEOMOON (USA) 30 SEP
U
 JOE O'URSO (USA) 7 MEI
 TNE USEO (USA) 9 MRT
V
 THE VANOALS (USA) 25 JAN
 VAN OVKE BROWN (NL) 22 FEB
 VAN KATOEN (NL) 17 MEI, 1 JUL
 CLEMENS VAN DER VEER BAND (NL) 22 JAN
 VENEREA (SWE) 28 JAN
 VENICE (USA) 1 MEI
 DE VLOOT (NL) 20 AUG
 VOICST (NL) 16 FEB
W
 WHIPSTER (NL) 25 JUN
 WHITE LIGHT MOTORCADE (USA) 27 SEP
 WHY? (USA) 3 NOV
Z
 ZARATHUSTRA (NL) 14 JUN
 ZEA (NL) 16 FEB
 ZONA SUL (NL) 5 FEB
 ZZZ (NL) 27 DEC

THE GATHERING, 10 MEI

AUDIO BOIZYS, 10 JUL, 13 DEC

GOLD CHAINS, 18 MEI

POSTMEN, 12 JUN, 15 NOV

16 OVERZICHT CONCERTEN

DANCE / HIPHOP / R&B

1066 (NL)	14 DEC
OLCO SOUND SYSTEM (USA)	16 JUL
3E KAMER (NL)	8 DKT
AOJ-J (NL)	15 MEI
ALI B (NL/MAR)	16, 21, 28 MRT
AMBUSH (NL)	13 APR, 10 AUG
APACHE 61' (JAP/UK)	13 SEP
ARBIJAN (NL)	25 DEC
ARIES (NL)	8 DKT
ASIAN OUB FOUNDATION (UK)	5 MRT
AUDIO BULLYS (UK)	18 JUL, 13 DEC
AYRIL (FR)	29 APR
AZEEM (USA)	8 MRT
B.A.R.K. (SWE)	8 AUG
BACON (NL)	12 JUL
BAO BRYA (NL)	16 NOV
BANGKOK IMPACT	18 JAN
BASTIAN (NL)	4 JUN
BAVEFALL (NL)	6 JUL
BEATMASTERS (NL)	20 APR
BIG BOY CAPRICE (NL)	28 MRT
BLA-BLA (NL)	7 NOV
BLACK CHLO (USA)	26 FEB
THE BLACK EYED PEAS (USA)	19 SEP
BLACK MODN (USA)	27 MEI
BRAINPOWER (NL)	13 JAN, 8 MEI
CADOILLAC TAN (USA)	26 FEB
CAMP LO (USA)	20 DEC
CANNIBAL OX WITH JEAN GRAE (USA)	24 NOV
JAY CAPONE (NL/USA)	27 AUG, 28 DEC
CAPRI	29 MRT
CASABLANCA CONNECT (NL)	14 DEC
CASTO (NL)	2 FEB
CHARMING ROCKERS	21 MRT
CELTICA (UK)	20 SEP
CHICKS ON SPEED (D)	18 JUL
CILYARINIZ (NL)	11 MRT
CINNAMON (NL)	13 APR, 6 JUL
CLEVELAND WATKISS (UK)	27 DEC
CLIMAX (NL)	19 SEP
GEOFFRE CLINTON (USA)	25 NOV
C-MON & KYPSKI (NL)	17 MEI
COCO (USA)	27 AUG
COCOA OROVAZ (USA)	27 MEI
COLLADO (NL)	25 DEC
COLOMBO FEAT. BIG EZZY (NL)	10 AUG
COREY (NL)	13 JAN
COUSIN STEVE (NL)	10 AUG
COVER SQUAD (NL)	26 FEB
CYPHA (NL)	10 AUG
DAF (D)	14 JUN
BAPPER (NL)	28 DEC
DE 1 PHAZZ (D)	28 MRT
DEAMS (NL)	20 APR

DEFANI AND BABU DF	
DILATED PEOPLES (USA)	25 NOV
DELINQUENT HABITS (USA)	11 DEC
DICE (NL)	28 MRT
DIYISION DF LAURA LEE (SWE)	6 MEI
D-MEN (NL)	28 MRT, 14 DEC
DOUJAN RAZE (USA)	20 DEC
DRUMATTIC TWINS (UK)	3 MEI
DRUM-IN	26 JUL
DUB PISTOLS (UK)	26 NOV
DUCE (USA)	27 AUG
DUO PENOSE (NL)	19 DEC
DURACELL A.K.A. WEZEL & CO (NL)	15 NOV
EARTHLING (SP)	9 MEI
EBB (NZ)	9 AUG
ECLIPSE (USA)	12 APR
ELBOW (UK)	19 NOV
EMPRESS (NL)	20 APR, 8 DKT
FAT FREDDY'S DROP (NZ)	9 AUG
FLIGHT (UK)	28 DEC
FLORIS (NL)	4 JUN
FOREIGN LEGION (USA)	8 MRT
FORMAT & ABOOMINAL (UK)	25 DKT
FREDERIK	14 NOV
FREESTYLE IN DA NOUSE (NL)	9 FEB
BURNT FRIEDMANN &	
TNE NU OUB PLAYERS (UK)	24 MEI
FURY (UK)	15 MEI
GILLY (NL)	25 DEC
GID (NL)	25 DEC
GOLD CHAINS (USA)	18 MEI
GOTCHA! (NL)	17 OKT, 25 NOV
MACY GRAY (USA)	21 MEI
GRAND AGENT (USA)	28 DEC
G-TOWN MADNESS (NL)	5 SEP
GZA/GENIUS (USA)	12 MEI
HARDCORE MADNESS (D)	5 SEP
NARSH (NL)	28 DEC
NENCEFORTH (NL)	0 FEB
NITTER SPITTER	3 AUG
T NDF YAN COMMERCE (B)	15 FEB, 6 SEPT
ICE T (USA)	27 AUG
ILL SEQUEL (NL)	20 MRT
ILLOSIONARY ROCKAZ (NL)	7 JUN
INNOV&WICH FEAT. DINTOPPADIZ (CZ)	23 JAN
INSANE CLOWN POSSE (USA)	12 NOV
INTERSECTION (NL/FR)	
	12 JAN, 16 MRT, 14 DEC
JAGA JAZZIST (N)	18 DKT
JIMI TENDR BIG BANO (FIN)	13 MRT
J-LIVE (USA)	28 APR
JUNGLE BROTHERS (USA)	21 SEP
JUNKIE XL (NL)	29 OKT
KEIRA (NL)	15 MEI
KID XDALA (CAN)	3 DEC
CHRISTIAN KJELLYANDER (SWE)	19 NOV

K-LIBER (NL)	26 FEB
KLIPDOKTER (NL)	7 JUN
KO KRU (CZ)	23 JAN
KOXBOX (DK)	15 AUG
LANGE FRANS (NL)	8 OKT
LARGE PROFESSOR (USA)	20 DEC
LAZY CREW (NL)	23 JAN
LEE FIELDS (USA)	22 JUN
LEFTIES SOUL CONNECTION (NL)	22 JUN
LEMON JELLY (UK)	9 APR
THA LKS (USA)	3 AUG
THE LIKWIT JUNKIES (USA)	25 NOV
LIL REAL (NL)	26 FEB
LJ-FRESH (NL)	20 APR
LONGPLAYERS (NL)	17 OKT
LOOPHROOP (SWE)	15 FEB, 29 DKT
LPC (NL)	20 APR, 19 JUN, 8 OKT
LUCKY E (NL)	26 FEB
MACKE (NL)	28 DEC
MADLIB (USA)	7 DEC
MAESTRO MIKEL (NL)	8 OKT
J. MAJIK (UK)	15 MEI
MASTERS DF NOISE (NL)	5 SEP
METRO AREA (UK)	20 JUL
MD JONES (NL)	8 MEI
MOD THE BLACK MARVEL (NL)	23 JAN, 12 MEI
THE MOOD ELEVATORS (NL)	31 DEC
MOS (NL)	15 MEI
NAPALM (NL)	10 AUG, 21 SEPT
NAS (USA)	8 FEB
NEGATIV (NL)	8 DKT
NEOTROPIC (UK)	13 SEP
NON PHIXION (USA)	19 OKT
NORM SKOLA (NL)	26 FEB
NORTHERN LITE (D)	12 APR
NOBIAN (NL)	28 DEC
NOCLEAR FAMILY (NL)	15 NOV
OPGEZWOELLE (NL)	8 FEB, 7 JUN, 7 NOV
ORFED (NL)	14 APR
OSDOOP POSSE (NL)	21 JUN, 1 JUL
PAKO	14 NOV
PAN (NL)	28 DEC
PATIFE (BRAS)	27 DEC
DAVE PAUL (USA)	8 MRT
FERNANDA PORTO (BRAS)	30 DKT
POSTMEN (NL)	12 JUN, 15 NOV
PREFUSE 73 (LIVE) (USA)	16 JUL
THE PRODY (NL)	23 JAN, 7 JUN
PROSKRIPT (NL)	28 DEC
PSN (CZ)	23 JAN
Q-UNIQUE (USA)	19 OKT
RABBOO MENS & MYK (NL)	16 FEB
RAYMSTER (NL)	13 JAN, 16 MRT, 7 JUN
R-CANE (NL)	19 DEC
RED-A (NL)	14 DEC

RICHMEN (NL)	10 AUG
RIJMFABRIEK (NL)	19 DEC
RMXCRW (NL)	3 AUG, 12 DKT, 25 DEC
ROIBEUR (NL)	14 DEC
RDSE (NL)	8 MEI, 17 MEI
ANTHONY ROTHER (LIVE) (D)	18 JUL
LA ROUGE (NL)	26 FEB
ROYALISTIC (NL)	23 JAN, 28 MRT
RUCK (USA)	27 MEI
RZA A.K.A. BOBBY DIGITAL (USA)	11 MRT
S.W.A.T. (NL)	26 JUL
SAFARI DUO (DEN)	18 NOV
SAGE FRANCIS (USA)	21 JUN
EOIN SALAN (NL/MAR)	16 MRT
SANDRA (NL)	28 MRT
SEAN E SEAN (USA)	27 AUG
SERGEANT GARCIA SOUND SYSTEM (F)	22 OKT
SNOCK E (NL)	8 DKT
SMALLBOYS (NL)	20 APR
SMIFF 'N WESSON (USA)	27 MEI
SMOOTH THE HUSTLER (USA)	27 AUG
SOLE (USA)	21 JUN
SOUNDREBELS (NL)	3 MEI
STORM (UK)	28 DEC
SUGARMAN 3 (USA)	22 JUN
SWEET CHARLES SHERRELL (USA)	18 OKT
T. RAUMSCHMIERE (D)	16 JUL
LADY TANIA (NL)	14 FEB
T.N.C. (NL)	25 DEC
THEMSELVES (USA)	21 JUN
TRACK ADDICTS (NL)	20 SEP
TRANSFORMER DI ROBOTER (NL/D)	24 MEI
TRIGGER THE GAMBLER (USA)	27 AUG
TRINITY ROOTS (NZ)	9 AUG
T-ROCK (USA)	8 MRT
TURBDNEGRO (HW)	6 MEI
TWELVE (NL)	10 AUG
TYPHOON	7 NOV
SOUTHSOONKS (SWE)	1 AUG
UTTYENKORENEN (NL)	21 JUN
VIVE LA FETE (D)	24 MEI
VSOP (NL)	7 JUN
WILDCHILD (USA)	19 JUN
YES-N (NL)	0 OKT
YONDERDOI (N)	29 DKT
THE YOUNGSTERS (F)	29 APR
ZARA (NL)	12 OKT
ZUCO 103 (NL)	20 MRT
ZUCO 103 SOUND SYSTEM (NL/INT)	0 MEI, 30 SEP

JUICE MEN, 16 DKT

NATACHA ATLAS, 20 NOV

MUDVAYNE, 10 FEB

AMSTERDAM NIEUWMER CAMP, 5 APR

DJ'S / MC'S

2 MANY DJ'S (8)	16 JUL
360 (NL)	6 JUL, 10 AUG, 21 SEPT
3000 (USA)	17 JUL
AARDVARK (NL)	17 APR
ADE FENTON (UK)	31 DKT
ADI-J (NL)	19 DEC
ALAN LUNA (NL)	24 JAN, 29 AUG
ALEXKID (F)	29 APR
ALL OUT K (NL)	20 JUL
ALLSTAR FRESH (NL)	20 APR
ALPNA (NL)	21 AUG
AMBUSH (NL)	30 APR, 20 MEI, 25 DEC
ANDY FARLEY	28 NOV
ANDY FLETCHER (UK)	29 NOV
ANDY JARRDO (UK)	11 SEP
ANDY NINVILLE (NL)	15 NOV
ANGEL MOLINA (S)	5 SEP
ANTAL (NL)	20 JUL
ANTHONY PAPPA (NUBREED)	11 APR
APHRODITE (UK)	13 JUN
AQUASKY (OK)	11 OKT
ARI DAILY (NL)	17 DKT
ARNES (NL)	20 APR
ARON ALZHEIMER	24 JAN
ARON FRIEDMAN (NL)	16 MEI, 21 NOV
ARTFUL DOGGER (UK)	8 NOV
AYA (NL)	19 OKT
ARTHUR BAKER (UK)	16 JUL
BART FADER (NL)	22 JUN, 25 OKT, 28 NOV
BART SKILS (NL)	
BART VAN WISSEN (NL)	11 JUL
BAS & RAM (NL)	24 JAN
BAS KONIJNENBURG (NL)	21 AUG
BAS SPRINGER (NL)	8 MRT, 28 JUN
BASTIOWE	24 JAN
BEATSHOT (NL)	19 DEC
BEN LONG (UK)	31 OKT
BENDIT (NL)	7 MRT, 30 DKT, 12 DEC
BIG JOHN (NL)	13 MRT
BIG MIKE (NL)	21 SEP
BILLY NASTY (UK)	26 SEP
BK (UK)	31 OKT
BLESS (NL)	14 DEC
BOMPY (NL)	10 OKT
BORIS WERNER (NL)	16 MEI, 21 NOV
BREDDA STANGA (NL)	10 OKT
BRENT FIELD	11 JUL
BUS ONE (IT)	5 APR
BUSHWACKA (UK)	29 APR
CI	29 AUG
CARLJON (NL)	8 JUN
CARLITO (NL)	28 MRT, 9 MEI
CATSCAN (NL)	5 SEP
CELLIE (NL)	8 JUN
THE CHALLENGER (NL)	5 SEP

CHAMELION (NL)	5 APR, 17 OKT
CHARLOTTE BIRCH	25 JUL
CHENEN CHERRY (UK)	29 OKT
CHIEF JEZUS GENIUS (8)	5 APR
CHRIS BROKOW	18 MEI
CHRIS FORTIER (CAN)	7 MRT, 14 NOV
CHUCKIE (NL)	16 JAN, 13 APR, 12 OKT
CINNAMON (NL)	30 APR
CK (NL)	31 AUG
CLIENT	29 NOV
CLIVE HENRY	31 JAN, 21 MRT
CLUB CAVIAR (NL)	21 AUG
CLYDE (NL)	2 NOV
COMPLEX (NL)	28 MRT, 30 AUG
CONTRVERSE ALL STARS (NL)	25 JAN
COSMIC	8 NOV
CRAZE (USA)	19 DEC
CREAM	8 NOV
CURFEW (8)	6 SEP
CUT NICE (NL)	26 FEB
DAMAGE (NL)	5 SEP
DAND (NL)	12 DEC
DARREN EMERSON (UK)	20 JUL
DAVE ANGEL (UK)	7 FEB
DAVE PICCIONI	28 FEB
DAVE RANDALL (UK)	26 SEP
DAVID OURIEZ	29 APR
DAVID LABELJ (NL)	
DAZZLER (NL)	5 SEP
DCS	8 NOV
DECD GENIUS AT WORK	11 JUL
DEE-KLINE (UK)	28 MRT, 17 OKT
DEFFER S. (NL)	5 SEP
DELAY (NL)	5 FEB, 29 5
DEPTH CHARGE (UK)	1 MRT
OERB (NL)	24 JAN
DEVIN	25 NOV
DIE (UK)	5 DEC
DIEGO (CH)	16 MEI
DIE PATINNEH (D)	13 SEP
DION (NL)	18, 24 MEI, 14 JUNI
DIVINE (NL)	19 DEC
DLO (NL)	20 APR
D-MONICA (NL)	26 NOV
DONNA DEE (UK)	28 MRT
DOUBLE N (NL)	26 JUL, 19 DEC
DOUBLE T (NL)	5 SEP
DR. JAN (NL)	26 JUL, 19 DEC
DREW (NL)	
DREXCYAN DJ STINGRAY (USA)	17 JUL
DRT (NL)	19 DEC
D-STYLES (USA)	19 JUN
DYNAMITE (UK)	5 DEC
ECLIPSE (USA)	13 JUL, 19 OKT
EDUARDO (NL)	26 JUN
EDZON (NL)	23 JAN

EELCO (NL)	24 MEI
EL CHE ...LA DIFERENCIA (NL)	15 JUN
ELECTRO COCO (NL)	2 OKT
ELLEN ALLEN (8)	23 MEI
E-LO (NL)	28 MRT
ENERGY DAI	29 AUG
ERNST POOLMAN (NL)	5 SEP
ESTROE (NL)	8 JUN
EVIL E. (USA)	27 AUG
EXTRAAL (NL)	7 JUN
FABRICE LIG AKA SOUL DESIGNER (F)	29 APR
FANATIC (NL)	31 AUG, 8 NOV
FATMAN (NL)	8 JUN
FATMAN D (UK)	17 OKT
FAUSTO (NL)	30 MEI, 29 AUG, 26 DEC
FEMKE (NL)	18 JUN
FIALLI (NL)	16 APR
FILTERHEADZ	25 JUL
FIRE AND SHARE (UK)	17 DKT
FITALIC	12 DEC
FLANAGAN (NL)	15 MEI, 19 DEC
FRANK (NL)	26 FEB
FRANK E (DK)	15 AUG
FRED NUMF (NL)	12 DEC
FREESTONE (NL)	18 APR
FRED NASTY (UK)	17 OKT
FRODO (NL)	14 MRT, 31 DEC
FUNCLUB (NL)	23 MRT
GAYLORD & DE RAKKERS (NL)	21 AUG
GEE (NL)	
DE GEMENE MIXMEESTERS (NL)	25 JAN
GENE FARRIS	26 DEC
GLJSBERT (NL)	10 MEI
GILLY (NL)	
GLOBESONIC (USA)	28 JUN
GODEVILLE (NL)	11 JAN
GONZO (NL)	19 DEC
GRANAM B. (UK)	22 MEI
GRINGO (NL)	27 JUN, 5 JUL
GUORUN GUT (D)	13 SEP
GUYVER AKA RIOT BROTHERS	20 JUN
HARSH (NL)	2 AUG
HASSAN (NL/SEN)	18 JAN, 16 MEI
HEADHUNTAH (UK)	17 OKT
HECTOR ROMERO	30 DKT
HEDNUNTAN (NL)	19 DEC
HELTHER SKELTER (UK)	17 OKT
HENNES & COLD (NL)	24 JAN
HERNAN CATTANEO (ARG)	15 AUG
H-Foundation AKA	
HIPP-E AND HALO (USA)	7 MRT
HIGHFISH (WMF - BERLIN) (8)	1 AUG
DEAMS (NL)	28 MEI
MEGA D (NL)	28 MEI
HYPE (UK)	17 OKT
HYPESQUAD	3 AUG, 12 OKT, 25 DEC

HYPERACTIVE (OK)	28 MRT
ICE (NL)	27 AUG
IORISS (NL/MAR)	16 MRT
IMUON	15 AUG
IRIEL (NL)	16 NOV
ISMAEL BAD (GUI/NL)	6 JUN, 21 NOV
IVAR (NL)	19 DEC
IVORYMAN (NL)	2 MEI
JACARANDA INC. (NL)	5 APR
JADA (NL)	10 OKT
JAMES RUSKIN (UK)	5 SEP
JAN DRIVER	25 APR
JAVPEE (NL)	19 DEC
JAZZIE B (UK)	14 MRT
JD (NL)	15 MEI
JEFFERSON (NL)	29 APR
JENDME (NL)	3 MEI
JEROME XL (NL)	19 DEC
JIMMY THE SOUND (IT)	12 DEC
JOHN DE COLUMBIA	14 FEB
JOHNSON (NL)	8 NOV
JOLANDA (NL)	17 OKT
JON RUNDRELL	25 JUL
JOOST VAN BELLEN (NL)	
	17 & 18 APRIL, 16 JUL
JONI NULKKONEN (FIN)	29 APR
JOSHUA	11 JUL
JUANO (MOOG - BARCELONA) (S)	1 AUG
KAGAMI (TOKYO) (JAP)	1 AUG
KAM (UK)	17 MEI
VALENTINO KANZYANI (YUG)	24 JAN
KARNI K	31 JAN, 21 MRT
KASSEN (NL)	23 MEI
KID GUESTING (NL)	20 JUL
KIKI TAD	27 SEP
KILLAHMAN (NL)	26 JUL, 19 DEC
KREED	16 MEI, 21 NOV
KULU (UK)	17 OKT
LA OI DA (TSJE)	29 OKT
LADY BIANCA	28 FEB
LAIDBACK LUKE (NL)	17 APR, 17 MEI
LA NEBULEUSE	15 AUG
LANGUE DA GROUVEDEALER (NL)	25 APR, 31 OKT
LAURUZ LAUHAUS (NL)	
LAVAROCK (NL)	20 APR
LAYO (UK)	29 APR
LEE HASLAM	20 JUN
LEFTO (8)	6 SEP
LEGOWELT (NL)	23 MEI
LEKTROLUV (8)	27 DEC
LEMON B (NL)	11, 17 APR, 10 OKT
LIL VIC (NL)	30 AUG
LI-Z	27 SEP
LLORCA (F)	29 APR
LOCO (UK)	17 DKT

EAGLE EYE CHERRY, 7 NOV

CAESAR, 26 APR, 27 DEC

CIBELLE, 30 SEP

DUSHIN GHET, 3 APR

MANU CHAO (SP) 11 JUN foto: Rico D'Nezario

LOKTBORADA 21 NOV
 LOPES (NL) 12 OKT
 LOVESUPREME (NL) 7 DEC
 LOWFISH (CAN) 23 MEI
 LUCHEN FDDRT (NL) 11 JUL
 LUKE EARGOGGLE (SWE) 23 MEI
 LUNATIC (NL) 5 SEP
 LYFE (USA) 26 FEB
 MACK (NL) 5,19 DEC
 MAESTRO (NL) 14, 28 MRT, 8 MEI
 MAGIKA 28 FEB, 25 APR
 MAMPI 'KILLERBASS' SWIFT (UK) 19 DEC
 MAR Y SOL (NL) 4 JUN
 MARCELLA (NL) 8 MEI
 MARCO CANNATA 30 MEI
 MADYSOL (NL) 22 AUG
 MASTERBLASTER (UK) 11 OKT
 MATTHEW DEKAY 14 NOV
 MAURI (NL) 4 SEPT, 27 JUN
 MBA (NL) 28 MRT, 26 JUL
 MEGA D 25 DEC
 MELO-D (USA) 19 JUN
 MELOEN (NL) 20 JUL
 MICHA B (NL) 24 JAN, 12 DEC
 MICHEL DE HEIJ (NL) 30 MEI, 28 NOV
 MICKEY 30 MEI
 MIKE "BAD BOY" HARRIET 28 MEI
 MIKER G (NL) 8 MEI
 MIKEY JARDET (UK) 29 JUN
 MILLIMETRIC (F) 1 AUG
 MISS HYSTERIA (NL) 5 SEP
 MISS GEZINA (NL) 28 MRT
 MISS RADNA (NL) 26 JUL, 19 DEC
 MJ COLE (UK) 9 MEI
 MOBILITY (NL) 21 AUG
 MONDO (NL/FR) 12 JAN
 MONKEYSHOP (SWE) 23 MEI
 MONTANA (NL) 29 AUG
 MOOSE (UK) 13 JUN
 MD. C (UK) 14 NOV
 MR. DE (USA) 17 JUL
 MU (NZ) 9 AUG
 MULAT (NL) 18 APR
 NABI NABSTAR (NL/MAR) 16 MRT
 NAFFIE (NL) 13 APR, 20 APR
 NATHAN COLES 14 NOV
 NEMO (NL) 19 JUN
 NOISEKICK (NL) 5 SEP
 NOODLES (NL) 26 JUL, 27 AUG, 19 DEC
 NOSFERATU (NL) 5 SEP
 O.D.PUS 9 MEI
 OCEAN BILLY'S (NL) 21 AUG
 ODD BOB (NL) 9, 25 APR, 20 JUN, 25 JUL
 O-DOG (NL) 20 APR
 OLIVER (NL) 18 JUN
 OGGAN DONORS 26 DEC

ODGUE ELECTRONIQUE (NL) 23 MEI
 OSCAR MULENO (SP) 24 JAN, 21 NOV
 OUTBLAST (NL) 5 SEP
 OWLSLEY 23 OKT
 PAC (NL) 26 FEB
 PADLO MOJO 11 SEP
 PARKS 7 FEB
 PARTY SQUAD (NL)
 26 JAN, 29 JUN & 12 OKT
 P.A.T. 5 & 19 DEC
 PATRICK (NL) 23 AUG
 PAULETTE (NL) 20 JUN
 PAUL GLAZY 29 AUG
 PAUL DE LUK (NL) 26 JUL
 PAUL JACKSON (UK) 20 JUL
 PAUL JAY (NL) 26 DEC
 PAUL T 28 NOV
 PAYO (NL) 12 DEC
 PEANUT BUTTER WOLF (USA) 7 DEC
 PHIL REYNOLDS 25 APR
 PIETER FRANSSEN (NL) 26 JUN
 PILOT PALETTI 29 MRT, 27 DEC
 PIM (NL) 10 SEP
 PLUMP DJ'S (OK) 7 JUN
 POCHO (NL) 19 APR
 PORN.DARSTELLER (FD) 22 MEI
 PREACHER (NL) 14 DEC
 PRECISE (NL) 20 APR, 2 MEI, 27 JUN
 PROPELLERHEADS (UK) 5 APR
 PDDPHET (NL) 30 AUG
 DUAJONGEN (NL) 26 JUL, 27 AUG, 19 DEC
 DULLA (NL) 4 APR, 13 JUN, 19 DEC
 R.U.K.SNUN (NL) 8 MRT
 RAOLF 30 MEI
 RAPHAEL (D) 23 MEI
 REAL (NL) 13 JAN, 20 MEI, 21 SEP
 REAL "EL CANARIO"
 (NL) 30 APR, 27 JUL, 31 AUG
 REDDA DA BEATROCK (NL) 26 JUL, 19 DEC
 REGIS (UK) 16 MEI
 REMY (NL) 25 JUL
 DENNIE PILGREM (UK) 5 JUL
 RICHARD (NL) 5 JUL
 DICHIE HAWTIN (CAN) 17 JUL
 RIDDIM SHOWER (NL) 9 DEC
 RIKI (NZ) 9 AUG
 RIO (NL) 27 AUG, 19 DEC
 ROBERT PHILLIPS 11 JUL
 ROCKET T (USA) 27 NOV
 ROCKIO (NL) 22 MRT, 28 MEI, 13 JUL
 ROELF (NL) 7 JUN
 ROEMTAK (NL) 5 DEC
 ROKHAYA (NL) 16 NOV
 ROMBOUT (NL) 5 APR, 17 OKT
 ROMES (USA) 19 JUN
 DONALD MOLENOIR (NL) 28 MRT, 17 APR

RONI SIZE (UK) 4 APR, 2 AUG
 RONNY HAMMOND (NL) 22 MEI
 ROOG (NL) 8 MEI
 ROSNDI (NL) 16 NOV
 ROSSI (NL) 30 MEI, 26 DEC
 ROYSTON (UK) 21 FEB
 RUBV WAX (NL) 22 AUG
 RUKSHUN (NL) 15 FEB, 23 AUG & 18 OKT
 RUMENIGE (BRATISLAVA) 21 NOV
 RYAN DENT 11 JUL
 SANORIEZ 27 SEP
 SAN PROPE (NL) 29 APR, 18 JUL
 SATOSHI TOMIE 30 OKT
 SATYR 15 AUG
 SCHILDESWIJK MC'S (NL) 16 NOV
 SCOT PROJECT (DE) 28 FEB, 31 OKT
 SEAN CUSICK (NY) (USA) 11 JUL
 SEGE (NL) 17 JUL
 SEUTEN (NL) 18 JUL
 SHANTEL (D) 30 SEP
 SHAPESHIFTER (NL) 15 MEI, 19 DEC
 SHAWNDOOSE (PSYFORCE REC.) 9 MEI
 SHMUL FLASH (FLASH BROS) 11 APR
 SHVROCK (NL) 6 JUL
 SIMISTAN (UK) 17 OKT
 SISTA DONNA LEE (NL) 10 OKT
 SISTER BLISS (UK) 10 OKT
 SISTED D. (NL) 21 JAN
 SKANK AROUND SOUND (NL) 18 FEB
 SMASH NO 1 OJ FROM N.Y. (NL) 28 MRT
 SNEAK (USA) 18 JUL
 SOLVENT (CAN) 23 MEI
 SOULS (NL) 10 OKT
 SOUNDREBEL (NL) 8 FEB, 4 OKT
 JUMBO'S (NL) 8 SEP
 SPACID 27 DEC
 SPELLBOUND DJ'S (NL) 1 AUG
 SPESH (JONOI & SPESH,
 SAN FRANCISCO) (USA) 11 JUL
 STALKER (NL) 5 SEP
 STERLING MOSS 26 SEP
 STEVE "SMOBYE" 31 JAN, 28 FEB, 21 MRT
 STEVE BUG (D) 17 JUL
 STEVE CARTA 26 DEC
 STEVE HILL (UK) 31 OKT
 STEVE RACHMAD (UK) 17 APR
 SUESIDE (NL) 7 JUN
 SUPER MARCO MAY (IT) 24 JAN, 12 DEC
 SUPERSTAD (B) 6 SEP
 SUV (UK) 19 JUL
 SVEN (NL) 8 MEI
 SWITCH (NL) 26 JUL
 TACO FETT (NL) 22 JUN, 2 EN 8 NOV
 TALI (NZ) 4 APR
 TERDV TONER (NL) 24 MEI
 TH'ACQUISITION (NL) 15 MEI

THEE J JOHANZ (NL) 19 JUL
 THOR BEATBOXER (NL) 18 APR
 TICA (CAN) 22 FEB, 16 JUL
 TIM DELUXE (UK) 20 JUL
 TINTAL (NL) 9 MEI
 TLM (NL) 13,18 JAN
 TLR (NL) 23 MEI
 TON (NL) 10 SEP
 TONY THOMAS 28 NOV
 TOO TALL (NL) 20 APR
 TRIBLE C. (NL) 22 AUG
 THOMAS SARMELA 29 APR
 TURN (NL) 4 APR, 19 DEC
 UMEK (SLOV) 29 OKT
 UNITED SOUNDS SYSTEM (NL) 20 SEP
 VANDERLEI (NL) 6 JUL
 YEGAZ (NL) 18 OKT
 VERSE (UK) 19 JUL
 THE VINYL JUNK (NL) 5 SEP
 THE VIPER (NL) 5 SEP
 VOOTEX 11 JUL
 VUEL (NL) 1 MRT
 BODIS WERNER 5 SEP
 WILLY (NL) 18 APR
 WILSON 7 FEB
 WHIPLASH (NL) 14 JUN
 WIEKES (NL) 8 NOV
 WILLY (NL) 4 SEP
 XII (NL) 19 DEC
 X-FORCE 28 NOV
 K-RATED CREW (NL) 3 AUG, 12 OKT
 X-X-X (NL) 20 OKT, 11 NOV
 YBHI BIOMECHANIKA (JP) 31 JAN, 21 MRT
 ZENDER (NL) 2 NOV

VJ'S

ALEX & JEREMY 1 AUG
 ARNO COENEN (NL) 24 MEI
 DONLED 22 MEI
 DIJESSENS & VEDSTAPPEN (NL) 23 MEI
 GEDDIE (NL) 18 APR
 GERALD VAN DER KAAP (NL) 17 APR
 NASSAN KAHN (EGY) 23 MEI
 MART (NL) 14 FEB
 MESO VISUALS (D) 23 MEI
 MICHAEL OUTINK (NL) 17 APR, 24 MEI
 NOTHOT (NL) 23 MEI
 PADFINDEREI (D) 23 MEI
 PRIME MERIDIAN (NL) 15,16 NOV, 31 DEC
 RAÏSS (NL/FR) 12 JAN
 REACH VISUALS 11 JUL
 RODRIGO (NL) 19 JUN
 RDEL WOUTERS (NL) 17 APR
 ROGEE MUSKEE (NL) 7 FEB, 14 NOV, 12 DEC
 SERHAT KÖKSAL (TUR) 23 MEI
 SMASH TV (D) 23 MEI

20 OVERZICHT CONCERTEN

SNOW	1 AUG
STALKER (NL)	15 MEI
STATION ROSE - PLAYING FIELD (D)	24 MEI
TARANTULA (NL)	24 JAN
TWO THINGS (NL)	23 JAN
ÜBERGEEK (USA)	13 SEP
VJK (B/NL)	24 MEI

RESIDENTS

(MAD) EO (NL)	
ARNOLD (NL)	
CHADS (NL)	
CHUCKIE (NL)	
CODE RED (NL)	
CONDOR SOUND (NL)	
CONTRÖVERSE ALL STARS (NL)	
OAB (NL)	
DANNY D. (NL)	
DEAN ALEXANDER (UK)	
OION (NL)	
EDUARDO (NL)	
EDZON (NL)	
FIJ (NL)	
GEMENE MIXMEESTERS (NL)	
GEORGE JACARANDA (NL)	
H. HENK (NL)	
HERR ARTER (NL)	
IVORYMAN (NL)	
JANSEN MET FORTUIN (NL)	
JP (NL)	
L-DOPA (NL)	
LE FUNKUBINE (NL)	
L-ENDE (NL)	
LX PACIFIC (NL)	
MIXMEESTER JOEP (NL)	
MIXMEESTER SYTSE (NL)	
MPS PILOT (NL)	
NOG HARDER (NL)	
ODO BOO (NL)	
PER (NL)	
PRECISE (NL)	
REAL (NL)	
ROBIN S (NL)	
RODRIGO (NL)	
SKYROCK (NL)	
SKANK AROUND SOUND (NL)	
SP (NL)	
TERRY TONER (NL)	
THE PARTYSQUAD (NL)	
TOM HARDING (NL)	
VIC (NL)	
WAKFIEND (NL)	
WIX (NL)	
WIZARD (NL)	

SKA / REGGAE

ABLAS SOLO (NL)	10 OKT
NRACE ANDY (JAM)	17 NOV
ANTHONY B (JAM)	14 JUL
BEEF (NL)	20 SEP
BIG YOUTH (JAM)	18 FEB
BLACK UHURU (JAM)	25 AUG
CAPLETON (JAM)	15 APR
CARLOS DE NICARAGUA AND THE	
KUPIA KUMI SOUNDSYSTEM	11 DEC
MANU CHAO (SP)	11 JUN
CHRISTAFARI (USA)	16 AUG
CULTURE (JAM)	21 APR
EEN-A-MOUSE (JAM)	26 APR
FAR I (NL)	15 NOV
BERES HAMMOND (JAM)	10 JUL
JAH PRINCE (NL)	10 OKT
JAH WORKS (USA)	24 NOV
JAMMAN TAMMAH (NL)	2 FEB
JAMPARA (NL)	10 OKT
JAYA THE CAT (USA)	19 JUN
ROBERT LEE (NL)	17 MEI
JUNE LODGE (JAM)	20 SEP
KEVIN LITTLE (USA)	27 FEB
KINGO BANGA (NL)	10 OKT
LUCKY DUBE (ZA)	19 AUG
MACKA B &	
THE ROYALE ROOTS BAND (JAM)	23 NOV
MARK FOGGO'S SKASTERS (NL)	12 JUL
THE MIGHTY DIAMONDS (JAM)	18 FEB
NEW BORN CREATION (NL)	10 OKT
NUCLEUS ROOTS (UK)	25 JAN
ROY PACI & ARETUSKA (IT)	20 FEB, 13 NOV
PANTEON ROCOCO (MEX)	31 JUL
PATRICE (D)	9 JAN
POSTMEN (NL)	15 NOV
RED RAT (JAM)	23 MRT
REEL BIG FISH (USA)	16 JAN
MICHAEL ROSE FEAT.	
SLY & ROBBIE (JAM)	13 MRT
SEED (D)	31 MEI
SIZZLA (JAM)	8 SEP
THE SKATALITES (JAM)	6 NOV
THE SLACKERS (USA)	31 MEI
SOLID ROCKET BOOSTERS	
(NL)	31 MEI, 12 JUL
STROH* (SP)	6 NOV
THE SPECIAL REQUEST HORNS	20 SEP
T.D.K. (JAM)	23 MRT, 3 AUG
TOKYO SKA PARADISE ORCHESTRA	
(JAP)	12 JUL
U-ROY (JAM)	9 DEC
YENUS HILL (NL)	2 NOV
YELLOWMAN (JAM)	21 JAN

AFRIKAANS / ARABISCH

ALLIANCE NOBO-SUO	6 JUN
AMARA'S SHAIN BAND FEAT.	
NFAGIE KABBA (NL/SIERALEONE)	10 OKT
REBECCA ATANGA (NL)	10 OKT
ASSITHEM (NL/FR)	12 JAN
BAVEFALL (NL)	27 JUN
BEMBEYA JAZZ (GUI)	28 JUN
CHOUKRI (NL/FR)	12 JAN
FRESK (CON)	27 JUN
FULA BAND (NL/SEN)	16 MEI
GANGBÉ BRASS BAND (BEN)	28 JUN
GHADIANG BOYS (NL)	26 FEB
IMETLÅ (NL/FR)	12 JAN
OMAR KA (NL/SEN)	16 MEI
MORY KANTÉ (GUI)	21 NOV
KANDIA KOUYATÉ (MALI)	18 JAN
KHALIO BOUODU (NL/F)	12 JAN
KILLPOINT (GUI)	27 JUN
MAALESH (COM)	27 JUN
JAAY NAFI (NL/SEN)	20 SEP
ORCHESTRA BABAB (SEN)	8 MRT
PEE FROISS (SEN)	27 JUN
OMAR PENE (SEN)	27 JUN
RIMBAAX (NL)	21 NOV
SLOOPY MIKE GYAMFI (NL/GHA)	10 OKT
LE SUPER DIAMOND (SEN)	27 JUN
TAKFARINAS (F/ALG)	12 JAN
TANEBEER (NL/SEN)	16 MEI
JEFF WAREEF (SEN)	27 JUN
YUSUF & RAVING DISCIPLES (NL)	10 OKT
ZAIKO LANGA-LANGA	6 JUN

CARIBISCH / LATIN

BLOCO AFRO & GRUPO CAPOEIRA	
(NL/BRAS)	19 APR
CARLINHOS BROWN (BRAS)	28 JUN
CHANGÓ (B/INT.)	26 JUN
CIBELLE (BRAS)	30 SEP
DOLORES (BRAS)	28 JUN
ALFREDO DE LA FÉ (USA)	27 JUN
HERB SPECTACLES (NL)	5 APR
JAKARÉ DO CAYACO (BRAS)	19 APR
LOS YAN YAN	5 JUL
MANOLITO Y SU TRABUCO (CUB)	4 SEP
MARRAKECH EMBALLAGES	
ENSEMBLE (B/MAR)	26 JUN
MESTRE AMBRÓSIO (BRAS)	24 APR
FRANKIE MORALES (USA)	27 JUN
OLDUIM (BRAS)	6 JUL
ORCHESTRA OF CELIA CRUZ	
(MERCADONEGRO) (USA)	27 JUN

ORCHESTRA SANTA MASSA (BRAS)	28 JUN
OZOMATLI (USA)	26 JUN
RENEGADES STEEL ORCHESTRA (TRI)	16 APR
GERARDO ROSALES Y SU	
TRABUCOMBO (NL)	14 FEB
SÓN BORIGUA (USA)	27 JUN
EL TATTO DEL TIGRE (B)	13 NOV
TIERRA CALIENTE (NL/MEX)	15 JUN
LA VELA PUERCA (URUGUAY)	16 OKT
ALEX WILSON'S R&B LATINO (UK)	14 MRT

WERELDMUZIEK OVERIG

AMPARANDIA (SP)	14 MRT
DE AMSTERDAM KLEZMER BAND (NL)	5 APR
NATACHA ATLAS (UK/EGY)	20 NOV
SUSANA BACA (PERU)	30 MRT
CALLE REAL	8 NOV
CHEB BALOWSKI (SP)	18 DEC
COMO FRENCH BRASS BAND	24 NOV
DOUSMINGUET (SP)	3 APR, 11 SEP
BOB FOSKO (NL)	5 APR
IT & MY COMPUTER	22 MEI
LAFORIPONDIO (CHILI)	10 JUL
NGUYỄN LÊ	11 JUN
AMELIE DE MAN (NL)	23 OKT
MERCAN DEDE SECRET TRIBE (CAN/TUR)	26 JUN
OJOS DE BRUJO (SP)	9 JAN
PASA LA RAYA (NL/SP)	8 NOV
SAMBA SUNDIA (INDO)	28 JUN
SCANNER (UK)	22 MEI
SHASKEEN (IER)	8 AUG
LE SYNDICAT ELECTRONIQUE	22 MEI
TARAF DE HAÏDOUKS (ROE)	30 SEP
THE TRANSYLVANIANS (D/HON)	31 DEC
VÄRTTIHÄ (FIN)	8 AUG
WOLFLING (NL)	10 JUN

JAZZ & FUSION

JAN AKKERMAN (NL)	28 MRT
VICTOR BAILEY GROUP (USA)	26 OKT
RICHARD BONA (KAM)	4 NOV
MICHEL BORSIAP (NL)	28 MRT
URI CAINE 'BEDROCK' (USA)	13 MEI
VIRGIL DONATI (USA)	9 NOV
ROBBEN FORD (USA)	4 NOV
CHRIS HINZE COMBINATION (NL)	22 NOV
MOANA & THE TRIBE (NZ)	26 JUN
TOON ROOS GROUP (NL)	15 APR
DAVID SANBORN (USA)	20 NOV
EDDY VELOMAN &	
THE OPO-YÉYÉ PROJECT (NL)	29 NOV
JOE ZAWINUL & THE ZAWINUL	
SYNDICATE (AUS/USA)	17 MRT

T HOF VAN COMMERCE, 15 FEB, 6 SEP

CORVUS CORAX, 7 DEC

PENNYWISE, 23 AUG

JON SPENCER BLUES EXPLOSION, 21 SEP

ORCHESTRA BAOBAB (SEN) @ MRT, foto: Frans Smallegange

TOTAAL AANTAL OPTREDENS 2003

	GROEPEN / ARTIESTEN	OPTREDENS	NL
POP, ROCK ETC.	362	397	153
DANCE, HIP HOP	211	240	109
DJ'S, MC'S	449	550	244
VJ'S	27	32	16
RESIDENT DJ'S	45	NVT	45

REGGAE, SKA	48	51	13
AFRIKAANS, ARABISCH	30	30	13
CARIBISCH, LATIN	24	24	2
WERELD OVERIG	24	25	4
JAZZ & FUSION	13	13	4
TOTAAL*	1233	1362	603

* OPTREDENS VAN RESIDENT DJ'S ZIJN NIET MEEGETELD

SWEET FLESH ROOM van ANDRÉ GINGRAS/KORZO, 12 & 13 NOV

ALGEMEEN

Melkweg Theater selecteert voor zijn programmering met name werk van jonge dans- en theatermakers die zich richten op het ontwikkelen van een eigen nieuwe stijl. Het gaat hierbij om makers die gebruik maken van diverse vormen en disciplines om hun persoonlijke visie op maatschappelijke dilemma's en persoonlijke thema's te etaleren. Dit resulteert in een programma waarin de ideeën en de ontwikkeling van de makers voorop staan en waarbij amusement en entertainment een ondergeschikte rol spelen. Makers die in Melkweg Theater hun werk presenteren zijn over het algemeen jong; soms meer en soms minder ervaren, maar hoe dan ook jong van geest. Naast het presenteren van producties van de nieuwe generatie dans- en theatermakers, ondersteunt de Melkweg tevens de ontwikkeling van deze podiumkunstenaren. Dit gebeurt in de vorm van het aanbieden van een financiële bijdrage aan de productie – waarbij de Melkweg optreedt als coproductent – of het beschikbaar stellen van faciliteiten zoals repetitieruimte, montage in de theaterzaal, technische en productionele ondersteuning. Daarnaast worden groepen en producenten qua publiciteit zeer actief geholpen en begeleid. Dit alles maakt Melkweg Theater niet alleen een podium voor jonge makers maar ook een laboratorium, een plek waar kunstenaars begeleid worden in het productieproces en waar ze ruimte krijgen voor experimenten.

PROGRAMMERING 2002

Sinds 2000 is de theaterprogrammering in de vernieuwde zaal uitgebreid en is er veel aandacht besteed aan de verbreding en uitbreiding van de publieksgroepen door middel van een actief doelgroepenbeleid. Ook in 2002 is deze lijn voortgezet en is de brede programmering kenmerkend geworden voor Melkweg Theater. Binnen deze verscheidenheid zijn opnieuw de accenten komen te liggen op fysiek en multidisciplinair theater. Naast theatervoorstellingen, jongerentheater en deelname aan speciale projecten en festivals, bestond de helft van het programma-aanbod uit dans, dans- en bewegingstheater. Een groot aantal voorstellingen uit het totale aanbod was bovendien multidisciplinair van aard. Veelvuldig werd er door makers gebruik gemaakt van live muziek, video en nieuwe media. Van de achtenveertig geprogrammeerde producties in de Melkweg waren er twaalf premières. Melkweg Theater trad bij zeventien gezelschappen op als coproductent. In 2002 was tevens veel nieuw werk te zien van jonge dans- en theatermakers waarmee de Melkweg sinds 2000 een band heeft opgebouwd. Deze makers presenteerden afgelopen jaar hun tweede of derde productie die zij ook ontwikkeld hebben binnen de Melkweg.

DANS / DANSTHEATER

De dansprogrammering van Melkweg Theater bestaat vooral uit danstheatervoorstellingen. Dat wil zeggen dat het aanbod bestaat uit producties waarbij het concept het uitgangspunt is en niet de vorm – ofwel pure dans – als inspiratiebron gebruikt wordt. Deze voorstellingen kenmerken zich door een sterk theateraal karakter en multidisciplinaire elementen. Met name jonge, onafhankelijke dansmakers presenteerden in 2002 hun creaties waarin

zij zoeken naar nieuwe vormen en een eigen bewegingstaal. De nieuwe generatie dansmakers – afkomstig van de opleidingen **Dasarts** en de **School voor Nieuwe Dansontwikkeling (SNDO)** – namen inmiddels een vaste plek in binnen de dansprogrammering. **Slegmar Zacharias** (Dasarts) bracht de voorstelling **BORROWED ITEMS**, een presentatie-drieluik waarin drie verschillende makers alledaagse handelingen van mensen uit Brussel als samples verwerkten. **Zacharias** vroeg 32 mensen om voor de camera een beweging te maken, deze te beschrijven en een achtergrondverhaal erbij te bedenken. De **SNDO** is een opleiding waar gekeken wordt naar hoe de betekenis van dans verandert in een samenleving die steeds in ontwikkeling is. In april presenteerde een aantal studenten van de **SNDO** een bonte serie van korte choreografieën, improvisaties, video-installaties & films, discussies en theatrale acties. **Deborah Hay** - gastdocent van de **SNDO** - bracht eveneens een performance. In **MUSIC** toonde zij haar eigen ontwikkelde bewegingstechniek die dans en choreografie niet beschouwt als vastgelegde vorm, maar als het resultaat van een proces van fysieke ervaring, perceptie en intuïtie van het dansen zelf.

Choreograaf / danser **Jack Gallagher** (VS), samen met **Nir de Volff** (Israël) oprichter van het initiatief **Bodles Anonymous**, was te zien in de Melkweg met de dans / video compilatieavond **UNDERGO**. In projecten van **Bodles Anonymous** wordt het gebied tussen publiek / openbaar en privé onderzocht in al zijn denkbare vormen. Een ander jong internationaal bewegingscollectief is **AMGOD**, bestaande uit dansers afkomstig van de gezelschappen **Rosas**, **Ultima Vez** en **Needcompany**. In de voorstelling **WHAT DO YOU WANT?** vroegen zij zich met veel humor, energie en ironie het volgende af: Wat Willen Mannen Nu Eigenlijk? **AMGOD** jongleert op virtuoze wijze met theater, video en dans. Balletachtige bewegingen worden gecombineerd met vloerwerk waarin hiphop invloeden te zien zijn.

Andere veelbelovende jonge makers waren **Uri Yvgi** met **FUNSTATION** – een coproductie van **DansWerkplaats Amsterdam** (DWA) en **Grand Theatre Groningen**. De eerste productie van de **Drie Naakte Mannen** was te zien in maart: **GRAALSTRAAT**, een **Lantaren/Venster** theaterproductie. Daarna volgde van hen de absurdistische voorstelling **VERS**, een **Huls a/d Werf** productie.

Net als in 2000 was het **Hans Hof Ensemble** in juni 2002 in de Melkweg aanwezig met hun succesvolle project **HANS HOF PRESENTEERT...** Een week lang met een solo, een duet, een gastvoorstelling én een improvisatieavond in Melkweg Theater, Cinema,

Videoroom, Caférestaurant en Theehuis. De Hanshoffers staan keer op keer garant voor danstheateravonden met uitgekiende timing, humor en een ingenieus gebruik van attributen die balanceren op de grens van dans, theater en mime. Voor de gastvoorstelling hadden zij dit jaar het Vlaamse gezelschap **Victoria** uitgenodigd met de productie **BARTIME**.

Nog een vaste gast van de Melkweg is **Magpie Music Dance Company**. Onder leiding van met name **Katie Duck** verzorgde het gezelschap in Melkweg Theater opnieuw een aantal muziek- en dans-improvisatiesessies onder de titel **MELKWEK SERIES**. **Magpie** is inmiddels internationaal bekend met haar bijzondere improvisatie-avonden en weet iedere sessie weer een aantal gerenommeerde kunstenaars op het toneel bij elkaar te brengen. In 2002 werden onder andere **Michael Schumacher**, **Eileen Standley**, **Masako Naguchi** en **Anne Laberge** uitgenodigd.

Een zeer bijzondere danstheatervoorstelling vond plaats in het najaar. **Theater Stap**, **Sidi Larbi** en **Nienke Reehorst** brachten de voorstelling **OOK**. **Sidi Larbi Chekaoul** (**Les Ballets C de la B**) en **Nienke Reehorst** (ex-**Ultima Vez**) werkten samen met tien jongeren met een mentale handicap aan hun visie op dans.

THEATER

In **PIXELS** ging **JONGHOLLANDIA** een samenwerking aan met studenten van de **Technische Universiteit Eindhoven**. Door middel van teksten en beelden toonden zij nieuwe mogelijkheden op het thema: 'de maakbaarheid van onze samenleving'. **Made In da Shade** maakt Urban theater; theater voor nieuwe tijden in oude steden. Oprichters **Marjorie Boston**, **Maarten van Hinte** en **Lucien Kembel** werken samen met acteurs, dansers, dj's en computerprogrammeurs. Samen met **Urban Myth** maakten zij **POWERPLAY**, een moderne who-dunnit, een psychologisch machtsspel tussen twee toevallige lotgenoten. Aansluitend organiseerde **Made In da Shade** **RIGHT ABOUT NOW 12**, een avond waarop mensen uit zeer uiteenlopende disciplines bij elkaar werden gebracht en met elkaar geconfronteerd werden. In juni ging **COLETTE** van **Theatergroep Zuidpool** in première. Een voorstelling over de groeiijnen van een 14-jarig meisje dat in de clinch komt met haar omgeving en tegelijkertijd langzaam volwassen wordt. **Nieuw West** maakt ruwe, tegendraadse, radicale mimevoorstellingen en bracht een reprise van de succesvolle voorstelling **KO** gespeeld door **Cas Enklaar** en **Marlen Jongewaard**. In de somberte van een Westvlaams vakantieverblijf wachten de grote Ko en zijn jongen op wat nooit meer komen zal.

streven in hun samenwerking de onbegrensde, georganiseerde wanorde der zinnen na. In de herfst bracht **Leon Giessen** de sympathieke voorstelling **STEDMAN**, een **Huis a/d Werf** productie. Door middel van film, live muziek, zang en taal vertelde hij het verhaal van de half Nederland-se, half Schotse huurling Stedman, die in 1772 voor de Nederlanders ging vechten tegen de opstandige slaven in Suriname.

JONGEREN

Er werden op dit vlak met name producties geprogrammeerd die door jongeren voor jongeren gemaakt werden en waarbij dansvormen als streetdance, hiphop, popping, locking, capoeira en breakdance het uitgangspunt vormden. **Jongeren theater 020** (voorheen **Artisjok/Nultwintig**) stelt jongeren tussen de 14 en 21 jaar in de gelegenheid om onder leiding van professionele theatermakers hun creatieve ambities en kwaliteiten te ontwikkelen. Dit jaar waren zij te zien met de producties **TIEN OVER DE TOP** en **SEDUCTION**. Eerstgenoemde productie speelt zich af tijdens een auditie voor een nieuwe Nederlandse speelfilm. In samenwerking met **Handtheater** laten dove en horende jongeren het beste van zichzelf zien in de hoop één van de felbegeerde hoofdrollen te bemachtigen. Uit het zuiden van het land kwam de groep **Powerplay / St. Interart**, die met hun voorstelling **BLOOT** Melkweg Theater veroverde. **BLOOT** laat jongeren zien die erachter proberen te komen wat ze voor elkaar en misschien voor zichzelf verbergen.

THEATER

De theatervoorstellingen die vertoond werden waren voorstellingen die behalve tekst ook een sterk fysiek element in zich hebben. Zo ging de **90STE MINUUT** van **Theater EA/Tarkan Köroglu** over de topvoetballer Gabriël. Hij is populair, rijk en succesvol. Maar wat gebeurt er met een voetballer als hij aan het denken wordt gezet? **90STE MINUUT** bracht een visueel spektakel waarin het publiek in de wereld en het leven van voetbal stapt. **GILMORE** van **Groen Ijs** maakte het publiek deel van de gedachtengang van een ter dood veroordeelde.

BIJZONDERE PROJECTEN / FESTIVALS

Naast de reguliere theaterprogrammering participeert Melkweg Theater ook in speciale projecten en festivals. Zo nam de Melkweg dit jaar voor de tweede maal deel aan **Julidans**. Een dansfestival waar het publiek op diverse locaties rondom het Leidseplein kennis kan maken met conventionele, internationale hedendaagse dans.

De Melkweg bood gedurende dit festival plaats aan drie onderdelen van dit festival en wel: *Aerodance*, *Urban Dance* en *Global Dance*.

Tevens bood Melkweg Theater plaats aan **TAMTAM** van **Toneelgroep Amsterdam**. Opeenvolgend waren **ÉÉN EN ÉÉN IS ÉÉN** van **Benjamin** en **Alwin**, **ALLEIN IST NUR ALLEIN** van **Koen Augustijnen** en **MARATHON** van **Leon Voorberg** te zien.

Als onderdeel van het **CITY LIVE URBAN DANCE FESTIVAL** van **Culture Coalition** – in The Max – was er in het theater **RUINA DEL COUZINA** van **Saïd Ouadrassi** en **SANS DOUTE!** van **10 Coredence**.

DE COALITIE - ACT/PACT

De Melkweg is lid van het overlegorgaan van de Amsterdamse vlakke-vloertheaters: De Coalitie. In het kader van collectieve marketing zijn sinds 2000, onder de naam **ACT/PACT**, twee succesvolle gezamenlijke abonnementen opgezet voor scholieren en studenten.

BLIK VOORUIT

De focus blijft in 2004 gericht op nieuw werk van jonge dans- en theatermakers en op experimenten van meer ervaren makers. Belangrijk element in het selecteren van voorstellingen is dat producties uitgaan van een concept waarmee de maker maatschappelijke en/of persoonlijke thema's weergeeft. Daarnaast wordt gezocht naar voorstellingen die uitgaan van beweging of fysiek van aard zijn.

In de komende jaren wordt de serie **SeND** [serie nieuwe dansmakers en choreografen] verder ontwikkeld en wordt gezocht naar mogelijkheden om voor deze nieuwe generatie tournees te bewerkstelligen. Hierin zullen samenwerkingsverbanden een belangrijke rol spelen. Het ondersteunen van makers op technisch, productioneel en publicitair vlak blijft actueel. Daarnaast zullen vaker producties worden ontwikkeld en gepresenteerd, waarin verschillende disciplines een even groot aandeel hebben. Makers worden in dat opzicht ondersteund door onze participatie in het Paradiso-Melkweg Productiehuis project **PMP Lab**. **PMP Lab** stelt kunstenaars in de gelegenheid om te onderzoeken hoe met andere disciplines te werken en hoe een locatie op een andere manier te gebruiken. Ook zal gewerkt worden aan uitbreiding van internationale programmering.

VERANDERINGEN van KARIN POST, GONNIE HEGGEN e.a., 10, 11, 14 t/m 19 & 22 t/m 26 JAN

OVERZICHT THEATERVOORSTELLINGEN

DANS

2 FEB
PAREN #1
Roland Shankula / DWA

23 FEB
MELKWEG SERIES 1
Maggie
27, 28, 29 MRT
ART OF NERVES / AUCTION
Hillary Blake Firestone / Pokrovskaja

6 APR
PAREN #2
Roland Shankula / DWA

27 APR
MELKWEG SERIES 2
Maggie
1, 2, 3 MEI
EPISODES
Roland Shankula / DWA

25 MEI
MELKWEG SERIES 3
Maggie
1, 2, 4, 5 JUL
NDT ONLY A WOODEN FLOOR & WHITE NIGHT & ...
SMDO

8 T/M 11 JUL
AERODANCE
DWA - i.h.k.v. Julidans

13 JUL
URBAN DANCE / AGE OF CHADS (PREVIEW)
SSB / Melkweg i.h.k.v. Julidans

14 T/M 18 JUL
GLOBAL DANCE
Afrika & Japan - Julidans

8 T/M 10 OKT
R.E.D. & MELK
Troy Mundy

12 OKT
DRAGPIE (MELKWEG SERIES 4)
Maggie

12 & 13 NOV
SWEET FLESH ROOM
Korzo / André Gingras

14 & 15 NOV
SISTERS
Korzo / Neel Verdoorn

21 DEC
CHRISTMASPIE (MELKWEG SERIES 5)
Maggie

DANS- EN BEWEGINGSTHEATER

31 JAN & 1 FEB
BIOTOOP
T.R.A.S.H.
6, 7, 8 FEB
DAMN IF I
Danielle van Vree

12 T/M 14 MRT
PASSION SNOW
De Kazerne / Steel & Hirina

14, 15, 16 MEI
MIOOLE HIGH TONES / EMBODIED
Cristian Duarte

30 & 31 MEI
DUDID SURVIVAL KIT 2
Body Weather Amsterdam

13, 14, 15 JUN
LA FEMME QUI RIT
T.R.A.S.H.

25 T/M 28 SEP
CAFÉ NOIR
Claire Fleury

2 T/M 5 OKT
IN OEFENCE OF VANITY & SNOWBOAT (v)
DWA / Hillary & Adva en Esther

MULTIDISCIPLINAIR

10, 11, 14 T/M 19, 22 T/M 26 JAN
VERANDERINGEN
Karin Post & Gonnie Heggen e.a.

28 FEB, 1, 2 MRT
ANGEL EYES
Welt van Wille

6, 7, 8 MRT
DEAD ORANGE WALK
Quade & Paiva / Kleine Spui producties

21 & 22 MEI
ROOM 2.6 / BUDGET MOTEL
Paola Tognazzi

23 MEI
WILDE, WILDE WERELD (TRY-OUT)
Paradiso-Melkweg Productiehuis

6, 7, 8 JUN
VOYEUR, VOYOU, VOYANT
MorphoDidius

7 NOV
STEDMAN
Leon Giessen / Huis a/d Werf

2 T/M 7, 11 T/M 14 DEC
THE CONSPIRACY
Stg 7th Day / Melkweg

JONGEREN

24, 25, 26 APR
ALLES GOED?
Theatergroep Steil

1 JUN
VOOR OE LEEUWEN
CJP / De Parade

20 & 21 JUN
TIEN OVER OE TOP
Q20 en Handtheater

20 SEP
SEOUCTION
Jongerentheater D20

17 T/M 19 OKT
BLOOT
Powerplay / St. Interart

OVERIG

21, 22 MRT
RUINA DEL COUZINA
Culture Coalition / Said Duadrassi

23 MRT
SANS DDUTE!
Culture Coalition / IO Corendence

THEATER

10 & 13 T/M 15 FEB
EÉN EN EÉN IS EÉN
Benjamin en Alwin

12 & 13 FEB
ALLEIN IST NUR ALLEIN
Koen Augustijnen i.h.k.v. TamTam

16 & 24 FEB
MARATHON
I. Voorberg

19 T/M 21 NOV
90STE MINUUT
Theater EA / Tarkan Koroglu

19 & 20 DEC
GILMORE
Groen IJs

9, 10, 11 MEI
FACING THE INVISIBLE
R. Steijn & L. Six

TOTAAL AANTAL THEATERVOORSTELLINGEN 2003

AANTAL PRODUCTIES	46
TOTAAL VOORSTELLINGEN	123
THEATER	5
DANS- EN BEWEGINGSTHEATER	8
DANS	18
MULTIDISCIPLINAIR THEATER	8
JONGERENTHEATER	5
OVERIG	2
AANTAL PREMIÈRES	14
AANTAL CO-PRODUCTIES	17

PIEDRAS van Ramón Salazar

De Melkweg Cinema kenmerkte zich ook in 2003 door een gevarieerde programmering met ruime aandacht voor de Europese arthouse-film, animatie, Japanse anime, martial arts, horror, klassiekers en cult. Eigenzinnige films rondom regisseurs, auteurs en genres, naast muziekfilms en documentaires die ook het concertpubliek aanspreken. De flexibele verrassende filmkeus belicht de duistere of minder bekende kant van de cinema voor de echte film liefhebber.

De Melkweg Cinema participeerde het hele jaar door met diverse filmhuizen in verschillende festivals. Daarnaast was De Melkweg Cinema initiatiefnemer van de **SEMANA DE CINE ESPAÑOL**, het eerste festival in Nederland waarin een overzicht werd gegeven van de recente Spaanse film.

BIJZONDERE RELEASES EN THEMA-PROGRAMMA'S

Tot de films die een langere vertoning in Nederland verdienden behoorde **APOCALYPSE NOW REDUX**, **Francis Ford Coppola's** herziene versie van zijn Vietnam-epos met maar liefst vijftig minuten extra film. Hetzelfde gold voor het laatste deel van **Godfrey Reggio's** Qatsi-trilogie **NAQOYQATSI**, dat de invloed van de moderne technologie op een mensenleven liet zien. Wederom met de hypnotiserende muziek van **Philip Glass**. Een bijzondere productie was het Belgische speelfimdebüt **ANY WAY THE WIND BLOWS**. Regisseur (en popster) **Tom Barman** schetste een swingend stadsportret door acht Antwerpenaren te volgen in een muzikale mozaïkvertelling. Twee films waar de Melkweg Cinema al eerder extra aandacht voor had gevraagd – **ABRE LOS OJOS** en **VIDOCQ** – mochten zich nog steeds in een grote belangstelling verheugen.

Volgens muziekblad OOR is De Melkweg Cinema dé plek om muziekfilms te beleven. In 2003 werden er verschillende vertoond, waaronder drie die in de Melkweg in première gingen. **BIGGIE & TUPAC** van documentairemaker **Nick Broomfield** is een zoektocht naar de waarheid achter de moorden op de rapsterren **Tupac Shakur** en **Biggie Smalls** (oftewel **Notorious B.I.G.**). De film bevat veel archiefmateriaal en heeft een opzwepende soundtrack.

Het Franse muziekduo **Daft Punk** werkte tweeëneenhalf jaar aan hun jeugddroom: een animatie-musical produceren in samenwerking met de Japanse meester van de manga **Leiji Matsumoto**. Het resultaat is **INTERSTELLA 5555: THE STORY OF THE SECRET STAR SYSTEM** in de regie van **Kazuhiro Takano**, een barokke mix van science-fiction en de decadente wereld van de show-business.

Van andere aard was de muziekdocumentaire over de Britpop van de jaren negentig **LIVE FOREVER**. Regisseur **John Dower** laat alle grote bands uit die tijd aan het woord. Het zijn echter niet alleen muziekgroepen als **Oasis**, **Pulp** en **Blur** die het beeld bepalen. De film beschrijft eveneens de overgang van het Thatcher-tijdperk naar dat van **Tony Blair** en laat en passant de invloedrijke Britse mode zien.

THE CLASH JOE STRUMMER MEMORIAL was een avond met clips, docu's en een film gewijd aan de in december 2002 overleden **Joe Strummer**, voormalig frontman van de legendarische punkband **The Clash**. Tussen de ook dit jaar weer veel vertoonde cult-, karate- en horrorfilms was een opvallende terugblik op het werk van **Doris Wishman**, regisseur en producent van low-budget sexploitation films.

Het succesvolle animatieprogramma **ANIMATOR** en de speciale Anime-week in september vertoonden in 2003 een rijke hoeveelheid Japanse anime-films. Het genre bevat kleuter-, sport- en meisjesseries naast soaps, seks- en horrorfilms met titels als **PET SHOP OF HORRORS**, **VIRTUAL GIRLS**, **BOOGIEPOP PHANTOM**, **THE SOUL TAKER** en **READ OR DIE**. Hoe gevarieerd deze tekenfilmsoort is, bleek wel uit het feit dat naast de hardcore horror hentai anime **LEGEND OF THE OVER-FIEND** ook de op grote filmfestivals met de hoofdprijs bekroonde sprookjesfilm **SPIRITED AWAY** was te zien. Om de veelzijdigheid van de prachtige wereld van de anime te ondergaan is de Melkweg Cinema de aangewezen plek voor de liefhebber én de beginnening.

THE WEIGHT OF WATER van Kathryn Bigelow

RETROSPECTIEVEN EN FESTIVALS

Het afgelopen jaar kende een zesttal retrospectieven. De maand januari bood een selectie uit het oeuvre van de in 1975 overleden regisseur **Pier Paolo Pasolini**. Zijn werk getuigt van politiek engagement en onbarmhartig zelfonderzoek. Films als **TEOREMA**, **MEDEA**,

EDIPO RE en **SALÒ** behoren inmiddels tot de Italiaanse klassiekers. Met **François Ozon** heeft de Franse cinema een productieve regisseur binnengehaald. Ieder jaar levert hij een nieuwe film af die weer totaal verschilt van zijn voorgaande. In zijn films houdt hij liefdesrelaties tegen het licht. Hij gebruikt hiervoor verschillende vormen en speelt graag met genres. Zijn eclectische werkwijze levert telkens een verrassing op. Enkele films van zijn hand die werden vertoond: **SOUS LE SABLE**, **LES AMANTS CRIMINELS**, **8 FEMMES**.

Tom Tykwer mag met recht de Duitse filmontdekking van de afgelopen jaren worden genoemd. Hij overrompelt met visuele hoogstandjes waarin toeval, lotsbestemming en tijd nauw met elkaar verbonden zijn. Ook de muziekeuze draagt bij aan de nieuwe filmografie die hij heeft opgebouwd. Naast **LOLA RENNT** vertoonde de Melkweg Cinema eveneens **WINTERSCHLÄFER**, **DER KRIEGER UND DIE KAISERIN**, **HEAVEN** en **DIE TÖDLICHE MARIA**.

Als enige niet-Europeaan was ook **Hal Hartley** met een retrospectief vertegenwoordigd. Sinds zijn debuut **THE UNBELIEVABLE TRUTH**, dat wel vergeleken is met het werk van **David Lynch**, is **Hartley** niet meer weg te denken uit de Amerikaanse filmwereld. Zijn werk is dynamisch, zijn verhalen zijn niet vanzelfsprekend, de beelden ogen esthetisch maar zonder dat er sprake is van mooifilmerij. Het is niet vreemd dat hij een vaste plek heeft verworven op het **INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM**. Te zien waren onder andere: **HENRY FOOL**, **SIMPLE MEN**, **FLIRT**, **TRUST** en **THE BOOK OF LIFE**.

Met een *In Memoriam* werd ruime aandacht geschonken aan het werk van de op 41-jarige leeftijd overleden Engelse theater- en filmactrice **Katrin Cartlidge**. Zij liet zich bij de rolkeuze leiden door haar bewondering voor regisseurs die 'iets te vertellen hebben'. Zo speelde zij in drie films van de sociaal-politiek geëngageerde **Mike Leigh**, waaronder **NAKED** en **CAREER GIRLS**. Zij was ook te zien in de niet in Nederlandse bioscopen uitgebrachte **THE WEIGHT OF WATER** van **Kathryn Bigelow**, een van de weinige vrouwelijke actiefilmregisseurs in Hollywood. Misschien wel **Cartlidge's** beste rol was die van een hoer in **CLAIRE DOLAN**.

Er waren in 2003 een aantal filmfestivals en manifestaties waar de Melkweg Cinema in participeerde. Naast het jaarlijkse **CINÉ PREMIÈRES**, de wekelijkse **MOVIEZONE**-vertoningen voor jongeren, het **FESTIVAL VAN DE FANTASTISCHE FILM** en het **SHADOW FESTIVAL** (schaduwfestival van het IDFA) was er dit jaar ook plaats

voor een **TSJECHISCH FILMFESTIVAL**. Naast vijf recente niet in Nederland uitgebrachte films, die tijdelijk werden geïmporteerd, was er tevens een terugblik op de gloriejaren van de Tsjecho-slowaakse cinema, de periode 1964 tot 1970. Zoals de klassieker **LIMONADOVY JOE** van **Oldrich Lipsky**, een parodie op, maar tegelijk hommage aan, de Amerikaanse western.

In december stortte de Melkweg Cinema zich samen met negen andere filmvertoningsplaatsen in **DE EERSTE AMSTERDAMSE FILMNACHT**. De Melkweg concentreerde haar aandacht op monster- en dierenfilms. In de Animal Cult Night waren onder andere de varkens-ode **VASE DE NOCES**, **KING KONG ESCAPES** en **TIGER LOVE** te zien.

SEMANA DE CINE ESPAÑOL

Absoluut hoogtepunt van het afgelopen jaar was de **SEMANA DE CINE ESPAÑOL – FESTIVAL VAN DE RECENTE SPAANSE FILM**. In samenwerking met het **Instituto Cervantes** vond gedurende twee weken in mei de eerste editie van dit festival plaats. De Spaanse cinema, vroeger vooral bekend om de films van **Luis Buñuel** en **Carlos Saura**, maakt de laatste jaren een enorme ontwikkeling door. De Melkweg Cinema, dat al geruime tijd speciale aandacht voor Spaanse films vraagt, vond de tijd rijp voor méér recent werk. Behalve van regisseurs als **Pedro Almodóvar** en **Julio Medem** is er immers weinig Spaanse cinema te zien in Nederland.

Twee weken lang bood **SEMANA DE CINE ESPAÑOL** een overzicht van de laatste ontwikkelingen. Festivalgast was **Ramón Salazar**, wiens regiedebuut **PIEDRAS** (goed voor een Gouden-Beer-nominatie in Berlijn 2002) één van de smaakmakende films was. Dankzij het festival verkreeg **PIEDRAS** een Nederlandse bioscooproulatie.

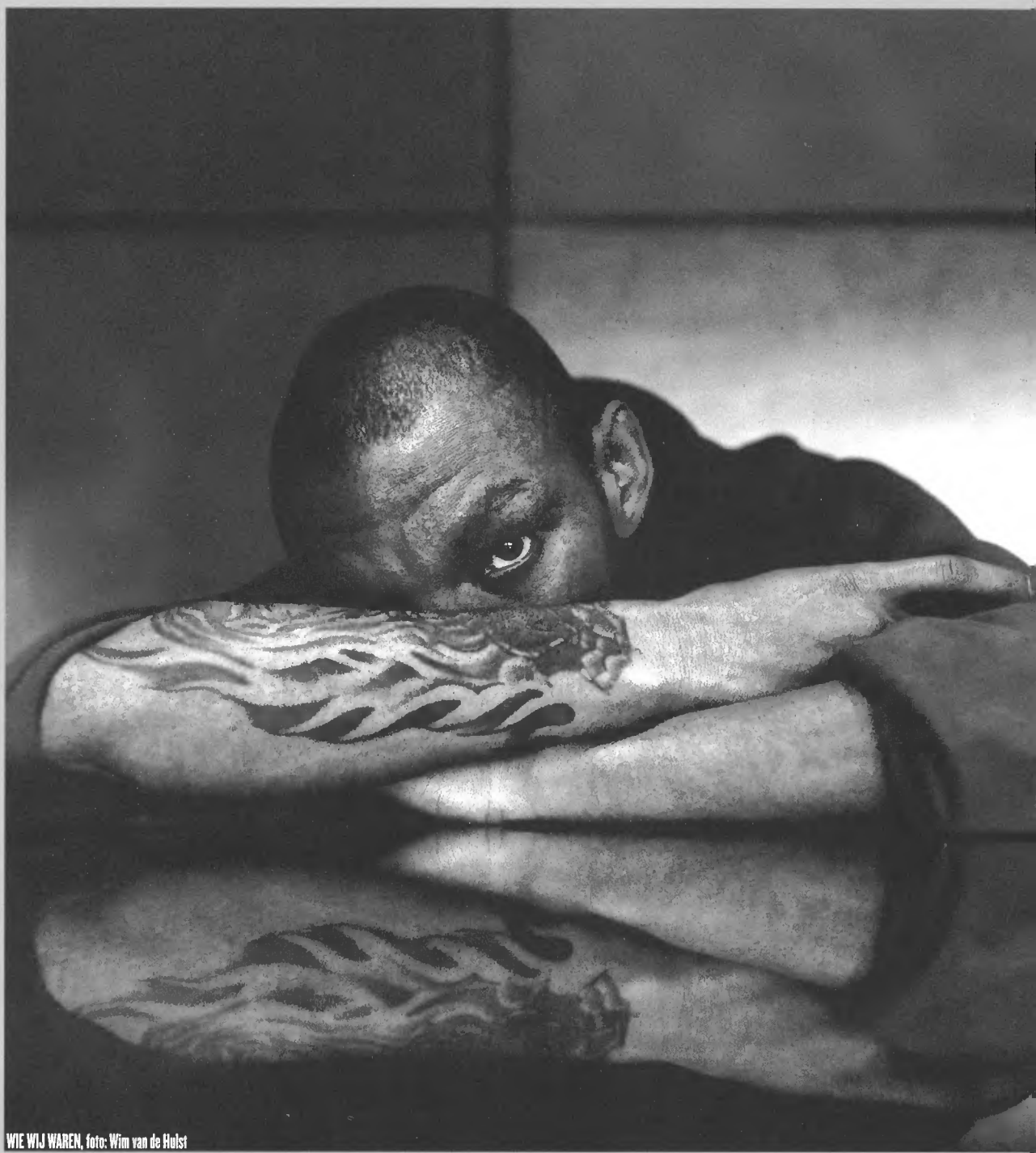
Andere opvallende films waren: het duistere liefdesverhaal **NÓMADAS** van **Gonzalo López-Gallego**, **JUEGO DE LUNA** van **Mónica Laguna** met **Ana Torrent** in de hoofdrol, de feel-good movie **A MI MADRE LE GUSTAN LAS MUJERES** van **Daniela Fejerman** en **Inés París**, en de tragikomedie (of komitragedie) **LOS LUNES AL SOL** van **Fernando León de Aranoa** over werkloze havenarbeiders.

Het festival kende een zeer hoge publieksopkomst; vrijwel alle voorstellingen waren uitverkocht. Mede dankzij het **Instituto Cervantes** was het bereik onder de Spaanse gemeenschap groot. Het ligt in de bedoeling in 2005 een tweede editie van dit festival van de recente Spaanse film te organiseren.

EL OTRO LADO DE LA CAMA, Emilio Martínez Lázaro

WIE WIJ WAREN, foto: Wim van de Hulst

De Melkweg Galerie - één van de eerste expositieruimtes voor fotografie in Amsterdam (januari 1985) - toonde in 2003 een breed scala aan solo- en groepstentoonstellingen. Dit varieerde van portretfotografie, documentaire fotografie, multidisciplinair werk tot thematische programma's. Het afgelopen jaar bevestigde opnieuw de bijzondere positie van de Melkweg Galerie als een zeer toegankelijke locatie maar ook als een door fotografen fel begeerde expositieruimte.

De **Photographers Association of the Netherlands - PANL** nodigt jaarlijks in Nederland wonende professionele fotografen en fotografiestudenten uit om hun beste foto's in te zenden voor de PANL-Awards. In de galerie was een selectie te zien uit deze 12e editie. Voor het eerst waren na de feestelijke presentatie van de winnaars ook de winnende foto's in de Melkweg Galerie te zien. De Melkweg Galerie heeft zich voor drie jaar aan **PANL** verbonden.

Onder de titel **DE ONTMOETING** werden vijf fotografen samengebracht: **Joost van den Broek, Janna Dekker, Katja Devlamynck, Rogier Oversteegen** en **Laura Samsom Rous**. Zij hebben verschillende stijlen en artistieke visies, werken vanuit verschillende disciplines, maar hebben zich allen onder andere toegelegd op de portretfotografie. Opvallend was de serie van **Joost van den Broek** met zijn drieluiken van jonge geëmancipeerde moslima's, die trots zijn op het dragen van een hoofddoek en er bewust voor gekozen hebben.

Dirk Hendriks is een multidisciplinair beeldend kunstenaar uit België, die opvalt door zijn sterke visuele aantrekkingskracht. In de maand maart vond gelijktijdig met de installatie **Maquette X XX** in de Brakke Grond de tentoonstelling **FRAMES** in de Melkweg Galerie plaats met foto's, objecten en een video-installatie van zijn hand. Suggesties van diepte, momentopnames van bevroren bewegingen en impressies van lichaamsexpressies bepaalden de presentatie, die door het publiek interactief beleefd kon worden.

In samenwerking met de **Volkskrant** gaven acht aan deze krant verbonden fotografen hun visie op het welvarende Nederland. Het werden acht foto-essays over het "Vernis van de welvaart" met als titel **VERGULD NEDERLAND**. Op de opening van de tentoonstelling werd het gelijknamige boek gepresenteerd dat tevens acht geschreven essays bevat. De fotoreportages zijn van **Marcel van den Bergh, Guus Dubbelman, Joost van den Broek, Frank Schallmaier, Harry Cock, Martijn van de Griendt, Michaël Ferron** en **Wim Ruigrok**.

Al twintig jaar werkt **Wim van de Hulst** als portretfotograaf voor het Volkskrant Magazine, muziekblad OOR, Elegance en andere bladen. Het werd tijd om eens terug te blikken. De expositie **WIE WIJ WAREN** gaf een overzicht van zijn portretfotografie in binnen- en buitenland. Zijn foto's lijken op filmstills, waarin de gemoedstoestand van de

ANIMAL FARM, foto: Roger Alleblas

geportretteerde wordt gevangen. Minder bekend van hem is zijn jarenlange zoektocht naar menselijke sporen van de 'Grote Oorlog'. De Melkweg Galerie ruimde 'het Bovenlicht' in om een selectie te presenteren uit zijn immense archief over de Eerste Wereldoorlog.

SILVER HORSES belichtte het nomadenleven in Tibet, Mongolië en enkele Centraal-Aziatische landen. Sinds 1990 maakt **Annette den Ouden** foto's over de hele wereld, met name in Azië en het Midden-Oosten. Zij is een geëngageerd documentair fotograaf die een sterke nadruk op esthetische aspecten weet te leggen.

Naar aanleiding van het jaarlijkse festival **JULIDANS** presenteerde de Melkweg Galerie een portretserie van dansers direct ná een voorstelling. **GEDANST** liet niet de perfecte positie of een fraaie beweging zien maar het lichaam van de danser nadat het zijn werk heeft gedaan. Fotografe en regisseur van dansfilms **Tara Fallaux** deed haar werk op het moment dat de dansers fysiek klaar zijn maar mentaal nog op de planken staan. Het leverde gevarieerde portretten op van op het oog uitgeputte maar voldane mensen, achter de coulissen en in de kleedkamer.

IN DE VOORHOF – Wij zijn heersers in dit oord was de eerste grotere solo-expositie van autodidact **Claire Felicie**. Fotografisch onderwerp zijn haar vijf kinderen. In haar foto's heeft zij de nog onbevongen 'eigen' wereld van kinderen vastgelegd voordat zij in de 'echte' wereld terechtkomen. **Felicie's** krachtige zwart/wit beelden doen denken aan klassieke foto's uit de vorige eeuw.

Twintig jaar geleden verscheen het eerste nummer van P/F Professionele Fotografie; tegenwoordig PF Magazine voor Fotografie en Imaging. De laatste vijf jaar kregen fotografen in de rubriek *Met het oog op een ander* de gelegenheid om hun favoriete foto's van collega's te presenteren. Deze werden nu tentoongesteld op de expositie **MET HET OOG OP EEN ANDER** en tevens samengebracht in een speciale uitgave. Het zwaan-kleef-aan effect resulteerde in de meest uiteenlopende foto's van fotografen als **Johan van der Keuken, Koos Breukel, Anton Corbijn, Hellen van Meene, Willem Diepraam, Rineke Dijkstra** en anderen.

De portretfotografie was het afgelopen jaar al goed vertegenwoordigd, maar met de expositie **MEISJES VAN 40** van fotograaf **Bob Bronshoff** kwam daar nog eens een serie van 43 dubbelportretten van vrouwelijke veertigers bij. Het was zijn tweede grote solo-expositie in de Melkweg. In een periode van drie jaar werden vrouwen uit

Bronshoffs directe omgeving – soms bekend bij een groter publiek – steeds twee maal gefotografeerd op verschillende momenten. Hun levens zijn voor een deel bepaald door keuzes uit het verleden; een ander deel ligt nog open voor de toekomst. Een waar tijdsdocument van een generatie dat ook in boekvorm verscheen en waarvoor **Marja Pruls** de tekst schreef. Het boek werd tijdens de opening gepresenteerd.

Het jaar 2003 werd afgesloten met de tentoonstelling **ANIMAL FARM – van Dieren en Mensen**. Aan de expositie ging een lange voorbereidingstijd vooraf. Uitgangspunt was om zoveel mogelijk recht te doen aan de relatie die mensen en dieren met elkaar hebben. Een relatie die mooi, warm, lastig, dreigend, afstandelijk of vernietigend kan zijn, maar al sinds mensenheugenis bestaat. Aan 23 fotografen werd gevraagd werk in te brengen voor deze tentoonstelling, die werd begeleid met uitgebreide achtergrondinformatie, een speciale quiz en een filmprogramma in de Melkweg Cinema. Enkele fotografen: **Hans Heus, Ting Chan, Bert Verhoeff, Paul Fleming, Ewout Staartjes** en **Martijn de Jonge**.

Al sinds 1994 wordt naast de Galerie in het Café-Restaurant aan de zogenaamde **Zwarte Muur** een heel jaar lang origineel werk van een Nederlandse fotograaf getoond. Ditmaal waren er vier series te zien van **Yee Ling Tang**. Onder andere van Aziatische jongeren in hun eigen woonomgeving én van hun bezoeken aan Asian Parties. Naast een reeks modefoto's en een drieluik dat zij maakte voor een kamerscherm, was zij ook vertegenwoordigd met **TIEN PORTRETTEN**, een serie die inmiddels in heel Nederland bekend is geworden.

MEISJES VAN 40, foto: Bob Bronschoff

DE ONTMOETING, foto: Joost van den Broek

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN

DD 16 JAN T/M ZO 9 FEB

PANL-AWAROS

Een selectie van winnende foto's

WD 12 FEB T/M ZO 9 MRT

DE ONTMOETING

JDDST VAN DEN BROEK, JANNA DEKKER, KATJA DEVLAMYNCK,
ROGIER OVERSTEEGEN, LAURA SAMSOM ROUS

Portretten

WD 12 MRT T/M ZO 6 APR

FRAMES

DIRK HENDRIKX, I.S.M. DE BRAKKE GROND

Objecten, foto's en video-installatie

DD 10 APR T/M ZO 11 MEI

VERGULO NEOERLANO

EEN VOLKSKRANT-PROJECT

8 fotografen kijken naar een welvarende samenleving

WD 14 MEI T/M ZO 8 JUN

WIE WIJ WAREN

WIM VAN DE HULST

20 jaar portretfotografie

WD 11 JUN T/M ZO 6 JUL

SILVER HORSES

ANNETTE DEN OUDEN

Nomadenleven in Tibet en Mongolië

WD 9 JUL T/M ZO 31 AUG

GEDANST

TARA FALLAUX, I.H.K.V. JULIDANS

Portretten van dansers direct na een voorstelling

WD 3 SEP T/M ZO 28 SEP

IN DE VOORHOF-WIJ ZIJN HEERSERS IN OIT OORD

CLAIRE FELICIE

Over de beleveniswereld van kinderen

WD 1 OKT T/M ZO 2 NOV

MET HET OOG OP EEN ANDER

N.A.V. 20 JAAR P/F.

40 fotografen kiezen foto's van een collega

WD 5 NOV T/M ZO 30 NOV

MEISJES VAN 40

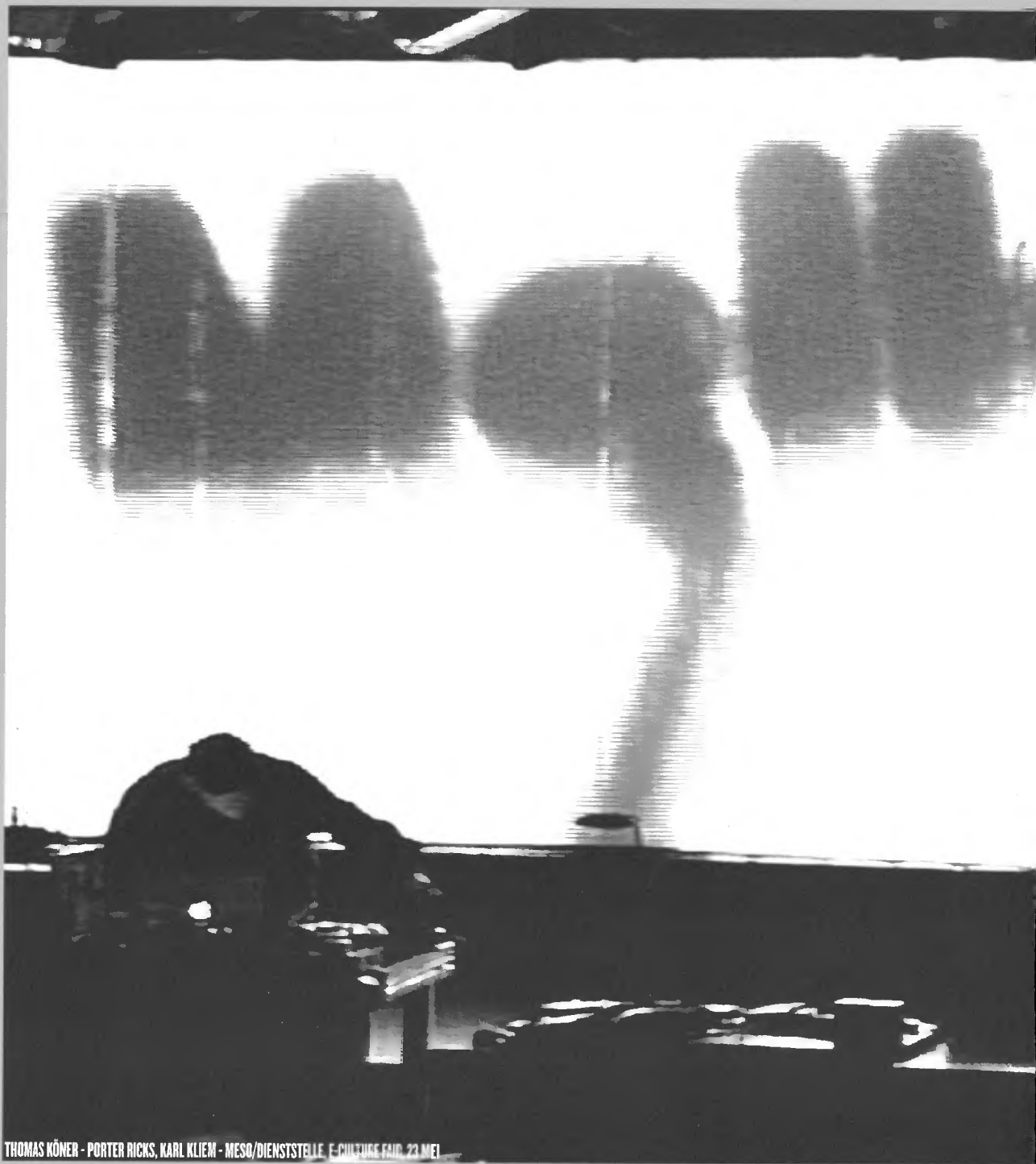
BOB BRONSHOFF

43 dubbelportretten van vrouwen

WD 3 DEC T/M ZO 4 JAN

ANIMAL FARM - VAN DIEREN EN MENSEN

Met werk van 24 fotografen, een Animal Quiz en een filmfestival

THOMAS KÖNER - PORTER RICKS, KARL KLIEM - MESO/DIENSTSTELLE, E-CULTURE FAIR, 23. MEI

MEDIA

2003 was voor de media programmering van de Melkweg een druk jaar. Er werd zoals in de afgelopen jaren mediakunst geprogrammeerd voor de 3-monitor-installatie in de foyer (zowel bestaand werk als in opdracht) en voor de Mediaroom (die ook verbouwd werd tot een veel toegankelijker publieksruimte). De Melkweg coproduceerde enkele festivals: **RGB / WORLD WIDE VIDEO FESTIVAL**, **NEXT FIVE MINUTES - INTERNATIONAL FESTIVAL OF TACTICAL MEDIA** en de **E-CULTURE FAIR**. Er vond een mediaperformance plaats **MATTHÄUS PASSION – THE REMIX**. Daarnaast was er een videoconcert van het gelijknamige collectief **UNSOUND0007**. In de virtuele coulissen werd gestaag verder gewerkt aan de website en streaming media.

3-MONITOR-INSTALLATIE, FOYER

In de foyer van de Melkweg hangen 3 videomonitors waarvoor telkens nieuw werk van mediakunstenaars wordt gezocht. Ook worden kunstenaars uitgenodigd speciaal iets voor de installatie te maken. **REARRANGED – MUSIC : VIDEOTAPED : REARRANGED REARRANGED : VIDEOTAPED : MUSIC** van **Brian McKenna** (2002), **GINZA** van **Michal Butink** (2003) en **JUST WATCH** van **Isabelle Jenniches** (2003) waren de drie werken die in opdracht van de Melkweg zijn gemaakt. McKenna reisde door Europa waarbij hij straatmuzikanten filmde. De videobeelden van straatmuzikanten uit diverse steden syncopeerde hij tot een nieuwe compositie van beeld en geluid. Butink reisde naar Tokyo en filmde gedurende lange tijd het zebepad op een immense verkeerskruising. Door montage en beeldbewerking isoleerde en accentueerde zij de meest markante gebeurtenissen op de zebra op één dag, met een haast onmerkbaar vervreemding als resultaat. Jenniches reisde virtueel langs een groot aantal webcams verspreid over de meest geheimzinnige laboratoria en natuurlijke uithoeken van de wereld, geduldig wachtend op momenten van zowel natuurlijke schoonheid als bizarre menselijke interactie. Verder waren te zien **ARCHITECTURAL TERRORISM** van **J.W.L. Petersen** (2003) en **RANDOM SHUFFLE PLAY DVD** van diverse kunstenaars van het collectief **PARK4DTV** (2003).

MEDIAROOM

De Mediaroom is een kleine en intieme ruimte op de tussenverdieping waar mediakunst wordt vertoond. In 2003 heeft de Mediaroom een verbouwing ondergaan waardoor de ruimte veel toegankelijker en uitnodigender is geworden voor het publiek: de voormalige lichtsluis die ervoor zorgde dat invallend licht de projectie niet verstoorde, maar tegelijkertijd het getoonde werk aan het oog van het publiek onttrok, werd verwijderd. Door de glazen pui is het werk momenteel voor alle publiek zichtbaar, terwijl binnen toch rustig het werk bekeken en onderzocht kan worden.

De installaties die in de programmering van 2003 in het oog sprongen waren met name interactief. **SOUNDSLAM** en **PAINSTATION** van **FUR Art Entertainment Interfaces** (2003) en **R.E.A.L. SOUND** van **Radboud Mens** en **Aldje van der Meer** (2003) waren daarom bijzonder populair bij het publiek. De drie installaties kenden een spelkarakter waarbij het publiek op soms zeer tactiele wijze betrokken was. **PAINSTATION** bezorgde de speler fysieke straf wanneer hij of zij verloor van de tegenstander. **SOUNDSLAM** en

R.E.A.L. SOUND waren installaties waarbij een fysieke interface – een boksbal en een tafel – bij interactie telkens zorgden voor nieuwe geluiden en muziek. Verder waren in de Mediaroom te zien:

GROEI, EEN FILMGEDICHT IN GEBARENTAAL / **Wim Emmerik, Anja Hiddinga, Leendert Pot** (2003)

NUMMER 2, THE WALKING PIGEON, SUICIDE 8945-8948, THE ROCKET MOVIE van **Guido van der Werve** (2000 – 2003)

PERIODICTABLE / **Fabio Iaquone, André Gingras** (2003)

CYBERMOHALLA / **Sarai** (2002)

WWW.WASTUN.ORG / **Florian Schneider** (2002)

WWW.TROPISMS.ORG / **Luuk Bouwman** (2002)

DES SIFFLEMENTS DE MORTS ET DES CERCLES DE MUSIQUE SOURDER / **Morphodidius** (2003)

Guido van der Werve won in 2003 met **SUICIDE 8945-8948** de René Coelhoprijs van het Nederlands Instituut voor Mediakunst.

LOUD & CLEAR

30 Januari vond de Nederlandse première plaats van **LOUD & CLEAR**, geïnitieerd door de **Bifron Foundation** waarin telkens een trio bestaande uit een kunstenaar, musicus / componist en reclamemaker een videowerk produceert. **LOUD & CLEAR** werd gepresenteerd bij Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, de Melkweg, De Balie en Stadsschouwburg. Deelnemers waren onder meer **Pipelotti Rist, Viktor & Rolf, Hans van Manen, Saatchi & Saatchi, Aernout Mik** en **Gillian Wearing**.

RGB / WORLD WIDE VIDEO FESTIVAL

Tijdens het **WORLD WIDE VIDEO FESTIVAL** vond in de Melkweg een drietal avonden plaats waarin de live video performance centraal stond. De titel van de avonden was **RGB**, ontleend aan de drie kleuren die zorgen voor de totstandkoming van elk videobeeld, rood, groen en blauw.

Een zeer uiteenlopend aantal muziekstijlen zorgde voor een uiteenlopend aantal beeldstijlen, variërend van een travelogue van **Michal Butink** bij de sferische jazz van **Burnt Friedman** en pure abstracte computergeneraties van **Meso** bij de elektro van **Solvent** en **Lowfish** tot de animaties van **Arno Coenens** lego-wereld bij de tongue-in-cheek trash-metal van het Berlijnse **Transformer di Roboter**.

Tijdens **RGB** werd weer eens zichtbaar hoe uitdagend een club-context kan zijn voor kunstenaars om te werken met live geschakelde videobeelden, maar tegelijkertijd hoe kwetsbaar het resultaat

is. Het verhalende karakter van **Coenen** en **Smash TV** wist beter de aandacht van het publiek vast te houden dan het werk van **Barkode**. De subtiele abstracties van **Meso** gingen volkomen verloren, maar de 'rollercoastergraphics' van de Japanse **VJK** pasten uitstekend bij de overdreven rock van het Belgische **Vive la Fête**. Overige hoogtepunten vormden de experimentele videoperformances van de Egyptisch-Britse **Hassan Khan** en de Turkse **Serhat Köksal**. <http://www.wvf.nl/rgh>

NEXT FIVE MINUTES 4 INTERNATIONAL FESTIVAL OF TACTICAL MEDIA

Als samenwerking tussen De Balie, Melkweg, Paradiso, Waag Society Imagine IC en het Nederlands Instituut voor Mediakunst, had de vierde aflevering van **NEXT FIVE MINUTES** een aantal centrale thema's: The Reappearing of the Public, Deep Local (Growing Roots for the Global Village), The Tactics of Appropriation, The Tactical and the Technical.

In de Melkweg vonden lezingen, discussies, filmvoorstellingen, workshops, webuitzendingen en performances plaats. In het Melkweg Theater bevond zich de **Hybrid Media Studio**, een publieke ruimte van waaruit live radio, TV en internet-producties werden gemaakt. Er werd ondermeer contact gelegd met de Nederlandse geleerden van de protestbeweging in het Mexicaanse Cancun, waar op dat moment een WTO-top plaats vond. Ofschoon de publieksopkomst tegenviel in vergelijking met de voorgaande afleveringen van **NEXT FIVE MINUTES**, bleek dat er meer dan voldoende animo bestond onder het publiek om zich te engageren in de tactische thematiek, twee jaar na de aanslagen in New York en Washington en het daardoor veranderde landschap van het media-activisme.

Het avondprogramma bestond uit een performance van **THE SPECULATIVE ARCHIVE: 'In the light of recent events'**, waarbij een reconstructie werd gemaakt van de gebeurtenissen op 11 september op basis van zowel feiten als fictie. Echter niet 11 september 2001 maar 11 september 1974 stond centraal, de coup waarin Pinochet de macht greep in Santiago de Chile. Verder waren die avond te zien de presentatie van het Oostenrijkse collectief **STATE OF SABOTAGE** dat volgens VN-regels een autonome kunstenaarsstaat tracht te verwezenlijken en een videoperformance van het Letse **CLAUSTHOMÉ / FS**. Het avondprogramma op de zaterdagavond **FEM SND** met uitsluitend vrouwelijke acts uit de elektronische muziekscene: **Neotropic** (GB), **Apache 61'** (JP), **Gudrun Gut** (DE), **VJ Übergeek** (US), **The Godmothers** (DE), **DJ Saphine** (DE). In de Melkweg Cinema was een doorlopend filmprogramma, meest-

al met een Q & A met de makers. <http://www.nextfiveminutes.org>
E-CULTURE FAIR

Op 23 en 24 oktober 2003 vond in Amsterdam de **E-CULTURE FAIR** plaats. Dit tweejaarlijkse nieuwe-media-evenement bleek een groot succes. Dankzij de keuze voor drie locaties (De Balie, Melkweg, Paradiso) rond het Leidseplein, de bijzondere vormgeving van het interieur en het enthousiasme van de makers heerste er een toegankelijke sfeer. Zo kwamen bezoekers en makers van de 50 deelnemende projecten gemakkelijk met elkaar in contact en ontstonden er veel interessante (internationale) nieuwe samenwerkingsverbanden. Het hoofdthema van deze tweede fair was Research & Development op het gebied van nieuwe media binnen de culturele sector en was een samenwerking met het **Virtueel Platform**.

In The Max vond de conferentie 'Investeren in Innovatie' plaats, gepend door **Sarah Diamond**, directeur van het **Banff Center** in Canada. 's Avonds vond er in The Max een performance plaats met de titel **TECHNO BAROK & HANDHELD SYMPHONIES**, met optredens van **Matt Wand** (www.simplesampling.com), **Christoph Kummerer** (www.lo-res.org), **Thomas Köner** (www.koener.de), **Annelie de Man** en **Karl Kliem** (www.meso.de).

Een greep uit de gepresenteerde projecten:

NOBODYHERE.COM / **Jogchem Niemandsverdriet** (NL)

RASSHOMON / **Marcus Kirsch** (DE), **O.H.M.** (UK)

THE REMOTEHOME / **Tobi Schneldler** (D), **Interactive Institute** (SE)

NETOBJECTS / **Hector Serrano, Victor Vina** (SP/UK)

ISO-PHONE / **James Auger** (UK), **Jimmy Loizeau** (UK), **Stefan Agamanolis** (USA), **Media Lab Europe** (IE)

HABITAT / **Dipak Patel** (UK), **Stefan Agamanolis** (USA), **Media Lab Europe** (IER)

RICHAIR2030 / **Shu Lea Cheang** (USA)

<http://www.e-culturefair.nl>

UNSOUND0007

De triple bill van **Q-club**, **Raskolnikov** en **Favola Film**.

UNSOUND0007 was een muziekvoorstelling waarin geen lijn wordt gehanteerd of verhaal werd verteld maar waarin een gevoel werd uitgedragen. Een audiovisuele nouvelle vague, waarin de bands **Q-club** en **Raskolnikov** samenspelen begeleid door poëtische beelden van het filmmakerscollectief **Favola Film** dat al vele prijzen won met hun prachtige animatie **WALS VOOR DE STORM**.

<http://www.unsound.org>

STREAMING MEDIA

In 2003 zijn er een aantal subsidieaanvragen voor de ontwikkeling

van streaming media binnen de Melkweg gehonoreerd. Er is voor dat doel hoogwaardige apparatuur aangeschaft waaronder camera's, schakeltechniek en encoders. Uitzendingen tijdens **NEXT FIVE MINUTES** en de **E-CULTURE FAIR** waren geslaagd. Streaming Media zal in de toekomst in nauwe samenwerking met **Fabchannel** worden ontwikkeld.

WEBSITE

Gedurende 2003 is in samenwerking met De Balie en Cyburg 'Culturebase' ontwikkeld (www.mmbase.org). Een open source content management systeem (CMS) in vier modules: agenda, festival, journal en streaming. Culturebase zal worden gebruikt om de nieuwe website van de Melkweg gestalte te geven. Na de zomer van 2004 wordt de nieuwe website van de Melkweg opgeleverd.

VISUAL SENSATIONS

In samenwerking met het Nederlands Instituut voor Mediakunst ontwikkelt de Melkweg een vijfwedstrijd, onder de titel **VISUAL SENSATIONS** in Nederland en Vlaanderen. Doel hiervan is om jong talent uit de beeldende en grafische kunsten een podium te bieden. Productie en organisatie is in handen van het Paradiso-Melkweg Productiehuis. Deelnemende podia zijn onder meer Vooruit (Gent), Lux (Nijmegen), Mezz (Breda), Patronaat (Haarlem), Paard van Troje (Den Haag), Simplon (Groningen).

<http://www.paradiso.melkweg.nl> | <http://www.visualsensations.nl>

LIVE FORM: TELEKINETICS

In samenwerking met **Michelle Terran**, **Jeff Man** en **Waag Society** zal in de tweede helft van 2004 het project **LIVE FORM: TELEKINETICS** worden ontwikkeld. Door middel van sensoren, kinetische objecten en een datanetwerk kunnen tafelgenoten over de hele wereld met elkaar dineren en wordt onderzocht wat het sociaal-praktisch betekent te leven in een wereld waarin alles voortdurend 'online' is.

OUT-LOUD

Studenten van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU), faculteit Kunst, Media en Technologie, hebben een openbare database-structuur ontwikkeld voor AV-media waar het bezoekende publiek mediabestanden kan achterlaten die vervolgens geheel geautomatiseerd worden afgespeeld volgens een vooraf gegeven programma-schema: de 'crossmedia jukebox'. Het project draagt de titel **OUT-LOUD** en draait momenteel op de open televisiekanalen van Salto tijdens de momenten waarop andere aanbieders de zendtijd niet gebruiken. Er wordt gewerkt aan een versie die permanent in de

42 SPECIALE PRODUCTIES
EN MANIFESTATIES

HEROISH van ISH & TONEELGROEP AMSTEROAM, foto: Annick van Elsacker

SPECIALE PRODUCTIES EN MANIFESTATIES

SPECIALE PRODUCTIES 43
EN MANIFESTATIES

De Melkweg organiseerde in 2003 regelmatig programma's waarin verschillende disciplines samenkwamen, soms in het kader van een speciaal thema, soms binnen een samenwerkingsverband met andere culturele instellingen of festivals. Een aantal van deze projecten staat hieronder beschreven. Voor de overige programma's verwijzen wij naar het hierna volgende overzicht.

TAMTAM

Voor het tweede jaar organiseerde **Toneelgroep Amsterdam** de hele maand februari activiteiten in de Stadsschouwburg Amsterdam en de Melkweg. De hoofdmoot van het programma werd gevormd door het repertoire van Toneelgroep Amsterdam (TA). Daarnaast waren er voorstellingen te zien, die op initiatief van de Stadsschouwburg en de Melkweg in **TAMTAM** stonden. In 2003 stond **TAMTAM** in het teken van ontmoetingen.

In het theater van de Melkweg waren drie kleinere producties te zien. **ÉÉN EN ÉÉN IS ÉÉN** was een korte voorstelling van twee jonge TA-acteurs, **Alwin Pullinckx** en **Benjamin de Wit**, over het lot van twee broers en een piano. In **MARATHON** bracht TA-acteur **Leon Voorberg** een hommage aan het doorzettingsvermogen van de mens. Omgeven door een veelkleurig videolandschap (beeld **Wouter Feyaerts**) en aangestuurd door live gespeelde melancholische gitaarmuziek van **Jef Mercells** hield de acteur een monoloog terwijl hij op een loopband 18 kilometer aflegde. Tekst van **Olivier van Oost**, regie door **Paul Mercells** voor het Antwerpse collectief **Trompet**.

Koen Augustijnen, verantwoordelijk voor de choreografie van de TA-producties **TRUE LOVE** en **CARMEN**, maakte samen met **Sam Lowyck** de dans- en theatersolo **ALLEIN IST NUR ALLEIN** over de laatste uren van Raspoetin, de man die een duivelse invloed had op de Russische tsaar.

In The Max was een preview te zien van **HEROISH**, een coproductie van **Marco Gerrits'** gezelschap **ISH** en **Toneelgroep Amsterdam**, over helden en anti-helden. Met skatedance, teksttheater, breakdance, rap en stand-up comedy.

DE TOREN VAN BABEL werd door **Robert Steljn** en **Lidy Six** voor het Melkweg Theater gemaakt. Dit verbroederingsritueel werd ter gelegenheid van **TAMTAM** verplaatst naar de foyer van de Stadsschouwburg. Bezoekers luisterden, liggend op een bed, naar verhalen van vertellers uit verschillende culturen. Aanleiding voor het project waren de reacties in Nederland op de moslimcultuur na

de aanslagen in New York. Met beeld van VJ **Roberta Marques** en muziek van DJ **Cassie 6**.

Op het toneel van de Stadsschouwburg nam het **Gezelschap van de Nacht** het publiek mee op een kruistocht naar verre oorden in de productie **KNIGHTS**. Deze coproductie van **ZTHollandia** en **Paradiso-Melkweg Productiehuls** was een theatrale beleving, ontstaan uit live muziek, dans, spoken word en videoprojectie in de regie van **Paul Koek** en **Johan Simons**. Muzikaal concept: **Florentijn Boddendijk**, tekst: **Aus Greldanus Jr.**

CITY LIFE - URBAN DANCE FESTIVAL INTERNATIONAL

De nieuwste trends uit binnen- en buitenland werden in maart in de Melkweg gepresenteerd tijdens het **URBAN DANCE FESTIVAL**, dat jaarlijks door **Stichting Culture Coalition** wordt georganiseerd. Tijdens het weekend waren twee internationale voorstellingen in de theaterzaal te zien: de dansvoorstelling **RUINA DEL COUZINA** van **Saïd Ouadrassi**, waarin de dansers zeer uiteenlopende bewegingsstijlen tot één geheel maakten, en de performance **SANS DOUTE!** van de Franse B-girls groep **10Cordence**.

Op zaterdagavond vond in The Max de tweede editie van de **BREAK A LEG DANCE PARTY** plaats, die ditmaal in het teken stond van Aziatische invloeden in de urban dance als Kung Fu, Taekwondo en Kendo.

WILDE, WILDE WERELD (TRY OUT)

Paradiso-Melkweg Productiehuls presenteerde een nieuwe performance onder de titel **WILDE, WILDE WERELD**: een multimedia-project van beeldend kunstenaar **Fleur Boonman** en de Belgische podiumkunstenaar **Ilse Wanten**. De voorstelling neemt bezoekers mee op een audiovisuele reis door de wereld, aan de hand van video-beelden die Boonman op haar vele reizen heeft verzameld. De visuals werden ondersteund door de speciaal voor deze voorstelling gecomponeerde soundtrack van **Dimitri Brusselmans**, gemixt met spoken word, zang en dans.

JULIDANS: URBAN DANCE INT.

Het Urban Dance weekend dat **JULIDANS** programmeerde werd op zondag 13 juli in de Melkweg afgesloten met een bijzonder programma van Nederlandse en internationale artiesten.

De Nederlandse crew **Illusionary Rockaz**, tweevoudig winnaar van

44 SPECIALE PRODUCTIES EN MANIFESTATIES

de categorie Beste Show bij 'The Battle of the Year Benelux', opende de avond in de theaterzaal met een preview van hun nieuwste theatershow **AGE OF CHAOS**. Dit nieuwe dansprogramma van Justin, Shailesh, Richard, Raymond en Julian vormde een spectaculaire mix van sterke breakdance met elementen uit vechtsporten als capoeira en kung fu.

Het publiek kon aansluitend in The Max genieten van optredens van twee topcrews uit Parijs: **Vagabond Crew** en **Afro-Dites**. De Vagabonds vormen met acht dansers een internationaal gerenommeerde crew die de beste breakdance in spannende choreografieën weet te verwerken. Dansen op het scherpst van de snede, zowel wat techniek als thematiek betreft. De **Afro-Dites** hebben bewezen dat popping & locking, breaking en zelfs sommige powermoves niet langer uitsluitend aan b-boys zijn voorbehouden. De zeven uit Parijs afkomstige jonge b-girls bewezen dat met een spectaculair vormgegeven show.

De avond werd geopend en afgesloten door twee Nederlandse groepen: **Frontliners**, zeven dansers uit Amsterdam, die streetdance, capoeira en breakdance mixen, en het collectief **Ashmindo**, gespecialiseerd in martial arts, met name verschillende kung fu stijlen als Chan Quan en Nang Quan.

Met **DJ Rockid**, **MC Shockwave**, en VJ's **Prime Meridian** was het een veelzijdige en dynamische afsluiting van het Julidans urban dance weekend.

BLENDZ

November is door het internationale hiphop-platform **Zulu Nation** aangeduid als Hiphop History Month. Een maand waarin de mondiale hiphopgemeenschap eer betoont aan de pioniers van hiphop en aan de vertolkers die deze rijke traditie helpen behouden. November is in Nederland ook Black History Month, wat de maand februari in de VS is. De Melkweg presenteerde in dat kader **BLENDZ**: een mini-hiphopenvent met film, muziek, dans en graffiti. Hiphop is een in-vloedrijke stroming in de jongerencultuur die fungeert als een vorm voor artistieke expressie en culturele en sociale documentatie voor jongeren van (Noord)Afrikaanse, Caribische, Latijns-Amerikaanse, Arabische, Aziatische en Europese herkomst.

De Melkweg presenteerde op zaterdag 15 en zondag 16 november met **BLENDZ** een programma waarin de betekenis van hiphop en zwarte cultuur vertolkt werd door jonge artiesten. Hiphop is het medium waarbinnen zij hun identiteit en beleving ter discussie stellen.

Beide avonden begonnen met films uit het Haagse jongerenproject **ZEEDRIFT**, waarin onder begeleiding van filmmaker Anna Spohr en

Stella Den Haag zes jongeren tussen 15 en 23 jaar een korte film over hun leven maakten. De vertoningen werden gevolgd door muziek van **Quajongen**, **Nuclear Family**, **Controverse All Stars** en **Roshdi & Schilderswijk MC's**, **Bad Brya**, **DJ Rokhaya** en spoken word artiest **Irlael Sayeed**. Deze muzikale optredens werden afgewisseld met dansoptredens van de Belgische b-girls **Down 4 Kix**, **Rodney & co** en **Don't hit mama & Inzalo Theatre & Dance Company**. Art & graffiti waren verzorgd door **Kleefbaar Nederland**, **B-free**, **Wood**, **El Pussycat** en **MORE\$**. Tijdens **BLENDZ** presenteerde **Kroesje** zich voor het eerst in Amsterdam. Kroesje is een organisatie die deelname van zwarten, migranten en vluchtelingen aan het maatschappelijk debat wil bevorderen.

BLENDZ 15 NOV, foto: Jeroen van Mourik

OVERZICHT CO-PRODUCTIES, MANIFESTATIES & BIJZONDERE PROGRAMMA'S

SPECIALE PRODUCTIES 45
EN MANIFESTATIES

(09-01)

¿QUE PASA? – CELEBRATION DE AÑO NUEVO

Nieuwjaarsfeest van het wekelijkse donderdagavondprogramma

(10-01 E.A.)

KNOCKOUT

Maandelijks drum 'n bass / dancehall / hiphop night met o.a. dj Chaos / L-Opa

(12-01)

TAMAZGHA FESTIVAL – IMAZIGHEN OUD EN NIEUW VIERING

Marokkaans Oud & Nieuw feest

(23-01)

HIPHOP EXCHANGE FROM AMSTERDAM TO PRAHA

Met optredens van Nederlandse en Tsjechische hiphop-artiesten

(24-01 E.A.)

TRAFFIC

Regelmatig terugkerend techno event met o.a. Bart Skils, Lauruz Lauhaus

(26-01 E.A.)

URBAN VIBES

Regelmatig terugkerend hiphop – R&B event

(31-01 E.A.)

HQ

Maandelijks techno & hard house event met o.a. dj Tom Harding

(07-02 E.A.)

EARTH

Maandelijks progressive house event met o.a. dj Per / H. Henk supported by

Jansen met Fortuin / vi's Nog Harder

(10 T/M 24-02)

TAMTAM

Een maand lang Toneelgroep Amsterdam in Stadsschouwburg en Melkweg met

diverse voorstellingen

(16-02)

RADIO 100 STERRENGALA

Een keur aan Nederlandse bands op het sterrengala van dit onafhankelijke radiostation

(14-03)

PURA VIO!

Latin-crossover avond met o.a. Alex Wilson, Amparanoia

(16-03 & 14-12)

MARMOUCHA'S HIPHOP 'N R&B EVENT

Presentatie van de Marokkaanse organisatie Marmoucha met o.a. Raymzter

JAZZ & FUSION SERIE

Joe Zawinul & The Zawinul Syndicate (17-03)

Toon Roos Group (15-04)

Uri Caine 'Bedrock' (13-05)

Victor Bailey Group (26-10)

Robben Ford / Richard Bona (04-11)

David Sanborn (20-11)

(21 T/M 29-03)

URBAN DANCE FESTIVAL – CULTURE COALITION PRODUCTIONS

Met o.a. Break A Leg! Dance Party en theatervoorstellingen

(28-03)

25 JAAR JAZZ / JUBILEUM FEEST

Vijfentwintigjarig jubileum van het blad Jazz (Nu) met o.a. Oe|Phazz, Zuco 103,

Jan Akkerman

(28-03 E.A.)

EXPOSE

Regelmatig terugkerende nacht vol hiphop, urban dance, ragga en soul

(03 T/M 30-04)

TSJECHISCH FILMFESTIVAL

Recente én klassieke Tsjechische films op dit landelijke festival

(10 T/M 16-04)

19E FESTIVAL VAN DE FANTASTISCHE FILM

Met de spraakmakendste films uit de genres horror, science fiction, fantasy en thriller

(17-04)

MATTHÄUS PASSION – THE REMIX

Een eigentijdse versie van Bach's Matthäus Passion; artistiek concept: Joost van

Bellen & Gerald van der Kaap

(19-04)

FESTA DO BRASIL 6

Braziliaanse dansnacht met forró, samba reggae, capoeira en maculelê

(12-05)

HOME GROWN-DOPE DUTCH HIPHOP TALENT

CO-presentatie Nationaal Pop Instituut met o.a. Opgezwolle / Raymzter / O-Men

(29-04)

OUTPUT

Presentatie van diverse dance-acts van het Franse label F-Communications

(01 T/M 14-05)

SEMANA DE CINE ESPAÑOL

Festival van de recente Spaanse film (eerste editie)

(08-05)

NIEUWE REVU: HET FEEST

Viering van het 50-jarig bestaan met o.a. Brainpower en Zuco Soundsystem

(16-05)

SOIRÉE SÉNÉGALAISE

Met o.a. Omar Ka & Fula Band

(17-05)

NATIONALE MUZIKANTENDAG

clinics en workshops voor muzikanten; met aansluitend:

ESSENT AWARDS FESTIVAL

Gepresenteerd door Sena Performers; met o.a. Laidback Luke

(22-05)

¿QUE PASA? 1 AÑO

Viering van het éénjarig bestaan van deze donderdagse clubnight

(22 T/M 24-05)

RGB – VJ/DJ FESTIVAL

Slotmanifestatie i.h.k.v. het 20ste World Wide Video Festival

(23-05 & 27-09)

WILDE, WILDE WERELO

Try-out en later première van deze Paradiso-Melkweg Productiehuis voorstelling

(30-05)

FINALE AMSTEROAMSE POPPRIJS 2003

Georganiseerd door Stichting GRAP

(06-06)

SOUKOUS NIGHT

Met o.a. Zaiko Langa-Langa

(08-06)

TIMEMACHINE

10 jaar lang 5 keer per jaar; nu 1 keer per jaar: dj Per en Claes en Gert

(11-06)

HOLLAND FESTIVAL: ELECTRIC GUITAR NOW

Nguyễn Lê plays Jimi Hendrix

(18-06)

NACHT VAN OE WAANZIN

Propria Cures benefietfeest met acts van Theo van Gogh e.a.

(26 T/M 28-06)

AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL

Met optredens van o.a. Ozomatli, Frankie Morales

(06 T/M 19-07)

JULIDANS

13e editie van dit zomerse dansfestival rond het Leidseplein

(13-07)

URBAN DANCE INTERNATIONAL

Urban Dance Weekend i.s.m. o.a. Culture Coalition

(16 T/M 20-07)

05 DAYS OFF

Jaarlijks, vernieuwend dance festival met o.a. Richie Hawtin, Audio Bullys, dj Marky
(01-08)

MAF PRIDE

3e Multiple Arts Festival for gays, lesbians and friends

(08-08)

CELTIC CROSSOVER

Met Värttinä, B.A.R.K., Croft No. 5 en Shaskeen

(06-09)

NEDERLAND – BELGIË

Nieuw, jaarlijks festival van alternatieve popmuziek uit beide landen; i.s.m. Paradiso
(08-09)

AN INTERACTIVE EVENING WITH OAVID BOWIE

Live concert via satellietverbinding met Londen

(12 & 13-09)

NEXT FIVE MINUTES 4 – INTERNATIONAL FESTIVAL OF TACTICAL MEDIA

Met een Sabotage Performance Night (media activisten) en een FEM SND (vrouwen in de elektronische muziek en dj cultuur)

(22 & 23-09)

KUNSTWEB

"De Vertoning" – cultureel programma voor Amsterdamse VMBD-scholieren

(10-10)

SHAIN ARAFAN

Solidariteitsconcert voor de overleden muzikanten Amara Kabba en Arafan Touré

(14-10)

PANNA KNDCKOUT

Eerste panna toernooi ooit in de Melkweg; variant op straatvoetbal

(23 & 24-10)

E-CULTURE FAIR – VIRTUEEL PLATFORM

Hét evenement op het gebied van nieuwe media; digitale dagmarkt met 's avonds performances

(29-10)

EUROPEAN DANCE EVENT HOSTED BY JUNKIE XL

Een avond en nacht met optredens van artiesten uit heel Europa

(30-10 T/M 01-11)

AMSTERDAM DANCE EVENT

Internationale beurs voor de dance-industrie met clubavonden in o.a. Melkweg en Paradiso

(06 T/M 19-11)

CINÉ PREMIÈRES

Jaarlijks festival voor de Franse en Franstalige film

(15 & 16-11)

BLENOZ

Een weekend in het teken van de Hiphop History Month; voor en door jongeren

(20 T/M 26-11)

SHADOW FESTIVAL

Jaarlijks festival van filmdocumentaires

(21-11)

NUIT OES GRIOTS

Een avond met Mory Kanté

(23 T/M 27-11)

HIGH TIMES

Met o.a. Macka B, Cannibal Ox, George Clinton

(04-12 T/M 04-01)

ANIMAL FARM

Grote fototentoonstelling over dieren, met aansluitend filmprogramma

(06-12)

GROTE PRIJS VAN NEDERLAND – FINALE POP / RDCK

Met o.a. Eleven, Skiptherush, Liesbet, Jewel in the Mire

(13-12)

EERSTE AMSTEROAMSE FILMNACHT

1 nacht met meer dan 50 films in 10 theaters, 15 zalen

(19-12)

CLASH OF THE TITANS

Turntablism-dj battles tussen o.a. Craze, Mampi Swift, Divine, Quajongen, Duo Penose

(28-12)

DUTCH DRUM'N'BASS AWARDS 2003

Gepresenteerd door Phat Phonk, met o.a. dj Storm en dj Flight

(31-12)

OUD & NIEUWFEEST 2003

Met o.a. The Transylvanians en diverse dj's

WILDE WILDE WERELD 23 MEI foto: Anna van Kool

PARADISO-MELKWEG PRODUCTIEHUIS

PARADISO-MELKWEG 49
PRODUCTIEHUIS

Paradiso-Melkweg Productiehuis (PMP) ontwikkelt, produceert en distribueert bijzondere producties voor de popsector en daaraan verwante podia. PMP wil, gelet op de aard van de sector, kwalitatief hoogwaardige producties aanbieden die op het snijvlak liggen van muziek, dans, beeldende kunst, film en video, performance, theater en nieuwe media.

Sinds de start van PMP ruim twee jaar geleden heeft het gemiddeld zes projecten per jaar geproduceerd, waarvan twee grote en twee kleinere producties, een presentatie of workshop en een coproductie. Het bureau van PMP bestaat uit een producent, een productie-medewerker en een parttime publiciteitsmedewerker en wordt bijgestaan door een redactie bestaande uit programmeurs van beide podia, onder voorzitterschap van de directeurs van Paradiso en Melkweg.

De popsector kent een omvangrijk jong publiek. Theatermakers, beeldend kunstenaars, muzikanten en dj's worden door PMP gestimuleerd concepten te ontwikkelen waarin disciplines versmelten en vormen van engagement, die een jong publiek aanspreken, aan de orde komen. Op die manier wordt een nieuw publiek voor artistieke uitingen gevonden en worden interessante elementen toe-gevoegd aan de programmering van de podia.

Het Paradiso-Melkweg Productiehuis coproduceerde in 2003 de volgende activiteiten.

WILDE, WILDE WERELD

Kansen bieden aan jong talent uit diverse disciplines is een belangrijke doelstelling van PMP. Zo kreeg beeldend kunstenaar **Fleur Boonman** opdracht een performance te maken op basis van haar videokunst. Een montage van beelden van haar wereldreis vormde de bron voor negen songs van performer **Ilse Wanten** en componist/muzikant **Dimitri Brusselmans**. Danser/eindregisseur **Thomas Falk** (van onder meer **Hans Hof Ensemble**) bracht alle elementen samen. **WILDE, WILDE WERELD** werd een show met het ritme en de energie van een popconcert. De tournee ging tussen mei en november langs tien landelijke podia en één Vlaams podium.

3 X 3

De ervaringen met kunstenaars uit zeer uiteenlopende werelden waren aanleiding voor PMP om een serie korte performances te initiëren voor professionals uit de pop- en dancewereld. De uitdaging

lag in het samenbrengen van artiesten die normaal gesproken solistisch te werk gaan: een DJ, een VJ, een performancekunstenaar. Voor het project **3 X 3** werd hun gevraagd in korte tijd drie korte performances te maken met een overkoepelend thema, waarbij de regie telkens wisselend bij een van de drie kunstenaars lag. De ambitie was publiek in de vertrouwde setting van een clubnacht te confronteren met een guerrilla-actie: een korte, maar intense performance die de codes van de avond respecteert maar daarbinnen de nacht een draai geeft.

Het eerste trio bestond uit **DJ Manga** (GRAB), **Catherine Henegan** (The Glasshouse), **Ghali Minne**.

In de tweede serie werkten samen: **DJ Per** (Earth), **Roger Muskee** (Channel Zero) en **Thijs de Wit** (Pips:lab). Hun eerste optreden vond plaats tijdens het vierjarig bestaan van **EARTH** in november 2003. In een zorgvuldig opgebouwde uitvoering werd het ontstaan van de aarde op spectaculaire wijze verbeeld.

EDEN

In coproductie met [NES]productiehuis kwam **EDEN** tot stand, een voorstelling gespeeld door negen jongeren en drie muzikanten over religie en de bron van het geloof. **Femke Janssen** en **Hildegard Draaljer** (Theatergroep DOX) voerden de regie. Aan deze productie was een tour verbonden van 25 voorstellingen in de periode april tot juni.

Vier (co)producties van het PMP die in 2002 hun tournee begonnen werden voortgezet in het verslagjaar. **QUEEN & KING ON PLANET EARTH** van **Magazine Moller** was in januari en februari nog vier keer te zien. **GEZELSCHAP VAN DE NACHT SPEELT KNIGHTS**, een coproductie met **ZT Hollandia**, werd tijdens **TAMTAM** in de Stadschouwburg geprogrammeerd. De productie **TARZAN** van **Collectief Tarzan** was in maart nog tweemaal in de [NES]-theaters te zien. De dansvoorstelling **LOOKING UP AT DOWN** door **Blok & Steel** ging in oktober in reprise met acht voorstellingen in het land.

KAAPELITEHDAS (Helsinki, Fin), foto. Heli Rekula

INTERNATIONAL CONTACTS

INTERNATIONAL CONTACTS 51

TEH - TRANS EUROPE HALLES

TEH, a network of independent European cultural centres, was founded in 1983 and currently has approximately 30 members in 19 different European countries. The network had its 20th birthday this year. **TEH DAY** was celebrated in the network's venues on March 6th with exhibitions, debates and performances.

The Trans Europe Halles members meet twice a year, always at different network venues. These meetings are the main activities of network life. This year they took place in Dublin and Birmingham. Both TEH meetings featured conferences that were of regional and national impact.

MEETING 55 was titled *The Civil Arts Enquiry* and took place in Dublin in February 2003. *The Civil Arts Enquiry* was set up by Dublin City Arts Centre to investigate the future role of cultural centres in civil society. This discussion is crucial to City Arts Centre which closed down two years ago, sold its building and took a two year sabbatical to rethink its role in a rapidly changing environment and reformulate its vision. This process resulted in the presentation of a white paper in March 2004 outlining the outcomes for a new organisation. The conference was accessible for cultural initiatives from all over Ireland and compared the experiences of different Trans Europe Halles centres with Irish initiatives. It also highlighted the role of art initiatives in regeneration processes in deprived areas, Ballymum and Fatima.

In April 2004 the **TEH Office for Coordination and Administration** was installed in the Cable Factory in Helsinki. The office is staffed by one fulltime Office Manager whose main tasks are to strengthen communication and enforce expansion of the network.

MEETING 56 took place in Birmingham in September 2003 at The Drum. The Drum is Europe's first arts centre dedicated to developing and promoting African, Asian and Caribbean Arts and Culture including music, spoken word, visual art, comedy, drama and dance. Meeting 56 featured *Migrating Culture*, a public symposium and networking event. The meeting highlighted the cultural diversity in European youth culture, and included workshops on culturally diverse programming and marketing and EC funding policy for culture and digital media.

In autumn 2003 **TransEX**, the Trans Europe Halles staff exchange programme was set up. This exchange programme follows the successful YEP (Youth Exchange Project) that took place in 1997 and 1999. TransEX aims to encourage exchange and support between

the centers' staff. It will facilitate short and long term exchanges of staff between TEH members, giving them an opportunity to bring their expertise to the host centre while getting a closer insight into another organisation. The actual exchanges will take place from 2004 onwards.

For more information check out the website www.teh.net or contact network@teh.net

TEH MEMBERS 2003

O13 POPCENTRUM

Tilburg, The Netherlands
www.O13web.nl

ATENEU POPULAR NOU BARRIS

Barcelona, Spain
www.noubarris.net/ateneu
B.P.S. 22

Charleroi, Belgium
www.bps22.hainaut.be

BEAT INITIATIVE

Belfast, Northern Ireland
www.belfastcarnival.org

BUENAVENTURA

Castelfranco Veneto, Italy
www.buenaventura.it

CINEMA REX

Belgrade, Serbia
www.cyberrex.org

CITY ARTS CENTRE

Dublin, Ireland
www.cityartscentre.ie

CONFORT MODERNE

Poitiers, France
www.confort-moderne.fr

OE EFFENAAR

Eindhoven, The Netherlands
www.effenaar.nl

FREE CULTURE

St. Petersburg, Russia
www.pushkinskaja-10.spb.ru

FRICHE LA BELLE DE MAI

Marseille, France
www.lafriche.org

HALLES DE SCHAERBEEK

Brussels, Belgium
www.halles.be

HUSET

Aarhus, Denmark
www.huset-aarhus.dk
KAAPELITEHOAS

Helsinki, Finland
www.kaapelitehdas.fi

KULTURFABRIK

Esch sur Alzette, Luxemburg
www.kulturfabrik.lu

KULTURZENTRUM SCHLACHTHOF

Bremen, Germany
www.schlachthof-bremen.de

LA FRICHE LA BELLE DE MAI

Marseille, France
www.lafriche.org

LUGAR COMUM

Lisbon, Portugal
www.lugarcomum.com

MAINS D'OEUVRES

St. Ouen, France
www.mainsdoeuvres.org

MEJERIET

Lund, Sweden
www.kulturmejeriet.se

MELKWEG

Amsterdam, The Netherlands
www.melkweg.nl

METELKOVA

Ljubljana, Slovenia
www.ljudmila.org/metelko

MORITZBASTEI

Leipzig, Germany
www.moritzbastei.de

PEKARNA MAGOALENSKE MREZA

Maribor, Slovenia
<http://pekarna.rulz.org>

P60

Amstelveen, The Netherlands
www.p60.nl

THEATRALE

Halle, Germany
www.theatrale.de

THE DRUM

Birmingham, United Kingdom
www.the-drum.org.uk

THE JUNCTION COC

Cambridge, United Kingdom
www.junction.co.uk

TOACA CULTURAL FOUNDATION

Bucharest, Romania
www.toaca.ro

UFA-FABRIK

Berlin, Germany
www.ufafabrik.de

WUK

Vienna, Austria
www.wuk.at

THE JUNCTION (Cambridge, UK): under construction, foto: Annetta Wolfshoer

EFWMF – EUROPEAN FORUM OF WORLDWIDE MUSIC FESTIVALS

The European Forum of Worldwide Music Festivals is a network of independent festivals sharing the vision that the world is a patchwork of millions of local traditions and music, each different in content yet equal in value. EFWMF is a non-profit organisation founded in 1991 and legally structured in 1993.

The members of EFWMF are music festivals with a specific, high quality profile, represented by their artistic directors. EFWMF is open to all European festivals with a worldwide, at least clear transnational approach, that present music in the area of the world, ethnic, traditional, folk and roots music and that have at least three consecutive editions.

They firmly believe that exposure to all the world's cultural riches not only leads to exciting musical sensations, but also helps in understanding other people and their ways of life, thus defying any sort of racism or resurgent nationalism.

EFWMF's core activity is beneficial interaction between members including the sharing of information, experience and contacts.

EFWMF also produces and distributes an International Newsletter, compiled on the basis of the purely internal EFWMF newsletter, as a tool of information that interested parties can subscribe to free of charge.

EFWMF continuously seeks to facilitate and intensify links to non-European festivals and other networks within the world music community in addition to maintaining lines of communication with organisations dealing with general issues of importance to event organisers.

EFWMF initiated the International trade fair WOMEX and presently supervises **STRICTLY MUNDIAL**, a fiesta-like touring event with a strong focus on the variety of the music of the region where the event takes place. So far, editions of Strictly Mundial were held in Zaragoza/Spain (2000), Salvador de Bahia/Brazil (2001) and Marseille/France (2003).

In 2003, EFWMF has 48 full and six associated members, plus three consultants, in 23 different countries. The current board, elected at the AGM in Munich in February 2002, consists of:

Patrick de Groote (Stinks Festival, Belgium; secretary),

Bernhard Hanneken (Rudolfstadt-Festival, Germany; chair),

Hans Hjorth (Falun Folkmusic Festival, Sweden),

Marie-José Justamond (Les Suds à Arles, France)

Dubi Lenz (Hearing The World, Israel).

SOPHIE ELLIS-BEXTOR, 9 FEB

ENGLISH SUMMARY

ENGLISH SUMMARY 55

For Melkweg, 2003 contained many positive affairs worth noting. Throughout 2003, the programs – the heart of the Melkweg – have developed well in all areas: live music, dance, theatre and modern dance, photography, film and media. Compared to 2002, visitors increased by 5% to 331.000. This is the highest number ever, after the visitor total of 325.000 in 2001. This is remarkable in a year coloured by economic stagnation and customer complaints regarding ticket prices and drinks. The success of the Melkweg in 2003 is probably attributable to the combination of a wide variety in programming and co-production, which attracted a diverse audience, and a careful pricing policy on tickets and drinks.

PROGRAM

In the music department, the number of live bands and DJs once again increased dramatically, including a large offering of international shows staged at the Melkweg. Special mention must be made of our weekly club night on Thursday **¿QUE PASA?**. Presenting a contemporary blend of South American and southern European music, the so-called Mestizo style, this club night experienced an impressive evolution. The number of live shows within this concept has increased remarkably. Highpoints were a DJ appearance and a live show by a band formed by the 'founder' of the genre: **Manu Chao**.

House-music at our dance nights in 2003 apparently had less audience appeal: attendance was disappointing. A positive exception was the well-attended **05 DAYS OFF FESTIVAL** in July. As far as the Hip-Hop shows are concerned, the leading role Melkweg plays in this area has been further established. For a full report on the music program including the rock concerts, events, world music, the **AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL** and the future course of action, see the section MUZIEK.

Since the opening of the 140-seat theatre in 2000, events have been programmed here with more regularity. The 2003 program focused on modern dance, movement theatre, multi-disciplinary theatre and youth-oriented productions. An important goal guiding programming is the desire to stimulate a flow of directors/choreographers from a laboratory environment towards professional stages. To do this, Melkweg began collaborating with **DWA, Korzo, Dansatellers, Huis aan de Werf** en **Lantaren/Venster**. Another example is the participation in the **JULIDANS FESTIVAL** that has been extended. During the first week of the festival, Melkweg hosted **AERODANCE**, a competition for six young dance companies from all over Europe, initiated by **DWA**. In the second week, we presented two Japanese and two African companies in the context of **GLOBAL DANCE**. A third festival sub-division was **URBAN DANCE**, presented in both The Max and the theatre on the closing day of the festival. For a more detailed report of the theatre and dance program, see the section THEATER.

Melkweg Gallery has shown a wide scope in solo and group exhibitions. Ranging from portrait photography to documentary photographers, alternated with more multidisciplinary

work and thematic presentations. A novelty was the exhibition of the winning photographers in the 12th edition of the annual **PANL-AWARD**, a competition for professional photographers and photography students living and working in The Netherlands. The gallery has made a three-year commitment with the organisation of **PANL**. For an overview of all 2003 exhibitions, see the section GALERIE.

Characteristic of Melkweg Cinema in 2003 was a program that comprised European art-house film, animation, Japanese *animee*, martial arts, horror, classics and cult films. There were programs highlighting particular directors, actors or genres. There were also programs of music films and documentaries, appealing to the Melkweg concert-audience. The often flexible and unorthodox programming choices illuminate the darker, unexplored side of cinema for the true lover of cult films. Noteworthy is that Melkweg Cinema is the proud initiator of the '**SEMANA DE CINE ESPAÑOL 2003**', the first festival in The Netherlands to present an overview of recent Spanish cinema. Melkweg Cinema participates in networks with art-houses and festivals. For more about the Melkweg Cinema program in 2003, see the section CINEMA.

2003 was a busy year for Melkweg Media. As in previous years, media programs were presented at two different locations within the Melkweg building: the 3-monitor installations in the foyer and the so-called Media Room. Melkweg Media co-produced several festivals: **NEXT FIVE MINUTES**, **THE WORLD WIDE VIDEO FESTIVAL/RGB**, **THE INTERNATIONAL FESTIVAL OF TACTICAL MEDIA** and the **E-CULTURE FAIR**. Apart from these, 2003 saw the staging of the successful multi-disciplinary performance '**MATTHÄUS PASSION – THE REMIX**' and a video-concert by the same collective: **UNSOUND0007**. A description of these events and an overview of all media activities in 2003 can be found in the section MEDIA.

STAFF, ORGANISATION AND FINANCES

No major changes were made in the personnel. The staff total hovers around 240 employees. The various departments are well structured and sufficiently equipped to organise and support the variety and density of programming. However, there is a slight increase in production tasks: the growing complexity and variety of programs requires more support. Despite having the same number of employees as in 2002, personnel costs increased dramatically. This increase is mainly due to expenses for retirement pay, a stricter control over absenteeism, more child-care, education and health &

safety requirements. The 15% increase in retirement pay (compared to 2002) has had major impact.

In October 2003, Melkweg staff was devastated by the loss of one of their colleagues, who was murdered in Amsterdam. Unfortunately, this case has not been solved.

A positive change was the installation of air conditioning in The Max and the Old Hall. Although most of the work was funded by the City of Amsterdam, a large amount was still contributed by Melkweg. The construction of a transformer station on the premises solved the problem of insufficient current supply. 2003 also saw the start of the conversion into office space of the former house and hotel building above the Melkweg Café-Restaurant. These project expenses, deducted from our own exploitation costs, made it necessary to take out a considerable loan. The completion of these office spaces is planned for May 2004. Having been spread throughout the building in the past, all our departments will finally be combined.

Considering the financial exploitation of Melkweg, as mentioned in previous reports, the current situation is of serious concern for management and the board. On the one hand, there is a growing discrepancy between income from tickets and program expenses, especially where the music program is concerned. Increasing financial demands by international artists since the introduction of the Euro continue unabated. Most arrangements are now made in Euros and not in dollars anymore. On the other hand, when considering the actual economic situation, raising ticket prices is not an option. Moreover, income from ticket sales in 2003 fell slightly compared to 2002: the public had less money to spend in 2003. This supports our earlier conclusion that the spending limit of our audience has reached its maximum for the forthcoming years.

BLACK BOX THEATRE / ENLARGEMENT OF THE MAX

Meanwhile, the construction of the Black Box Theatre between Stadsschouwburg and Melkweg is almost ready to begin. The necessary procedures have been successfully completed and the final draft is ready. Once the construction licence is approved in May 2004, the demolition of a useless part of the Stadsschouwburg building can commence. Programming this new space means 60 extra shows on a yearly basis for Melkweg. We plan to open the new theatre hall in January 2007. The enlargement of The Max is supposed to be accomplished by March 2006.

PROGRAM PREVIEW

Melkweg programming in the past few years is characterised by greater diversity and more content than ever before. The diversity results from collaborating with organisations with a strong social-cultural background and the dedication and creativity of the programmers. Basic conditions to realise all this were the improved facilities since the reconstructions of 1995-2000. These improved conditions promise a prosperous future. The Black Box Theatre, the enlargement of the Max and a new Media Room will empower the Melkweg programming, with a major impact on the visiting audience and on the cultural atmosphere in Amsterdam. Closer collaboration with Stadsschouwburg, Toneelgroep Amsterdam and other external partners will also add new dimensions.

STRATEGY 2005-2008

Even though the future looks bright in many areas, there are still reasons for serious concern. Paramount is the current financial situation of the Melkweg. In our annual report of 2002, we already mentioned that our budget has been tripled over the past eight years, while only 10% percent of our budget is derived from subsidies. The only actual budget increase of € 90.000 came from the 'ACTIEPLAN CULTUURBEREIK', a kind of outreach program. Municipal subsidies now total € 829.000 in an overall budget of € 8.000.000.

In the main, the growth of Melkweg programming, audience and organisation still has to be generated from profits derived from income. Main financial concerns are:

- Melkweg salaries are relatively low and employee-benefits insufficient, even compared to similar organisations. It is imperative that these are reviewed and increased to maintain quality programming and business efficiency.
- Most of the Melkweg programs (as opposed to most established venues) are realised without any government subsidies: Melkweg bears all financial risks involved.
- As mentioned before, raising prices of tickets and drinks is not an option.
- There is a lack of financial reserves to cope with unexpected setbacks/mishaps.
- Programming the Black Box Theatre from 2007 on is an artistic challenge but involves a financial risk as well.

It is no exaggeration to suggest that the situation described above is alarming. We therefore propose that the 10% municipal subsidy be increased to 20-25% of the entire Melkweg budget, especially as

Melkweg has already proved successful in alternating trend-setting programming with more established bands and dj's. In our policy plan (**KUNSTENPLAN**) of 2005-2008, we thought it reasonable to ask for an increased subsidy of 16% of the entire Melkweg budget. In brief, the next few years will be crucial for the direction the Melkweg enterprises take.

NAS 8 FEB

VOLKSKRANT, 19 JUN

Perplex | Een foto van Eminem

Popfotoograaf, een fijn beroep. Met je camera mag je naar alle popconcerten, je maakt een paar kiekjes, en de volgende dag staat de leukste ervan in de krant. Kunnen de thuisblijvers toch nog zien hoe Madonna eruitzag. Jammer alleen dat Madonna foto's nog wel eens wil weren bij haar shows. Kan dat dan? Jazeker.

Vrije nieuwsgaring is misschien een groot goed, maar niet in de popwereld. Bij het Nederlandse podiumdebuut van Bob Dylan, in 1978 in de Kuip, mochten geen foto's worden gemaakt, bij Madonna niet, bij een stadionconcert van Guns 'N Roses alleen vanaf de middenstip. Dat leidde nog tot een staking onder de fotografen. Deze week was het opnieuw raak.

Het management van Eminem heeft besloten, zo luidde een persverklaring, geen foto's toe te laten bij zijn twee Arena-con-

certen, dinsdag en woensdag. Zo'n management kan dat blijkbaar beslissen. Niemand die ze tot orde roept. Platenmaatschappij niet, promotor niet. Nog even en een management besluit helemaal geen journalisten meer binnen te laten.

De precieze redenen kan niemand geven, dat geld er mee te maken heeft, staat wel vast. Fotografen kunnen immers hun mooie kiekjes van Eminem verhandelen, en dat is precies wat Eminem liever zelf doet. Met het instorten van de cd-markt is voor artiesten het imago bovendien de belangrijkste handelswaar. En dat imago manipuleren ze liever zelf. De baldadige olijkerd Robbie Williams laat zich niet betrappen als stuk chagrijn, en stel je voor dat Eminem ineens lief uit zijn ogen kijkt. Fotografie is een wezenlijk onderdeel van het pr-beleid waarmee artiesten in de markt worden gezet.

Het zijn overigens niet alleen de Groten die alles in eigen hand willen houden. Ook in clubzalen als Paradiso en de Melkweg wordt het werk van professionele fotografen aan banden gelegd. Vroeger liep je gewoon een avond met je camera rond, vandaag de dag staat 'gewoon mogen fotograferen' gelijk aan een paar minuten, maximaal drie liedjes tegen je collega's aangedrukt aan het podium hangen.

Natuurlijk, het is hinderlijk om tijdens een rustig concert de hele tijd dat rumoer van fotografen te moeten ondergaan, en dat daar afspraken over worden gemaakt is logisch. Maar fotografen waren uit een stadion of van een festivalpodium is bepottelijk, en uit journalistiek oogpunt verkeerd.

Zo is de ramp op het Roskilde-festival drie jaar geleden door geen enkele fotograaf vastgelegd. Hun drie nummertjes Pearl Jam za-

ten erop (als ze al mochten fotograferen), wegwezen dus.

De popfotoograaf kan vandaag de dag hooguit hopen op een paar kiekjes tijdens een persdag, maar ook dat wordt steeds lastiger. Bands zijn expres nooit compleet, maar willen evenmin alleen hun frontman afstaan voor een foto. Compromis: foto van zanger met zijn drummer, waarop de krant of het tijdschrift toch maar een geregisseerde publiciteitsfoto plaatst.

Gevolg: steeds dezelfde door platenmaatschappij verstrekte foto's in de kranten en weekbladen. Als fotograaf je eigen visie op een artiest verbeeldt, iets waar bijvoorbeeld Anton Corbijn mee groot geworden is, dat is verleden tijd.

Popfotoograaf, dat was een fijn beroep.

Gijsbert Kamer

Melkweg treurt om 'Moumi'

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM - De man die dinsdagavond is doodgeschoten in coffeeshop Ruthless aan de Hoofdweg in de Baarsjes, is de 31-jarige Mohammed Chekhchar. Het verhaal dat in de buurt gaat dat hij eerder vastzat voor 'moord', bevestigen politie en justitie niet. Wel dat hij 'een goede bekende' was.

De schutter is in de richting van het Columbusplein gerend, blijkt uit onderzoek in de buurt, maar daar is de politie het spoor verloren.

De verwondingen van de twee andere mannen, blijken relatief mee te vallen. Ze zijn beiden

slechts in hun benen geraakt. Wel liggen ze nog in het ziekenhuis. Of zij toevallig zijn geraakt of dat ze iets met de liquidatie te maken hebben, is nog onduidelijk.

Chekhchars omgeving ging ervan uit dat hij de laatste jaren weer op het rechte pad was beland. Bij De Melkweg, waar Mohammed C. als barman werkte, stond hij bekend als 'een keurige en rustige' medewerker, zegt directeur Erik Backer. "We zijn geschokt. Vooral bij de naaste medewerkers is het heel hard aangekomen."

Het slachtoffer, 'Moumie' voor bekenden, werkte sinds anderhalf jaar twee avonden per week achter de bar van De Melkweg.

Dat Chekhchar 'een bekende' van de politie was, is in De Melkweg nooit iemand opgevallen. Het personeel overweegt de dood van 'Moumie' de komende weken te gedenken. Directeur Backer: "Mogelijk doen de barmedewerkers iets. Misschien een foto achter de bar."

De politie zoekt nog getuigen van de schietpartij. De coffeeshop zou tijdens het incident drukbezocht zijn geweest, maar het ligt niet voor de hand dat alle getuigen zich al hebben gemeld.

Vrienden en familie van Chekhchar rouwen al sinds dinsdagavond voortdurend bij de coffeeshop, waar ze kaarsjes en bloemen hebben gelegd.

HET PAROOL, 16 OKT

Project van alle theaters Leidseplein

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM - De theaters rond het Leidseplein willen vaker samen programma's en manifestaties organiseren. Daarvoor hebben ze een stichting in het leven geroepen en de Belgische programmaker Marc Verstappen als gemeenschappelijk artistiek leider aangesteld. Hij heeft voor volgend jaar al twee evenementen in voorbereiding.

Het gaat om de Stadsschouwburg, Bellevue/Nieuwe De la Mar, De Balie, de Melkweg en Paradiso. De Stadsschouwburg en de Melkweg werken al nauw samen bij de bouw van een nieuwe zaal die beide theaters aan elkaar koppelt.

Belangrijkste aanleiding voor de nieuwe samenwerking is het vertrek van Crossing Border naar Den Haag. Dat festival, waarbij diverse kunstvormen zoals popmuziek, film en literatuur door elkaar lopen, was door organisator Louis Behre in 2000 van Den Haag naar het Leidseplein verhuisd, maar keerde dit jaar terug naar zijn bakermat.

"Doodzonde," vindt Melle Daamen, de directeur van de Stadsschouwburg. "Ze krijgen wel veel geld daar, maar wij zouden zo'n festival hier toch beter kunnen houden."

De Belg Marc Verstappen, direc-

teur van het Antwerpse productiehuis Villanella, organiseerde in Antwerpen onder meer *De Nachten*, een op Crossing Border lijkend festival, dat hij begin 2005 ook in Amsterdam wil brengen.

Volgend jaar zomer brengt hij de manifestatie *Kunstoters* op het Leidseplein. "Een programma voor en over kinderen en families," belooft Verstappen. "Met kunst en wetenschap voor kinderen, de mooiste kernismolen ter wereld en een koor met honderden vijftig kinderen."

In oktober wordt het Leidseplein het toneel van *Heavenhotel*, waarin het vreemde en de vreemde deling centraal staan.

De directeurs van de vijf theaters vormen het bestuur van de nieuwe Stichting Samenwerkende Leidseplein Theaters (SSLPT). "Alsof we één gebouw zijn aan het plein," zegt Daamen.

HET PAROOL, 7 OKT

Geachte
burgemeester
Cohen,

Net als u zijn we grote cultuurliefhebbers. We vinden het een genoegen om in een stad te wonen met verschillende voorzieningen op dit gebied. Zoals anderen naar de Stopenra of de Stadsschouwburg gaan, bezoeken wij graag concerten in de Melkweg of Paradiso. Er is in Amsterdam ech-

ter sprake van een vreemd fenomeen dat ons grote zorgen baart. Cultuur is in toenemende mate voor veel Amsterdammers een onbetaalbaar goed geworden.

Een voorbeeld ter verduidelijking: We reserveerden laatst concertkaartjes voor een concert in Paradiso. Kosten: 16 euro plus 2,50 euro reserveringskosten. Bij de deur kopen we verplicht een Paradiso-abonnement á 2,50 euro. Voor de garderobe betalen we 1 euro. Voor een biertje in plastic limonadeglas betalen we 1,90 euro.

Vijf kwartier muziek en vier

biertjes later staan we bezweert op straat en nemen de financiële schade op. Tot onze ontsteltenis heeft dit korte avondje uit ons ieder 30 euro (66 ouderwetse guldens) gekost. Naar een concert gaan is voor veel mensen onbetaalbaar geworden, zeker als je bedenkt dat de doelgroep van de Melkweg niet de meest vermogende is.

We lezen dat de jaarbegroting van de Amsterdamse poptempels voor slechts 10 procent door gemeentesubsidies wordt gedekt. Voor het concertgebouw staat dit percentage op 90. Indirect, via het

gemeentelijk subsidiebeleid, financieren popliefhebbers dus klassieke concerten elders; gezien de draagkracht van de verschillende doelgroepen een bizarre situatie. Gevolg is dat ook het bezoeken van een popeconcert een elitaire aangelegenheid wordt, nu Paradiso en de Melkweg guldenprijzen noodgedwongen hebben omgezet in europrijzen.

De lol is er voor ons in ieder geval af. Terwijl we, net zoals u, zo ontzettend veel van cultuur houden. Jammer, heel jammer.

Claudia van Tuijl
Bas Roostenberg

Toch geld voor veilige Melkweg

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM – Muziekcentrum De Melkweg krijgt van de gemeente alsnog 360.000 euro voor aanpassingen aan het gebouw in verband met de brandveiligheid. De subsidie was eerder deze maand ingetrokken, omdat De Melkweg ook zelf een bijdrage zou moeten leveren.

Wethouder Hannah Belliot van Cultuur heeft zich inmiddels ervan laten overtuigen dat De Melkweg niet in staat is geld op tafel te leggen.

Het eigen vermogen van het muziekcentrum (1,3 miljoen euro) ligt vast in het gebouw, dat de laatste jaren voor vele tonnen is verbouwd. Als De Melkweg geen geld krijgt voor nieuwe aanpassingen aan het pand, die noodzakelijk bleken te zijn na de brandveiligheidsinspecties van stadsdeel Centrum, moet het dicht. Met de veel lagere aantallen bezoekers die nu in het nu

gebouw mogen worden toegelaten, is de exploitatie niet meer rond te krijgen.

Volgens het college van b. en w. zullen de kosten voor brandveiligheidsvoorzieningen in de 39 theaters van Amsterdam oplopen tot ruim drie miljoen euro. Voor de overige culturele panden in de stad is het bedrag onbekend. Naar schatting gaat het in de binnenstad in elk geval om 70.000 euro.

Voor verbetering van de brandveiligheid van scholen is ruim 9,6 miljoen euro uitgetrokken, waarvan ruim 3,7 miljoen euro voor het voortgezet onderwijs.

Het geld voor het basisonderwijs is verdeeld over de stadsdelen. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat het op de juiste plek terecht komt.

Voor instellingen voor maatschappelijke opvang is inmiddels 2,2 miljoen euro uitgetrokken voor het wegwerken van achterstallig onderhoud.

HET PAROOL, 19 FEB

Fietsen

Kaarten gewonnen voor European Dance Event. Vol verwachting op de fiets naar de Melkweg. Op het gedeelte Lijnbaansgracht tegenover de Melkweg staat een zee van fietsen. Een plekje gevonden na ongeveer vijf minuten. Uiteraard ook hier de 'verboden fietsen te plaatsen'-bordjes. Op dit gedeelte Lijnbaansgracht heb je die om de drie meter.

Terug van een gevarieerde avond een lege plek waar eens de fietsen stonden. Gestolen? Nee, de politie had haar eigen straatje schoongeveegd. Wij hadden abusievelijk de fietsen tegen de verkeerde muur (met de verbodsbordjes) gezet.

De fietsen waren een aantal meter buiten de politiegevelgrenzen neergesmeten. De tweewielers die na de schoonmaakactie alsnog tegen het politiebureau waren geplaatst, werden niet meer verwijderd. Personeelstekort? Wat mij betreft niet. De politie staat midden in de samenleving. Niet verder dan je eigen stoepje kijken!

D. DE VRIES, Amsterdam

HET PAROOL, 1 NOV

Popsector boos over verdwijnen subsidie

TROUW, 3 JUL

AMSTERDAM – De Nederlandse popsector is boos over het verdwijnen van de subsidieregeling Nederlands Popmuziek Plan (NPP) in 2005. Het Nationaal Pop Instituut (NPI) heeft gisteren een protestmanifest aangeboden aan verschillende partijen, waaronder staatssecretaris Van der Laan (cultuur). Het manifest is ondertekend door bands, dj's, platenmaatschappijen, podia, popkoepels en festivalorganisaties.

De subsidieregeling, die wordt uitgevoerd door het NPI, dreigt in 2005 te verdwijnen. Het jaarlijkse budget van ruim 900.000 euro gaat dan naar het Fonds voor Podiumprogrammering en Marketing (FPPM). Via het Nederlands Popmuziek Plan worden nu ruim 2000 optredens per jaar gesubsidieerd. Veel bands, dj's en andere acts kunnen volgens het NPI en de ondertekenaars van het mani-

fest niet aan de criteria van het fonds voldoen. „Opheffen van de huidige regeling betekent in de praktijk opheffing van de overheidssteun aan de popmuzieksector”, aldus NPI-directeur J. van Beusekom. „Dat heeft grote gevolgen. Zo zal de doorstroming op de podia aanzienlijk verslechteren.”

Het manifest is ook verstuurd aan het FPPM en de Raad voor Cultuur. Op de lijst van ondertekenaars staan onder meer festivals als Lowlands, Noorderslag en het Holland Festival en bands als Kane, De Dijk, Within Temptation en Krezip. Opvallend is dat ook artiesten en bands, die gezien hun succes en bekendheid nooit gebruik hebben hoeven maken van de regeling, het manifest hebben ondertekend, zoals BZN, Henkie Vrienten en Golden Earring. Verder hebben verschillende popmedia zoals VPRO, OOR en Music Maker hun handtekening gezet.

HET PAROOL, 12 JUN

Manu Chao in de Max.

FOTO ROY TEE

Furieuze ska en punk van Chao

MUZIEK

Manu Chao. Gehoord: 11/6, Melkweg (The Max), Amsterdam.

Ouderwetsch gezellige taferelen op de Lijnbaansgracht ter hoogte van de Melkweg, gisteravond. De Spaans-Franse zanger en gitarist Manu Chao gaf een concert, exclusief voor de *iluminati* die wisten dat hij na Pinkpop voor één, nergens in de officiële publiciteit aangekondigd concert naar Amsterdam zou komen. Die geheimzinnigheid nam niet weg dat er ver voorbij de ophaalbrug een opgewonden massa *aficionados* was samengekomen. Voor honderd euro op de zwarte markt kon de wanhopige fan nog naar binnen.

Een stadionconcert in de Max, kan dat? Niet de enige paradox van de avond: 'superster van de underground' Manu Chao, favoriet bij menige anti-globalist, brengt massa's op de been die niet echt in overeenstemming zijn te brengen met 'alternatieve' muziek. Het typeert Manu Chao om - wanneer je de Arena met gemak uitverkocht krijgt - te kiezen voor de charmant intieme Max. Kadootje aan de stad Amsterdam, waar hij in de periode tussen zijn groep Mano Negra en zijn solo-carrière enige tijd woonde?

Net als tijdens de legendarische tournee die Mano Negra begin jaren negentig in Nederland deed, hoeft Manu Chao maar op te komen en het publiek is al volledig gewonnen. Wonderlijk, hoeveel charisma er in deze ene, tengerere man kan samenkomen.

Toch is het jammer dat Chao live nauwelijks de furieuze ska-punk uit Mano Negra-tijden durft te verlaten. Het uiterst oorspronkelijke geluid van Chao's cd *Clandestino* en vooral het prachtige *Proxima estación: esperanza* komen zo nauwelijks tot hun recht. Momenten waarop hij dat ritmisch gezien tamelijk een-tonige ska-stramien achterwege laat, zoals tijdens het opzweepende en tegelijkertijd weemoedige *Rumba Catalana* (*Rumba de Barcelona*) doen smachten naar meer van dat repertoire. De Spaanse vrouwen in het publiek wisten wel raad met dit andersoortige ritme: spontaan klonk uit talloze handen het tegendraadse geluid van *palmas* - aanstekelijk flamenco-geklap.

De doordenderende centonigheid werd echter ruimschoots gecompenseerd door songs als *Mr. Bobby* en *Me gustas tu* - muziek waarmee Chao als geen ander bij deze generatie snaren weet te raken.

JAÏR TCHÔNG

Nieuw popfestival

Door Joep van Ruiten,
redacteur kunst

super waakzaam blijven", reageert Peter Sik kema.

GRONINGEN/AMSTERDAM ■ In Amsterdam wordt volgende maand een nieuw popfestival gehouden: Nederland - België. Het doet wat naam betreft sterk denken aan de begindagen van Noorderslag en toont in opzet duidelijke overeenkomsten met het festival in Groningen. Serieuze concurrentie? "We moeten

Tijdens Nederland - België treden 6 september uit landen twaalf bands op verspreid over vier podia in Melkweg en Paradiso. Volgens Jon Heemsbergen van De Melkweg mikt het festival op popliefhebbers en concertprogrammeurs die geïnteresseerd zijn in minder bekende artiesten en subtoppers. Nederland en België zo Arno. Daryll-Ann. An Pei

Richard Bona: troubadour

Cd 'Munia' omkleedt teksten in het Douala

De Kameroense instrumentalist/vocalist/componist Richard Bona is een verhalenverteller *pur sang*. Vanavond treedt hij op in Groningen.

Door EDO DIJKSTERHUIS

DEN HAAG, 3 NOV. Richard Bona ontdekte in 1980 de toekomst in een hotellobby te Douala, het industriële hart van Kameroen. De dertienjarige dorpeling, die zichzelf gitaar had leren spelen op een zelf gebouwd prototype bespannen met gejatte fietsremkabels, werd door een Franse expat gevraagd een jazzband op te richten.

Hij kreeg de sleutel van een kamet vol instrumenten, die hij allemaal leerde bespelen, en zette zich aan het bestuderen van het notenschrift. „Als kind is het leren bespelen van instrumenten een spel", relatieveert de met absoluut gehoor behepte Bona. „Ik zou het nu niet meer kunnen. Niet genoeg geduld meer."

Naast de instrumenten voorzag Bona's 'patron' hem van nog een belangrijk ingrediënt voor een muziekcarrière: toegang tot zijn platenkast. De eerste schijf die hij tussen de vijfhonderd hoezen uit trok was het titelloze debuutalbum van basgenie Jaco Pastorius. Bona leerde die plaat van voor naar achter naspelen en riep Pastorius uit tot zijn persoonlijke held. Als vanzelfsprekend is de elektrische bas sindsdien zijn primaire instrument.

Inmiddels woont Bona in New York, waar hij acht jaar geleden naartoe trok na een tussenstop in Parijs. En sinds de ontdekking van zijn engelachtige falsetstem is hij nog meer in trek dan hij al was als bassist. Harry Belafonte maakte hem artistiek leider van zijn orkest en hij staat bovendien op het favoriete-collega-lijstje van Paul Simon. Tito Puente, Mike Stern, Chaka Khan, Joni Mitchell en Joe Zawinul.

Vele van hen gaven afgelopen jaar acte de présence in zijn huisstudio waar de Kameroences *Munia* / *The Tale* opnam, zijn derde album onder eigen naam sinds het debuut *Scenes from my Life* uit 1998.

„Ik ga nooit meer in een normale studio werken", stelt Bona. „Met alle apparatuur in huis hoef ik niet meer tegen de klok te werken. Ik kan ieder moment van de dag of nacht mijn gitaar pakken en iets

Richard Bona: „Eigenlijk heb ik sinds mijn geboorte muziek gemaakt." (Foto Le

opnemen. En de gastmuzikanten kunnen gewoon langskomen als ze tijd hebben en in alle rust inspelen wat ik voor ze geschreven heb. Het gaat erom je medemuzikanten op hun gemak te stellen. Niet alleen wat betreft de locatie maar ook de compositie. Voor Salif Keita schrijf ik met zijn timing in mijn hoofd, bij Michael Brecker concentreer ik me op zijn

toon. Componen is een beetje als je maat maken van schoenen. De ne moeten comfortabel zitten en mo niet knellen."

Hoewel hij zijn westerse muziekvrienden veel ruimte laat en niet vies is van vloeden uit pop, funk en jazz, is Bona muziekfilosofie honderd procent / kaans. Hij is een verhalenverteller

NRC HANDELSBLAD, 3 NOV

-opt Noorderslag tot waakzaamheid

ipster (uit Groningen),
cst, Admiral Freebee. "We
en een staalkaart zijn met
ernatieve popmuziek uit
lage landen."

'olgens Heemsbergen is
Amsterdamse festival
t direct bedoeld als con-
rent voor Noorderslag, dat
ot is geworden met aan-
rmende (Nederlandse)
ids. "Het is meer een te-
hanger. Wij komen met
i festival aan het begin van
tweede helft van het con-
seizoen. Noordersla-
urosonic zit aan het begin
de eerste helft. Straks

hoef je nog maar naar twee
festivals."

Noorderslag trekt jaarlijks
vijftienduizend bezoekers.
Nederland-België mikt dit jaar
op de helft. Bedoeling is dat
het festival jaarlijks terug-
keert en ook een Belgische
editie krijgt. Plannen voor
een congres, zoals het Noor-
derslagseminar zijn er niet,
vertelt Heemsbergen. Twee
jaar geleden nog flopte een
poging om in Amsterdam een
groot popmuziekcongres van
de grond te tillen.

Peter Sikkema van De Oos-
terpoort is niet verrast door

Nederland - België. "Noorder-
slag/Eurosonic beschikt over
een ijzersterke formule. Tal
van steden probeert die al ja-
ren te kopiëren. Dat Amster-
dam met dit initiatief komt,
verbaast mij niet. Zoveel pop-
festivals heeft die stad niet.
Het maakt wel duidelijk dat
we super waakzaam moeten
blijven en onze formule
scherp moeten houden."

Enige vrees heeft Sikkema
wel. "Het gaat niet goed met
de muziekindustrie. Het kan
dus zijn dat mensen besluit-
ten, om kosten te besparen,
niet naar Groningen te rei-

zen. Daar staat tegenover, dat
we als Noorderslag over een
geweldige locatie beschik-
ken. Zoiets als De Ooster-
poort hebben ze niet in Am-
sterdam."

■ FESTIVAL

Nederland-België 6 september in
De Melkweg en Paradiso te Am-
sterdam met optredens van on-
der meer Whipster, Waldorf, The
Herb Spectacles, Sioen, Epica,
Stuurbaard Bakkebaard, Daryll-
Ann en Amo. Aanvang 19.30 uur.
Kaarten kosten €12.

UIT DE KRANTEN 61

r met een engelenstem et Afrorock, bossa nova, rumba en jazzrock

Richard Bona: „In het dorp waar ik vandaan
kom, Mint, waren geen radios. Om in de
stad Yaoundé te komen moest je
dagen reizen. Voor informatie wa-
we afhankelijk van de griotten die op
markt adviezen zongen, grappen
kten, geschiedenisles gaven. Ik ben
te opgegroeid en was op mijn vijfde
j het kerkkoor. Eigenlijk heb ik sinds

mijn geboorte muziek gemaakt. En altijd
met de bedoeling iets te vertellen."

De verhalen op *Munia* - over stammen-
oorlogen, jaloezie, zijn zoontje Leo -
worden bijna zonder uitzondering ge-
zongen in het Douala, een van de ruim
200 Bantoe-talen die Kameroen rijk is.
„Ik zing ook wel in het Frans. Voor een te-
kenfilm heb ik zelfs ooit iets in het Japans

gezongen. Maar het is essentieel dat de
taal past. Shakespeare en Molière zouden
niet werken in Douala. En omgekeerd
kan ik niet een verhaal over een kano ver-
tellen in het Frans. Want het is een Afri-
kaans verhaal, over een onderwerp dat
belangrijk is voor Afrikanen. Fransen
voelen niet de potentie van die kano als
vervoersmiddel of vissersvaartuig. Het
verhaal is een spiegel van het alledaagse
leven. En het leven speelt zich nu een-
maal af op een bepaalde plaats, in een be-
paalde taal. Dat vertalen is het verraden."

Dat betekent echter niet dat Bona zit
vastzit aan beperkte traditionele vormen.
Munia springt heen en weer tussen Afro-
rock, bossa nova, Congolese rumba en
jazzrock.

Bona selecteert zijn muzikale partners
met opzet op hun 'andersheid'. Alleen
van verschillen kun je leren, vindt hij. „Ik
leer het meest van een Vietnamese of lati-
no, omdat hun kijk op de wereld zo an-
ders is. Als je je daar niet voor openstelt,
blijft je steken in een getto."

Op de vraag of hij dan niet bang is zijn
eigen identiteit te verliezen in die verre-
gaande absorptie van andere geluiden,
reageert Bona als door een wesp gesto-
ken.

„Identiteit is alleen maar een excuus
voor oorlog. Mensen slaan elkaar de kop
in vanwege zoets vaags als identiteit of
ethniciteit. In *Engingilaye* zing ik over
Ivoorkust. Daar is weer een stammenoor-
log uitgebroken. En dat terwijl het een
goed gemixte maatschappij was, zonder
al te veel stammenonderscheid. Het was
een grote natie en dat wordt nu kapot ge-
maakt in naam van identiteit. Als het zo
moet, dan hoef ik geen identiteit."

De oplossing voor de verdeeldheid
beeft Bona ook: iedereen zou moeten
musiceren. Zelf geeft hij les op een lagere
school in Brooklyn, die cruit ziet als een
gevangenis en waar hij 'bang was om
naar binnen te gaan'.

„Maar in een muziekles heb ik nog
nooit kinderen zien vechten. Ze hebben
er geen tijd voor en de sfeer is er niet naar.
Musiceren heeft iets positief besmette-
lijks. Ik merkte het laatst zelf weer toen ik
mijn grootvader bezocht. Hij is 103 jaar
oud en kan nog maar trommelen met één
hand. Maar zijn geest klonk door in elke
klap."

Richard Bona: *Munia/The Tale* (Universal,
980 109-3).
Concerten: 3/11 Oosterpoort, Groningen; 4/11
Melkweg, Amsterdam.

Spannender graag

POP

Festival Nederland-België. Ge-
hoord: Melkweg en Paradiso, 6/9

Leuk idee. Een popfestival dat,
volgens het programmaboekje,
'een overzicht geeft van relevante
alternatieve popmuziek in België
en Nederland'. De titel Neder-
land-België suggereert dat het om
een wedstrijd gaat. Elk land levert
acht bands die het tegen elkaar
opnemen. Afgelopen zaterdag
had de eerste editie plaats in Am-
sterdam.

Een paar jaar geleden was ieder-
een het er nog over eens dat in Bel-
gië veel meer gebeurde op alter-
natief popgebied dan hier. België
had experimentele bands als
Deus en Zita Swoon en wij bleven
hangen in mainstream-acts als
Anouk en Kane. Dat was tenmin-
ste het algemene beeld. Groten-
deels ten onrechte, want Neder-
land heeft al jaren lang genoeg
bijzondere 'alternatieve' artie-
sten. Denk aan Solex, Caesar en
Seedling.

Merkwaardig genoeg kregen
deze bands in het buitenland
meer waardering dan hier.

De Belgen toonden zich een
stuk chauvinistischer, waardoor
ook de Nederlandse alternatieve
muziek liefhebber ging geloven
dat de Zuidburen een stuk cre-
atiever waren. Maar dat is geluk-
kig aan het veranderen. We dur-
ven weer trots te zijn op onze ei-
gen bands.

Het Amsterdamse Alamo Race
Track, dat vorige week op Excelsi-
or Records debuteerde met de cd
Birds at Home, opende de avond.
Het was jammer dat deze band,
die kort geleden nog indruk
maakte op Lowlands, al om half
acht stond te spelen, toen de
meeste bezoekers nog thuis ach-
ter de warme hap zaten. Hun
prachtige en bijzondere liedjes,
die zowel ontroerden als opwon-
den, hadden een prominenter
plek verdiend.

Hetzelfde gold voor het Gro-
ningse Whipster, ook een van de
leukere Nederlandse bandjes van
dit moment, dat een half uur later
hun spannende, melancholieke
gitaarrock in de bovenzaal speel-
de.

Daryll-Ann had wel een plek op
primetime veroverd en stond om
negen uur in de grote zaal van de
Melkweg. Met hun fraaie melodi-
euze popliedjes was helemaal
niks mis, maar deze band gaat al

zo lang mee dat ook de Belgen er
niet meer door verrast werden.
Waarom werd niet gekozen voor
uitsluitend nieuw talent? Dat zou
het festival een duidelijker be-
staansrecht geven.

Het optreden van de Belgische
zanger Arno was als altijd over-
donderend, maar waarom was de
grootste act van de avond er een
die terecht 'een monument uit de
Belgische popgeschiedenis'
wordt genoemd? Een hedendaag-
se populaire band, zoals Vive la
Fete was meer op zijn plaats ge-
weest.

Meisjesstem

Verder was het programma te on-
samenhangend om er een eerlijke
wedstrijd van te maken. Zo le-
verden zowel België als Neder-
land een gothic-band van het
soort hoge meisjesstem met zwa-
re metalbegeleiding (respectievelijk
Sengir en Epica), maar was er
alleen uit België een hiphop-act. 't
Hof van Commerce, met Flip
Kowlier, staat altijd garant voor
een hiphopfeestje, maar waarom
was er geen Nederlandse afge-
vaardigde in het genre? We bar-
sten van de leuke nieuwe Neder-
hogroepen, zoals bijvoorbeeld
Opgezwolle.

Door de slordige, ondoordach-
te samenstelling kwam het wed-
strijdelement niet goed uit de
verf, maar dat wil niet zeggen dat
er geen goede bands te horen wa-
ren. Zo bewees het explosieve
Amsterdamse gitaartrio Voicst
dat Nederlanders wel degelijk
keihard en vernieuwend kunnen
rocken. Wat betreft experiment
en energie steken ze menig Belgi-
sche band naar de kroon. En het
Belgische Sioen bleek een aller-
aardigst jong bandje met lekkere
melodieuze, wat dramatische
popsongs, waarin de piano een
centrale plek had.

Echte verrassingen bleven uit.
Zo waren Alamo Race Track,
Voicst, The Herb Spectacles, 't
Hof van Commerce en Admiral
Freebee, die liefkozend de Belgi-
sche Neil Young wordt genoemd,
vorig week nog op Lowlands te
zien. Bovendien was het grootste
deel van de optredende bands al
herhaaldelijk in ons land te zien.
Hopelijk wordt op het tweede Ne-
derland-Belgiëfestival spannender
geprogrammeerd. Er loopt
genoeg nieuw talent rond.

BRITT STUBBE

BG MAGAZINE, 31 MRT

Rookies van de maand

DE DJ'S VAN MORGEN, NU IN BG

Terry Toner vs Arter

"Iedereen kent de Melkweg. Zelfs mijn moeder"

TERRY: SANDER V. TONGEREN / FOTO: MARKO ELZBEIT

Terry Toner: "Vijf jaar geleden leerden we elkaar kennen op de tafeltennisvereniging in Hilversum. We gingen samen uit en begonnen samen te draaien. Eerst techno, maar dat ging vervelen. Twee jaar geleden ontdekten we electro. De jaren '80 was eigenlijk de tijd van de electro, maar die hebben we niet bewust meegemaakt.

We draaien 'new school electro' uit de jaren '90. Mijn passie voor muziek kwam door mijn neef die gek was van het Duitse evenement Mayday."

Arter: "Toen ik Moby met 'Go' hoorde, was ik meteen verkocht. We houden in onze sets heel erg van pompende muziek met house- en techno-invloeden. We treden altijd samen op. Dat verloopt soepel en we hebben altijd veel lol achter de draaitafels. Electro is best wel ingewikkeld, maar wij willen het graag toegankelijker maken."

Terry Toner: "Eigenlijk treden we pas op sinds oktober. Arter kwam op een electro-feest Roy Avni van ElectroNation tegen. Hij ging electrofeesten geven en gaf ons de kans om te draaien. We hebben het dus eigenlijk aan ElectroNation te danken. Zij groeien en wij varen mee. Ons leukste optreden was in januari in de Melkweg, omdat daar zoveel publiek komt. Daarnaast kent

iedereen de Melkweg, zelfs mijn moeder."

Arter: "Roy houdt elke donderdag Electro-Rated feesten waar talent mag komen draaien. We kwamen daar iedere week en hij zag hoe enthousiast we waren. We hebben nu elke week wel een optreden. Ik zou nog wel eens in de Culture Club in België willen optreden. Dat schijnt supervet te zijn."

Terry Toner: "En op Stupnitz. Dat is in Duitsland op een boot. Het is allemaal te gek. Maar we zien wel hoe het loopt. We kijken nog niet te ver vooruit. Een half jaar geleden hadden we dit niet verwacht."

Arter: "Maar het is gewoon een baantje erbij. We studeren allebei nog (economie en filosofie, red.) en dat geven we niet op."

Terry Toner: "We gaan nu een live-act in elkaar zetten. Daarnaast ben ik echt bezig met produceren. Je leest al in elk stukje over beginnende dj's die graag willen produceren, maar dat lijkt me ook echt heel leuk. Dan krijg je toch meer erkenning."

■ Sophie Ellis-Bextor trok afgelopen zondagavond alles uit de kast!

FOTO: ROB VERHORS

Gangsta Ice T lekker

Muziek

Ice-T, gezien 27 augustus, Melkweg, Amsterdam.

Soms schuift hij voorbij op televisie, als gangster in slechte actie-films en als Detective Odafin - Fin - Tutuola in de serie *Law & Order: Special Victims Unit*. Onlangs lanceerde ook hij zijn eigen kledinglijn: IceWear. Het idee voor de posters van het afgelopen Holland Festival - schaars geklede meisjes met wapens achter hun rug - was rechtstreeks gejat van de hoes van zijn plaat *Power* uit 1988. Maar of Ice-T nog muziek maakte, dat wist niemand. De laatste tien jaar verschenen twee onopvallende cd's van de man die met legendarische platen als *Power*, *The Iceberg* en *O.G.* ooit tot de top van de hiphop behoorde.

En nu was hij opeens voor tv-concerten in Nederland, onder veelbelovende titel *Sex, Money, Guns Tour*.

Het concert van woensdag in Amsterdamse Melkweg bewaanstaltig. De openingsact Capone was een parodie op een rapper; met vieze spierballen, zinkstenen en laffe beats van een nep-dj die slechts een cd-tje aan uit zette. Het deed vrezende Ice-T echt al zijn smaak kwijt w

Maar toen was er Evil E. levenslange compagnon van Ice T was wel een echte dj en zwepte het publiek meteen met stuiterende en hikkende beats, gevaarlijke scratchkuns en opruiend taalgebruik. E. 2 met zijn 'wheels of steel' de r van het concert in zijn eentje verantwoordelijk zijn voor de muziek, zoals het hoort bij een

Sophie heeft hét

DE TELEGRAAF, 11 FEB

UIT DE KRANTEN 63

Het was het allereerste optreden van haar allercerste Europese tour en de verwachtingen waren afgelopen zondagavond in de Amsterdamse Melkweg dan ook hooggespannen. Want at moest je nu helemaal voorstellen bij een live-concert van de Engelse Sophie Ellis-Bextor, e Nederland in no time veroverde met een reeks mysterieuze videoclipjes horende bij aanstekeke niets-aan-de-hand-dance-deuntjes.

Om kort te gaan: alle ingreënten waren er. Een zich in st zweet werkende live-ind, serene schoonheid phie met haar doorschijnnd witte huid en prettige em en de hitjes 'Murder on e dancefloor', 'Get over u' en Spillers' 'Groovejet 'this aint love)', die live st heel lekker klonken. Ze eft hét, deze 23-jarige rood-rige dochter van een ompbaas en een televisieprentatrice. In Engeland was al gebombardeerd tot ab-lute ster, maar nu lijkt het op alsof ook Nederland de eke beauty in de armen at sluiten.

kerde zangeres die tussen de liedjes door geanimeerd met het publiek babbelde. Nummers als 'Move this mountain', nieuwe single 'Music gets the best of me' en Talking Heads-cover 'Once in a lifetime' lieten bovendien vermoeden dat we nog wel meer zullen horen van dit dametje.

Op 6 maart zal dat in ieder geval zo zijn. Dan kunnen de Hollandse mannen zich aan haar vergapen op de Edison Awards, waar ze genomineerd is in de categorieën beste dance en beste zangeres internationaal.

Daphne van Rossum

nago

Afgemeten aan haar zorgldig geregisseerde videops is imago heel belangrijk or voormalig fotomodel phie en ze liet het dan ook et na alles uit de (verkleed) st te trekken. Enorme haken, schokkende heupbeweigen en spannende jurken et diepe split passeerden de vue.

Toch zou alles een farce n gebleken als ze niet had innen zingen, maar op het dium stond een zelfverze-

Living Colour overrompelt nog af en toe

Muziek

Living Colour. Melkweg, Amsterdam, 22 september.

Tom Morello, gitarist van Audio-slave en eerder Rage Against The Machine, staat onder jongere festivalgangers bekend als fabrikant van de wreedste riffs die de cross-over-rock voortbracht. De iets oudere jongere zal hem erop wijzen dat Morello schatplichtig is aan Vernon Reid, gitaargrootmeester van Living Colour. Zonder die all black formatie uit New York - én 'onze' Urban Dance Squad! - was 'Rage' er nooit geweest.

Zondag stond Reid na jaren weer eens op het podium van de (uitverkochte) Amsterdamse Melkweg. We waren 'm al een beetje vergeten, die lange, rijzige gestalte, die zijn gitaar stoicijns genadeloze riffs laat uitbraken. Na de breuk van 1995 trad Living Colour nog wel eens ergens op (in 2001 bijvoorbeeld op Bospop in Weert), maar nu is er *Collidescope*, een heus nieuw album, tien jaar na de zwanenzang *Stain* (1993) en dertien jaar nadat de band een hitje had met *Love Rears Its Ugly Head*.

Dat nummer werd overgeslagen in de Melkweg, waar Living Co-

lour trots de nadruk legde op materiaal van *Collidescope*, een album waarop de groep als vanouds zwaar funkende rock mengt met andere stijlen: jazz, maar ook reggae en drum-'n-bass.

Ze redden zich er prima mee, want Living Colour bestaat uit meer dan uitstekende muzikanten: Vernon Reid, meesterbassist Doug Wimbish, de jazzy drummer Will Calhoun en de imposante brulboei Corey Glover. Het was goed voor een hard, verbluffend strak optreden.

Het wilde desondanks maar af en toe echt overrompelen. Dat Living Colour trots is op zijn nieuwe

album is mooi, maar slechts een enkel nieuw nummer (zoals *Song Without Sin*) heeft behalve de muzikale diepgang ook de melodieuze zeggingskracht van het verzengende debuut *Vivid* (1988).

Bewondering oogste de band met lange, vaak virtuoze uitvoeringen van *Nightmare City* en *Sacred Ground*. Maar tijdens die exercities stond je toch vooral te wachten op - pakweg - *Desperate People*. De teleurstelling over het uitblijven van meer van zulke songs geeft aan dat *Collidescope* zo'n comebackplaat is waarmee de tijd weinig genade zal hebben.

Menno Pot

DE VOLKSKRANT, 25 SEP

derwets op dreef

sol concert. Hij deed het sterlijik, met lekker veel scrat-1 door de beat heen.

n goede dj is natuurlijk het e werk, maar de avond werd aakt door Ice-T en zijn crew. af het moment dat hij het po n op stapte hield Ice de zaal in greep. Eerst door boos te kij-, maar al snel met grappen, endoortjes en vooral met ou-vets strakke rap.

e groep met uitstekende mc's Smooth Da Hustler, Trigger Gambler, Sean E Sean en c Live maakte een sterke mix oude successen en nieuw maal. Concerten van rappers die grote crews aan komen zet-ontwaarden nogal eens in ge-euw door elkaar heen, hier g iedereen de ruimte.

e 44-jarige Ice-T genoot zicht-en liep rond alsof hij twintig

jaar jonger was. Zijn teksten gaan nog altijd over politiek, geld-en geweldverheerlijking en porno-grafie. Maar Ice T blijft er geloofwaardig mee. De 'Original Pimp Gangsta Motherfucker' nam rustig de tijd om uit te leggen dat Hollandse meisjes niet moeten zeuren: er is niks mis met anale sex. Een jongen die op het podium mocht komen maar die een dronken flapdrol bleek te zijn, werd door Ice-T zelf hardhandig weer het publiek in geflikkerd.

Helemaal een feestje werd het toen eerst de Rotterdamse rapper E-Life een nummer mocht doen en daarna Wyclef Jean (van o.a. The Fugees) even kwam buurten. Tot slot liet Ice-T nog even zijn vriendin zien: blond en enorme borsten, met bijbehorende web-site. Zo hoort het.

Koen Schouten

Echte Kelly even leuk als op tv

Pop

Danny Koks

T televisie-ster en jongste dochter van hardrocklegende Ozzy Osbourne Kelly trad dinsdagavond op in de Amsterdamse Melkweg. Een exclusieve gebeurtenis aangezien het haar tweede concert ooit was en voorlopig haar enige in Europa.

Papa Ozzy en mama Sharon waren erbij toen ze in november haar podiumdebuut maakte in New York. Zelfs broer Jack, die niet onder stoelen of banken steekt dat hij het maar niks vindt dat zijn zus in de voetsporen van haar vader treedt, juichte Kelly enthousiast toe. In Amsterdam stond ze er echter alleen voor. Al hield chaperonne Melinda, die tv-kijkers kennen als de blonde kinderjuf uit The Osbournes, haar nauwlettend in de gaten.

In interviews geeft ze het ronduit toe; als de tv-serie over het onalledaagse leven van het gezin Osbourne

niet zo had aangeslagen, had ze waarschijnlijk nooit een plaat mogen opnemen. Maar, eerlijk is eerlijk, haar album 'Shut Up!', dat begin volgende maand uitkomt, is niet eens zo slecht. Behalve de Madonna-cover 'Papa Don't Preach' bedient Kelly zich van prettig in het geboor ligende punkpop waar je vooral niet te moeilijk over moet doen.

Valt de appel ver van de boom? Ja en nee. Net als haar vader is ze geen vocale hoogvlieger. Ozzy compenseert dat echter door een rasentainer te zijn, een talent dat zijn dochter vooralsnog ontbeert. Maar eigenlijk is die vraag niet eerlijk. De kans om een plaat te maken en op te treden werd Kelly in haar schoot geworpen. Je zou toch gek zijn als je die niet met beide handen aanpakt? Ze is dan wel nooit in een studio geweest en heeft nooit muziek geschreven of professioneel gezongen, maar dat kun je allemaal leren. En nu niet zeuren dat papa haar handje wel zal hebben vastgehouden, want daar is niks van waar.

Het publiek in de Melkweg had er

lol in en zij ook, dat was het voor-naamste. Na van de eerste bibbers komen te zijn deed ze haar favoriete Madonna-dansjes en goot ze flesjes water over haar hoofd waarna ze wild met haar kapsel schudde. Er werd gecrowdsurf, een stagediver glipte langs de beveiligingsmensen het podium op, een paar baldadige fans waren op een gegeven moment zelfs zo brutaal Kelly vanaf het podium de zaal in te sleuren, waarna ze voor heel even letterlijk op handen werd gedragen door het publiek. De schrik zal haar chaperonne om het hart hebben geslagen maar zelf kreeg ze er een beetje de slappe lach van.

Als deze plaat flopt en haar muziekcarrière niet van de grond komt is er wat Kelly betreft geen man overboord. Dan heeft ze een leuke tijd gehad en gaat ze gewoon wat anders doen. Door die houding kregen de drie kwartiertjes muziek, ook al rommelde het aan alle kanten, een ongedwongen en speels karakter. Kelly Osbourne in het echt is bijna net zo leuk als op tv.

TROUW, 23 JAN

The Bangles zijn vooral leuk als ze ruig spelen

Concert: The Bangles. Gehoord: 14/4 Melkweg Max, Amsterdam.

Door JAN VOLLAARD

Meisjes met gitaren: het lag voor de hand dat ze er verstandiger mee om zouden gaan dan de onverantwoordelijke kerels die al een halve eeuw misbruik maken van gitaarlawaaï. The Bangles hebben hun plaats in de pophistorie zo evenwichtig ingenomen, dat ze er 'rustig' veertien jaar tussenuit konden. Om nu weer even fris en jeugdig voor de dag te komen als in de gouden tijd van de jaren tachtig-hits 'Manic Monday' en 'Walk like an Egyptian'. Alle vier zijn ze de veertig gepasseerd en Susanna Hoffs, Michael Steele en de zusjes Vicki en Debbie Peterson moeten bijna wel een pact met de duivel gesloten hebben om er nog zo fantastisch uit te zien als nu.

Jammer genoeg uit dat duivelse aspect zich niet in de muziek, want hun voorbeeldig gespeelde rockmuziek klinkt vooral harmonieus en braaf. Het nieuwe album *Doll Revolution* is een waardig vervolg op de muziek uit hun gloriejaren, en live in De Melkweg maakten ze het gepolijste geluid van de plaat volledig waar. Een beter openingsnummer dan Simon & Garfunkels 'Hazy shade of winter', met de beginwoorden 'Time, time, time, see what's become of me' was nauwelijks denkbaar. „De vorige keer dat we hier speelden was in 1974”, zei gitariste Vicki Peterson voor de grap, „en het affiche was ontworpen door Vincent van Gogh.”

Vicki was de enige Bangle die na de splitsing van 1989 zichtbaar bleef als werkend muzikante, in de hobbygroep Continental Drifters. Bij haar straalde de gelukzaligheid er vanaf, nu ze weer met haar vriendinnen op één podium mocht staan. Met hun fraaie, soms vierstemmige samenzang passen The Bangles in de Californische traditie van The Beach Boys en ook de garagerock van Electric Prunes en andere Nuggets-helden heeft zij sporen nagelaten. Het concert van

Susanna Hoffs van The Bangles in de Melkweg (Foto Lex van Rossen)

gisteravond in de redelijk gevulde Melkweg kende de meest bevlogen momenten toen The Bangles wild en onbezonnen durfden te zijn, in de punkrock van 'Silent treatment' en het lekker ruig gespeelde 'Hero takes a fall'. Daar tegenover stonden aalgladde versies van de hits, met als dieptepunt het wankel vertolkte 'Eternal flame' waarmee Hoffs nog eens illustreerde dat haar solocarrière als 'torch singer' gedoemd was te mislukken.

„Het lijkt hier wel een feestje bij

ons thuis”, beweerden The Bangles om te benadrukken hoe gezellig ze het hadden bij hun Amsterdamse comeback. Mocht er daarom niet gerookt worden? Werd er daarom voorzichtig genipt aan flesjes mineraalwater? En werden we daarom tot slot gemaand om veilig naar huis te rijden?

The Bangles kunnen heel goed spelen en ze zijn nog steeds hardstikke leuk, maar de volgende keer graag wat peper onder de minirokjes.

DE VOLKSKRANT, 19 JUL

Naar alle uithoeken van de dance

Zuigende technogroove en rock 'n roll in een elektronisch jasje wisselen elkaar af tijdens het festival 5 Days Off in de Amsterdamse Melkweg. Drie nachten voorbij, nog twee te gaan.

Van onze medewerker
Jeroen Junte
AMSTERDAM

Terwijl heel Nederland meeleeft met de wandelaars rond Nijmegen vindt de ware test van het uithoudingsvermogen plaats in de Melkweg in Amsterdam. Daar wordt vijf nachten op rij gestampt en gezweet op een oververhitte dansvloer. Niks geen 'verkorte etappes', maar dj-sets en optredens tot het ochtendgloren.

Toch is het vooral de avontuurlijke line up die van 5 Days Off zo'n bijzonder dancefestival

maakt. Van de anarchistische technopunk van Chicks On Speed of de zwoele discohouse van Metro Area tot de opruiende garage van Audio Bully's; alle uithoeken van dance worden verkend.

5 Days Off, dit jaar voor de derde keer, heeft slechts duizend bezoekers nodig om een succes van elke avond te maken. Afgelopen woensdag en donderdag lukte dat makkelijk. De openingsavond is doordrenkt met nostalgie naar de jaren tachtig. Dat de kille beats en dreigende synthesizerdeuntjes van weleer net in zwang komen nu er weer een economische recessie heerst, zullen we maar als een bizarre speling van het lot beschouwen.

Nu electroclash zich ontdoet van alle hype – al waren ze nog wel te zien in de Melkweg, de asymmetrische kapsels, schouder-vullingen en fluorecerende riempjes – blijkt het wel degelijk muzikaal interessant.

Naast de lo-fi-aanpak door gebruik van ouderwetse casio-syn-

thesizers, goedkope drumcomputers en natuurlijk de vocoder, sijpelt ook steeds meer van het gedachtegoed uit dit donkere decennium door. Het New Yorkse LCD koppel en dosis rauwe punk-energie aan de eigengereide alls-kan-mentaliteit van new wave. Tel daar de zuigende techno-groove en de chaotische podiumpresentatie van Happy Mondays bij en voilà; ouderwetse rock 'n' roll in een elektronisch jasje.

Ook weinig verijnd maar uiterst vermakelijk is de dj-set van 2 Many DJ's *back to back* met dj Tiga. Af en toe hysterisch maar uiterst effectief bespelen ze de dansvloer met bizarre platenkeuzes.

Zo komt de Canadese dj weg met een lang uitgesponnen versie van *French Kiss* van Lil' Louis, de vrees van elke dj. Want hoe kun je een dansvloer na deze kraker nog bij de les houden? Juist ja, met dj Tiga's stuiterende remix van *Hot in Here* van Nelly.

Vervolgens staan de twee Belgi-

sche broertjes Dewacle te popelen om het over te nemen met de geflipte bubblegum-pop van The Neptunes voor tiener-idoel Justin Timberlake. Hier wordt het ouderwetse dj-ambacht van het draaien van zowel hitjes als meer obscuur materiaal beoefend, net zoals in de jaren tachtig.

De brug naar het heden wordt een dag later geslagen door DJ Stingray, de nog levende helft van het enigmatische electro-duo Drexciya uit Detroit. Bijna autistisch – elk oogcontact met het publiek wordt vermeden – draait hij de vuigste electro, ontdaan van elke melodie en zelfs emotie. Maar de kale ritmes hebben dezelfde uitwerking als een snuf jeukpoeder in de onderbroek.

Drie nachten zitten er inmiddels op, nog twee te gaan dus. Vanavond nog de opzweepende Braziliaanse drum 'n' bass van dj's Marky en XRS. Morgen staat voornamelijk Underworld-dj Darren Emerson op het programma. Dat wordt weer afzien.

DE VOLKSKRANT, 24 MEI

'Wij hebben imago Chanel verjongd'

Interview | De Belgische popgroep Vive la Fête werd het 'huisorkest' van Karl Lagerfeld

De vrolijke synthesizerpop van Vive La Fête wordt omarmd door de Parijse modewereld. Terwijl het bandje zo weinig pretentius begon. 'Sommige mensen vinden het juist plezant dat ik heel vlak en vals zing.'

Van onze verslaggever
Gert Jonkers
AMSTERDAM

Op welke muziek loopt een fotomodel tijdens een modeshow het lekkerst? Lastig te zeggen, vinden Els Pynoo en Danny Mommens. Ze hebben er bij het maken van hun nieuwe, derde album *Nuit Blanche* weleens aan gedacht: is dit een modeplaat? Zou Parijs dit leuk vinden? 'Maar zo moet je niet denken', vindt Pynoo.

Dat hun popgroep Vive La Fête met open armen door de modewereld is ontvangen, is min of meer toeval. De Franse dj Michel Gaubert zag twee jaar geleden hun album in de winkel liggen. Diezelfde week draaide hij hun huppelende synthesizerpop bij de modeshow van Chanel in Parijs. En Gaubert gaf het album van Vive La Fête aan Karl Lagerfeld, de ontwerper van Chanel.

Toen ging het snel. Vive La Fête werd min of meer het huisorkest van Lagerfeld: traden op tijdens diens shows in Parijs, Tokyo en Las Vegas en op modefeestjes in Berlijn en New York. Els Pynoo poseerde voor modebladen als de Italiaanse *Vogue*. 'Plezant,' vindt ze. En dat terwijl ze niet erg ambitieus begonnen. Danny, bassist van de Belgische rockband dEUS, moest jaren geleden op tournee naar Amerika en wilde een opname van de stem van zijn nieuwe vriendinnetje Els meenemen. Op de avond voor vertrek sleutelde hij op de synthesizer een liedje in elkaar en Els kreunde er wat overheen. Het klonk heel charmant. Niet in de laatste plaats door de leuk-knullige Franse teksten en de niet al te toonvaste stem van Pynoo. 'Ik zie het publiek soms denken: och, die kan echt niet zingen! Maar anderen vinden het juist plezant dat ik heel vlak en vals zing', zegt Pynoo lachend.

Het is eigenlijk een wonder dat

Mommens zijn verplichten met Vive La Fête nog kan combineren met zijn werk voor dEUS. Vorig jaar ging het bijna mis: dEUS trad op popfestival Torhout/Werchter op, en Vive La Fête stond diezelfde dag in Tokyo geboekt. Mommens: 'Toen heeft Chanel die show een dag uitgesteld. Dat was heel sympathiek.' Natuurlijk, Vive La Fête heeft enorm profijt van de aandacht van Lagerfeld, maar het voordeel is ook wederzijds. 'Dankzij ons is het imago van Chanel toch een stuk verjongd,' zegt Mommens. 'Vroeger was Chanel iets voor grootmoeders.'

Waarom hun muziek het goed doet in de mode? 'De teksten wellicht', zegt Mommens. Ze hebben liedjes die gaan over 'Tokyo, Milano, Paris', en op het nieuwe album staat een lied dat *Maquillage* heet, Frans voor make-up. Bovendien: er gaat al seizoenen lang geen dag modeshows voorbij of je hoort de synthiklassieker *The Model* van Kraftwerk - en in die traditie begeeft Vive La Fête zich voort.

En hun aanstekelijk pop is melodius en zingt makkelijk mee. 'Dat zagen we in Monaco, waar we op het verjaarsfeest van Prinses Caroline optraden,' zegt Mommens. 'Al die klassieke, rijke bejaarden brulden een lied als AAAA mee, omdat het zo'n leuk nummer is.' En zo simpel. Het refrein gaat zo: A, A, A. Het is ook het favoriete lied van Lagerfeld. Toen vorig jaar op diens landgoed in Biarritz de campagne van Chanel werd geschoten, werd dat liedje de hele dag gedraaid. 'Om gek van te worden', vond Pynoo.

'De modewereld is amusant', zegt Pynoo, die bij het interview een paar afgetrapte Chanellaarzen draagt. 'Maar uiteindelijk is het toch niet helemaal mijn ding.' Niet erg dus, dat ze vorig jaar, daags na hun optreden in Tokyo, weer op een kermis in een of ander boerengat in Vlaanderen geprogrammeerd stonden. 'We hadden ons natuurlijk ziek kunnen melden, maar dan zijt ge naast uw schoenen aan het lopen', vindt Mommens. En bovendien, niet alleen Japanse modefans houden van hun muziek; de Vlaamse kermisgangers amuseerden zich ook prima bij hun optreden. 'Dat is toch ook leuk', vindt Pynoo.

Vive La Fête speelt vanavond in de Melkweg, Amsterdam op het RGB VJ/DJ Festival.
www.vivelafete.be

Vive La Fête - Danny Mommens en Els Pynoo

Geslaagde kruising met moderne beats

Dance

Sandra Kooke

Vanavond naar de Matthäus-Passion. „Trek een andere broek aan,” waarschuwt een collega die bezorgd naar mijn witte broek kijkt. „En vergeet je oordoppen niet.” Speciale maatregelen voor Bachs meesterwerk, dat nu eens niet in een kerk of concertzaal klinkt, maar in een poptempel, de Melkweg in Amsterdam.

Buiten luiden de klokken voor Witte Donderdag, binnen dringen bezoekers zich om een naalster die in hoog tempo 'Matthäus-teksten' zoals 'Volg mij', 'Bar!Ra!Bam!' en 'Waarom heb je me verlaten' op T-shirts naait. In de uitverkochte zaal staan dj's zichtbaar nerveus tussen hun apparatuur te wachten. Anderhalf jaar geleden kenden ze Bachs muziek niet of nauwelijks. In de tussentijd heeft de dirigent van het Toonkunstkoor Amsterdam, Winfried Maczewski, uitleg gegeven over de Matthäuspassion. Diep onder de indruk werkten Joost van Bellen, Ronald Molendijk, Steve Rachmad, Lemon8, Aardvarck en Laidback Luke aan de 'Matthäuspassion-the Remix', hun bewerking van dit monument uit de muziekgeschiedenis. Het stuk werd teruggebracht tot zes scènes, een intro, Avondmaal, Gevangenneming, Verloochening, Rechtszaak en Kruisiging, voor iedere dj een scène. De hele lijdensweg van Jezus in een notendop van anderhalf uur, onder-

steund door videobeelden.

Na een vage intro van bliksem en stormgeluiden klinkt onmiskenbaar het openingsakkoord van Bach. Terwijl op het scherm de onschuldige jongetjes van het Roder jongenskoor een vrome processie lopen, klinkt een mix waarin de lijnen van houtblazers en strijkers uit de eerste maten van Bach te herkennen zijn. De Inzet van het koor is overweldigend, net als in het origineel.

Naarmate het stuk vordert, wordt het moeilijker Bach te herkennen. Hier een stukje vervormde evangelist en Jezus, daar een fragmentje koor. Straffe en rustiger ritmes wisselen elkaar af. Er wordt gedanst, maar niet voluit. Het publiek wil ook goed luisteren en de beelden in zich opnemen. Een van de hoogtepunten qua dansbaarheid is het slot van de Gevangenneming: 'Blitze und Donner in Wolken verschwunden, verschwunden, verschwunden' die als een uit-zinnige techno-storm door de zaal raast.

Een sterk deel is ook de Verloochening, dat begint met het echte gekraai van een haan. Inez Hafkamp zingt live 'Erbarne dich'. Een sterke keuze van dj Lemon8 om zoveel mogelijk met zijn vingers van deze bekendste aria af te blijven. Hafkamp zingt de hele aria, ondersteund door gruwelijk lelijke synthesizerviolen, dwars tegen een onbegrijpelijke beat heen.

De dj's en vj's hebben meer gedaan dan alleen techno- of gabberritmes toevoegen en fragmentjes muziek mixen. De videobeelden werpen een

nieuw licht op het evangelie van Mattheus. We zien natuurlijk Jezusbeelden en -schilderijen. Maar we zien ook hedendaagse jongeren hun vriend verloochenen, demonstraties met spandoeken met 'Barabam' en tv-beelden van de oorlog in Irak. Ook mooi zijn de beelden van de eindeloze klinkerweg als Jezus naar Golgotha loopt. Tijdens de rechtszaak bij Pontius Pilatus roept zangeres Rafaëlla luid 'Save me'. Na de naam Jezus horen we de namen van andere redders, zoals Kennedy, Salman Rushdie en zo-waar Pim Fortuyn. 'Oproten', is de reactie uit het publiek.

Muzikaal het beste deel is de Kruisiging, waarin Bachs muziek de meest geslaagde kruising met moderne beats aangaat. Het tempo en volume gaan omhoog. Hier moet op gedanst worden. Heel mooi dat Bachs pregnant slotakkoord ook het einde is van deze Matthäus, die op een enkel minder moment na van begin tot eind boeit en die een interessante, hedendaagse kijk op Jezus én op Bach biedt.

Geslaagd, is ook het oordeel van Ruben van der Laan (28), die het origineel wel beter vindt. Lukas Verduijn (25) en Gerwin Koudijs (20) kennen het werk van Bach niet, maar zijn nu zo onder de indruk dat ze een 'echte' ook wel eens mee willen maken. Deze remix vinden ze erg goed. „Toen je aan het kruis hing, met die harde beat eronder. Dat vond ik de beste muziek,” zegt Lukas.

Audiobulllys: rap uit Londen

“Geen twee dingen zijn ooit hetzelfde.” De muziek van Audiobulllys valt niet in één categorie te plaatsen, vindt Tom Dinsdale. Samen met MC Simon Franks is hij de Audiobulllys, een Brits duo dat voortborduurt op house, 2step en UK Garage, maar volgens Dinsdale ook zijn inspiratie haalt uit oude reggae, popmuziek en hiphop. “Mensen die zeggen dat we UK Garage maken, moeten de plaat maar eens helemaal luisteren.”

Die plaat heet *Ego War* en werd enkele maanden terug gelanceerd met de single 'We don't care', een catchy houstune met aanstekelijk vocals van Franks: “These things I haven't told you. I go out late at night. And if I was to tell you, you see my different side”. Het leverde de Audiobulllys in de Britse muziekbladen de term hooliganhouse op, iets waar Dinsdale niet onverdeeld blij mee is. “De bladen gingen gewoon simpel met termen smijten”, net zoals met vergelijkingen met Vaseant Jaxx, So Solid Crew en vooral Mike Skinner, alias The Streets.

Maar *Ego War* staat vol met aantekelijke liedjes, hoewel de tek-

De Audiobulllys met links Tom Dinsdale en rechts MC Simon Franks.

sten niet alleen simpele oneliners bevatten. “Simon vertelt over de kleine dingen die hij kent, ook over pijn en verdriet. 'little hurts', zoals bijvoorbeeld in 'I go to your house'. Simon en Tom zijn buitenwijken en dat klinkt met name in het accent van Simon door. “Veel mensen kunnen zich wat voorstel-

len bij die kleine verhaaltjes. Maar het is ook nog steeds leuk om alleen dat ene zinnetje te gebruiken.”

Waar de Audiobulllys, in april te gast in Amsterdam, nog een onzekere live-act vormden, mag na optredens op megafestivals als Rock Werchter en Glastonbury wel het een en ander worden ver-

wacht. “Het publiek in België was helemaal te gek”, vertelt Dinsdale. “De tunes die speelden, werkten er heel goed. Het was wicked.”

Zelf was de producer al op 17-jarige leeftijd resident dj in ene kleine club in Londen. Daar draaide hij vooral oude house en hardcore. “Als ik thuis kom na een goeie nacht op stap te zijn geweest, dan heb ik vaak inspiratie voor een nummer.” Maar ook de radiopiraten in Engeland waren voor hem van grote invloed. “Ik heb zeker nog veel goeie tapes van oude radiopiraten, die draaiden garage, drum 'n bass en oude hardcore.” Zelf zullen beide voorlopig ook nog op de dance-podia te zien zijn. En dat is ook de plek waar ze voorlopig thuishoren, aldus Dinsdale.

Een dat labeltje 'hooliganhouse'? Dinsdale: “Dat is niet een term waar wij zelf achter staan, maar ik geloof ook dat we die naam snel gaan kwijtraken.”

Luc Wiers

Audiobulllys, *Ego War* (Source). Audiobulllys spelen vrijdag tijdens het dancefestival 5daysoff in de Melkweg in Amsterdam en in augustus op Lowlands in Biddinghuizen.

Haan op hol in house-Matthäus

Concert: Matthäus Passion – The Remix door Joost van Bellen (muziek), Gerald van der Kaap (beeld), Winfried Maczewski (artistiek adviseur) en deejays Aardvarck, Laidback Luke, Lemon 8, Ronald Molendijk en Steve Rachmad.

Door JAN VOLLAARD

Het past wel bij de sfeer van heiligheid die rond de *Matthäus Passion* hangt om het idee van een dancemix van het origineel van Johann Sebastian Bach cool en hip te vinden. Visioenen van beatmessen doemen op, om het jonge volkje in godsnaam bij de oude rituelen te bereiken. Maar wat een onzin, zo'n complex en veelomvattend muziekstuk in willekeurige brokken knippen en er een wezenloze beat en een parade van voorspelbare videobeelden bij plakken.

Elke samenhang ontbrak in de manier waarop het sacrale meesterwerk gisteren in de Amsterdamse Melkweg werd klaargestoomd

voor de hedonistische leeghoofdigheid van de dancecultuur. Door de verkotte en kapotgesampelde versie werd het niet alleen een Nachtwacht op een koektrommel, maar een gedeukte trommel waarop het complete plaatje nauwelijks meer re ontwaren viel. Het lijdensverhaal van Christus werd gemakzuchtig geactualiseerd met teksten op videoschermen: een jongetje dat bij een vredesdemonstratie een bord met 'Ik was mijn handen in onschuld' ophield en plaatjes van de kruisiging van Jezus doorsneden met verontrustende oorlogsfoto's. Kan het goedkoper?

Er werd heel wat techniek uir de kass getrokken door de deejays die midden in de zaal een cockpit vol computers en apparatuur bemannden. Soms dienden stukjes uir de echte *Matthäus* als leidraad, met het ontbreken van levende koorzang als onoverkomelijk gemis. Gefilmdde jongerjes op het scherm verzorgden het openingskoor en die ene klassieke zangeres op het

rechte ovarie. Maar wat een kaal-slag dat de muzikale rijkdom van de *Matthäus Passion* werd teruggebracht tot computergefröbel met house- en reggaebats, terwijl beelden van Jimi Hendrix op Woodstock een messianistisch tintje aan het geheel moesten geven. De haan bij de verloocheningsscène van Petrus kraaide wel twaalf keer, want zo'n lekker confronterend beeld laat je als veeljay natuurlijk niet ongebruikt.

Als een melodie uit her origineel kon worden herkend, ging een zucht van verlichting door de zaal. Gedanst werd er nauwelijks. De merkwaardigste verschijning bij de vroege avondvoorstelling (een nachtmis volgde) was ongetwijfeld de heer die opzichtig met de partituur in zijn handen stond, waarschijnlijk uit gewenning bij echte *Matthäus*-uitvoeringen, terwijl alleen sporadisch een authentiek of zelfs maar herkenbaar stukje Bach te horen was. „Bach was zelf een remixer”, verklaarde muzikaal leider Joost van Bellen eerder in deze

krant, en „het is goed dat jongeren via deejays, belangrijke mensen voor de jongerencultuur, kennis maken met deze muziek.” Wat een zelfoverschatting.

NRC HANDELSBLAD, 18 APR

Bonkige rock van Danko Jones

Concert: Danko Jones en Electric Eel Shock. Gehoord: 6/12 Nighttown, Rotterdam. Herb: 14/12 Effenaar, Eindhoven, 15/12 Melkweg, Amsterdam.

Door JAN VOLLAARD

Rocktrio's zijn er maar in één maat. De drummer is veelal van het drukke type; de bassist heeft de opdracht om dragende, vullende partijen te spelen en de gitarist is vaak ook de zanger en frontman. Binnen dat kader zijn er onderscheidende factoren mogelijk, van breed uitwaaiende psychedelica in de traditie van Cream en de Jimi Hendrix Experience tot strakke beukmuziek à la Motörhead of The Thermals. Het Canadese rocktrio Danko Jones heeft van al die stijlen iets meegepikt, maar onderscheidt zich vooral door de verbetenheid waarmee zanger/gitarist Danko zijn ruwe drie-minutensongs er doorheen jast.

Tot zijn favorieten reken hij zowel de compromisloze hardcorepunk van Black Flag als de barokke heavy metal van Iron Maiden. Ergens daartussen manoeuvreert Danko Jones met scherpe gitarriffs, eendimensionaal bonkende ritmes en stoere teksten waarin veroveringen wordt gesnoefd,

maar waarin Jones niettemin toegeeft dat hij een mooi meisje niet recht in de ogen durft te kijken.

In korte tijd heeft Danko Jones een flink live-publiek in Nederland opgebouwd, dankzij de tomeloze inzet die het drietal op de podia van onder meer Lowlands en Pinkpop liet zien. Zweet is belangrijker dan inspiratie, lijkt de betekenis van de titel van hun derde album *We Sweat Blood* dat het wederom moet hebben van muzikale spierkracht boven afwisseling of originaliteit. Het titelnummer zet te de toon voor een reeks kotte sprints naar het eind van alweer zo'n krachtexplosie van een rock-song, waarbij het volle en enthousiaste Nighttown steeds meer begon te lijken op de biergooifestijnen die Normaal doorgaans in feesttenten aanricht.

Als prelude op die van transpiratie doordrenkte werkmansrock was het voorprogramma van de Japanse groep Electric Eel Shock minstens zo bevlogen. Dit jonge rocktrio uit Tokio won het van Danko Jones op muzikaliteit, showmanschap en variatie, met muzikanten die hun instrumentale virtuositeit verborgen achter kermistrucs (drummer Tomobaru Ito die synchroon met her gebonk uit zijn dubbele basdrums op zijn hoofd tikte) en heerlijke stupide reksen over *Suicide rock'n'roll* en *Heavy metal maniacs*. De Hendrix-achtige zanger/gitarist Akihito Morimoro gebruikte zijn Flying V-gitaar als slaghouw, balanceer-gewicht, mode-attriboot en onder-tussen ook nog als achteleos bespeeld muziekinstrument. Electric Eel Shock bedoelde zijn dampende ode aan de monumentale hardrock van Black Sabbath en Grand Funk Railroad waarschijnlijk niet als persiflage, maar toonde in de uitvoering het relativeringsvermogen dat Danko Jones zo nodig moest missen.

NRC HANDELSBLAD, 9 DEC

Beheerste hysterie van Muse

Concert: Muse. Gehoord: 3/9 Melkweg/Max, Amsterdam. Herhaling: 6/11 Ahoy, Rotterdam.

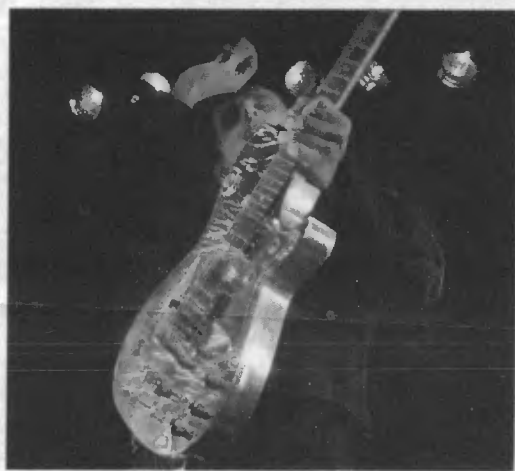
Door HESTER CARVALHO

Het concert van gisteravond was ongetwijfeld het laatste dat Muse in Nederland in een kleine zaal zal geven. De Britse groep staat op 6 november in het Rotterdamse Ahoy, en dat optreden is al bijna uitverkocht. Het concert in de Melkweg was georganiseerd in samenwerking met het muziekblad OOR. De toegangskaartjes waren via een prijsvraag onder de fans verloot.

De nieuwe cd van Muse, *Absolution*, verschijnt eind deze maand. Voor de toeschouwer die de liedjes nog niet van internet had gedownload was het lastig meezingen: het grootste deel van het korte optreden bestond uir nieuw werk.

Muse laat ook op *Absolution* horen dat er wordt gebouwd aan een eigen subgenre. Op inmiddels drie cd's heeft het trio rond Matthew Bellamy zich roegelegd op muziek die in het teken staat van beheerste hysterie: Bellamy's hoog uithalen-de stem en het Jean-Michel Jarre-achtige syntbesizer-geriedel op de achtergrond neigen naar onverdraaglijk emotioneel gezwelg.

Maar Muse stelt daar iets tegenover. De uitdijende instrumentaties zitten gevangen in een korset van strakke overgangen en afgebeten thrades. Dat geeft een sensatie van discipline. Deze barokke maar beheerste stijl wint terrein; hij is bijvoorbeeld ook te horen op de de-

Voorman Matthew Bellamy van Muse. (Foto Lex van Rossen)

buut-cd van de nieuwe Amerikaanse band Mars Volta.

Dat zo'n doorwrocht geluid live door slechts drie mannen wordt uitgevoerd, is moeilijk voorstelbaar. Stond er achter dat zwarte achterdoek een ondersteunende delegatie verstopt? Of stuurde Bellamy met zijn gitaar een barterij electronica aan? Het bleef raadselachtig, maar het volle Muse-geluid kwam hier prachtig tot zijn recht. Misschien had het iets te maken met die ongewone zevende snaar

op een van Bellamy's gitaren, die er in ieder geval voor zorgt dat hij extra lage tonen in de muziek kan verwerken, zonder ongewenste vervorming.

Zo gedisciplineerd als de muziek, is ook Bellamy's presentatie. Het strakke witte gezicht onder een zwart gevferd kapsel heeft geen tijd voor praatjes. De teksten moeten met zoveel mogelijk energie en melodie in de microfoon worden gebeten. En niet te vergeten met gevoel.

'Wij waren jarenlang de Marokkanen van Engeland.' Aan het woord is de Indiaas-Pakistaans-Britse popgroep Asian Dub Foundation, die woensdag optreedt in de Amsterdamse Melkweg. De nieuwe cd van het links-radical collectief heet *The enemy of the enemy*. De vijand? Dat bent u.

BRITT STUBBE

DURF JIJ te beweren dat discussie over burka's logisch is? Belachelijk, natuurlijk moet een burka kunnen. Mijn vriendin twijfelde er ook al aan, daarom had ik het bijna uitgemaakt." Aan het woord is een bijna woedende Steve Chandrasonic, gitarist/zanger van de Asian Dub Foundation.

Wie dit Brits-Aziatisch jungle/hiphop-collectief kent, weet dat Chandrasonic inderdaad met zijn vriendin zou hebben gebroken, als die haar woorden niet had teruggenomen. In de strijd tegen discriminatie duldt de ADF geen tegenspraak. Dat irriteert nogal in hun vaak wat dogmatische teksten. Wie Chandrasonic of bassist Aniruddha Das alias Dr. Das een kritische vraag stelt over hun wereldbeeld, krijgt meteen het gevoel de vijand te zijn.

De titel van hun vijfde album *The enemy of the enemy* lijkt dan ook zeer toepasselijk. Zelf willen Chandrasonic en Das niet zeggen wie 'de vijand van de vijand' is. Toch gaat het al snel over Amerika, de naderende oorlog en de biologische wapens die het land verkocht aan Saddam Hoessein. "Natuurlijk is Bush een oorlogszuchtige gek die alleen maar uit is op macht en olie. Maar niet slechter dan Clinton, hoor. Man, die was nog erger dan Reagan."

De stelligheid waarmee ze hun denkbeelden uitspugen en elke nuance boos van tafel zwiepen, geeft aan dat bij de ADF geen ruimte is voor discussie. Of het nu om 'bloed voor olie' gaat of over de problemen met de inbur-

Asian Dub Foundation: spreek ze niet tegen.

ADF maakt zich boos over Bush en burka's

gering van Marokkanen in Nederland. Die wijten de leden van de ADF uitsluitend aan armoede en een gebrek aan opleidingsmogelijkheden. De integratieproblemen hebben volgens hen niks met cultuurverschillen te maken, want als we elkaars verschillen maar accepteren, is er niks aan de hand. Chandrasonic: "Burka's weren van scholen is echt stupide. Het stigmatiseert en polariseert. Je hebt het maar te respecteren zolang geen wet wordt overtreden."

Das: "Als mensen in een bepaalde cultuur voortdurend worden aangevallen, stoppen ze met nadenken over de mogelijke nadelen van die cultuur en vluchten ze erin. Het mooiste is als het beste van twee culturen samen smelt. Dat komt vanzelf, zolang culturele uitingen maar niet verboden worden."

Dit laatste hebben Chandrasonic en Das zelf ervaren; ze zeggen het beste van de Britse en respectievelijk Indiase en Pakistaanse cultuur in hun bloed te

hebben. Maar het was vroeger niet gemakkelijk zich Brits te voelen, doordat de ADF-leden op school werden gepest vanwege hun afkomst. "Wij waren jarenlang de Marokkanen van Engeland." Maar nu de derde generatie daar is opgestaan, gaat het volgens ADF een heel stuk beter. Maar al bestaat het collectief al bijna tien jaar, er was nog geen onvrede over om een nieuwe plaat te maken. Zo gaat de nieuwe single *Fortress Europe* over het Europese asielbeleid, dat vol-

gens de ADF alleen maar strenger en mensonterender wordt.

Chandrasonic: "Natuurlijk kun je liedjes maken over de liefde, maar noem mij één nummer uit de hitlijsten dat niet over liefde of seks gaat. Moeilijk, hè? Daarom is het gelul als mensen zeggen dat wij eenzijdig bezig zijn met onrecht. Bovendien hebben wij eraan bijgedragen dat iemand is vrijgelaten die ten onrechte vastzat. Iets mooiers kan je toch niet bereiken met muziek?"

Die iemand is Satpal Ram, de man die in 1986 in een restaurant door zes racisten werd aangevallen. Toen hij zich verdedigde met een zakmes, op het moment dat een biervlas in zijn gezicht kapot werd gedrukt, raakte een belager zo gewond dat hij in het ziekenhuis stierf. Vorig jaar werd Ram vroegtijdig vrijgelaten uit de gevangenis, onder meer doordat de single *Free Satpal Ram* van ADF en de eveneens Britse band Primal Scream veel aandacht genereerden voor de zaak. Ook liet de band geen moment onbenut om Satpal Ram tijdens hun energieke optredens of interviews te verdedigen.

Maar Chandrasonic en Das zijn niet alleen vechters, ze hebben ook hun liefde voor de muziek nog lang niet verloren. Ook al is een lid opgestapt, Deedar Zaman alias rapper Master D (die nu met probleemjongeren werkt), er kwamen vier nieuwe voor terug, onder wie MC Spex en Aktarvarta, en deze nieuwe invloeden zijn duidelijk merkbaar.

Das: "Die jongens zijn stukken jonger dan Deedar en namen nieuwe muziek mee als garage en 2-step. Je kunt op deze plaat heel duidelijk horen wat nu in Londen op muziekgebied gebeurt. Zeer opwindend."

De nieuwe Asian Dub Foundation klinkt inderdaad een stuk frisser dan de laatste platen, ook door medewerking van co-producer Adrian Sherwood (de man achter het reggae-label On-U-Sound), toch is de basis van stevige hiphop, jungle, drum-'n'-bass en wereldmuziek onveranderd gebleven. Net als de radicale strijdare teksten dus.

Chandrasonic: "Wie wacht op de dag dat ADF slappe liefdesliedjes gaat maken, kan wachten tot in de eeuwigheid. Er zal altijd genoeg blijven om voor te strijden. En dat zullen we doen tot onze laatste snik."

Asian Dub Foundation is woensdag te zien in de Melkweg.

MULTINED, 2 APR

Urban cultuur hoeft niet underground te blijven

Breakdance met een vleugje vechtkunst: hip in de urban dance cultuur én een mooie versmelting van Oost en West. Een ideaal thema voor de Break A Leg Danceparty, zullen ze bij Culture Coalition gedacht hebben. Op het podium van de Melkweg in Amsterdam werd afgelopen zaterdagavond in elk geval duidelijk dat breakdance méér is dan elkaar overtroeven met halsbrekende toeren of krachtinspannende standjes. Dansers voegen er bewegingen uit de capocira, kungfu, Indiase tempeldans en zelfs huikdans aan toe. En dat allemaal op heftige hiphop beats.

De danceparty is onderdeel van het achtdaagse Urban Dance Festival dat op verschillende locaties in Amsterdam en Utrecht wordt gehouden. Die toevoeging 'urban' staat voor danskunsten die hun oorsprong op straat hebben. MC Andy slaat dan ook de spijker op z'n kop als hij - in een poging wat meer vibes op de vloer los te krijgen - uitroept: 'Als je niet naar de straat gaat, halen we de straat naar je toe.' Echter: zonder zichtbaar effect. Het handjevol publiek dat er vanaf het startsein is, blijft stoïcijns met de armen over elkaar staan kijken naar de verrichtingen op de planken.

Het optreden van Chemical Message zet dan ook niet aan tot wat anders dan geïmponeerd met open mond staren naar de dansers. Het enige niet verrassende aan dit optreden, is de kleding. De mannen in een traditioneel ogend rood/zwart gevechtstenu, de dames in strakke lichtblauwe broekjes en witte bovenstukjes. Toch zijn dit fatale vrouwen met blikken die dodelijker zijn dan de wapens waar de heren mee zwiepen. Chemie is er in elk geval: tussen de dansers onderling, maar vooral met het publiek. En de boodschap? In dit

beeld. Verder heb ik ook wel wat met deze dans én muziekvorm. Maar ik vind vooral het publiek leuk. Lekker gemixt!

Dat het publiek niet alleen wat betreft leeftijd en etniciteit gemengd is, blijkt wel uit de reactie van Omar. 'Ik heb eigenlijk niet zoveel met deze danscultuur, maar een vriend van me zit in de organisatie. Ik vind het wel heel leuk om te zien hoeveel lol iedereen heeft. Zelf zit ik meer in de club dance scene. Dat is toch wel een heel ander sfeertje.' Hij schudt zijn dreads naar achteren als hij de eerste tonen van het volgende nummer hoort: bubbling. 'Dat is niets voor mij. Ik kan er gewoon niet op dansen.'

Mardy, wit bloesje en spijkerbroek, blijkt wel een hardcore hiphopper. Ook al vertoont hij daar niet de uiterlijke kenmerken van. 'Ik ben al van kleins af aan met hiphop bezig. Ik zie die scene als één groot plaatje waarin iedereen dezelfde leefstijl deelt. Het belangrijkste is dat je ergens je ei in kwijt kan of emotie in kan leggen. Dat kan in dansen, tekenen of schrijven. Ik schrijf graffiti-

Vrouwen in deze door testosteron overheerste subcultuur kunnen wel een extra steuntje in de rug gebruiken

geval wellicht dat vrouwelijk sex-appeal prima hand in hand kan gaan met kracht én urban dance.

Vrouwen in deze - nog steeds door testosteron overheerste - subcultuur kunnen wel een extra steuntje in de rug gebruiken, vindt Gail Pilgrim, directeur van Culture Coalition. Vandaar ook dat de Franse groep 10 Coredance later op de avond een voorproefje zal geven van hun voorstelling 'Sans Doute' die de dag erna staat geprogrammeerd.

'Er gaat een bepaalde boodschap uit van ons aanbod. Zo wilden we bijvoorbeeld vrouwen programmeren omdat we vinden dat die niet genoeg in deze scene zitten. Of misschien zijn ze er wel, maar durven ze niet', vertelt Pilgrim. Ze legt uit dat rolmodellen heel belangrijk zijn voor jongeren en positief werken om te laten zien dat professionaliteit eventueel ook tot hun mogelijkheden behoort. 'Je ziet echt hun oogjes wijd open gaan als ik zeg dat ook zij van hun

hobby hun werk zouden kunnen maken. Overigens toetsen we alles wat we programmeren aan jongeren. Het is niet zo dat wij dingen opleggen. We werken bottom-up: wij voelen wat gaande is, leggen onze ideeën voor en vanuit dat laten we het gebeuren.'

De keuze voor het Aziatisch tintje aan de danceparty lijkt een logische. 'Momenteel is er veel Bruce Lee, kungfu en Ninja Turtle. En jongeren lezen manga's: Japanse strips. Dat zijn ook die tekeningen die boven het podium hangen. Dat is echt ontzettend heet op dit moment', meent Pilgrim.

De vraag of urban cultuur niet underground zou moeten blijven, wordt haar vaak voorgelegd en wekt onmiddellijk irritatie op. Sarcastisch klinkt het: 'Keep them down. Keep them under. Waarom? Moeten ze dan arm blijven? Moeten ze onherkend en niet erkend blijven? Zij willen juist erkenning. Er is niets beters en niets mooiers dan zien

en ervaren dat je professioneel kan bezig zijn met wat je al doet.' Volgens Pilgrim verdienen jongeren niet alleen een kans. 'Ze springen erom.'

Ondertussen is de zaal aardig volgelopen en laten de B-Girls uit Lyon inderdaad 'zonder twijfel' zien dat ze hun mannetje staan. Soepel bewegen ze hun blote buiken met duidelijk zichtbare navels - onontbeerlijk voor de buikdanselementen in hun dans. Zij maken zich niet schuldig aan navelstaardij. Integendeel: ze verkennen niet alleen de grenzen tussen verschillende dansstijlen, maar breken ermee en gaan er dwars doorheen.

Aan de bar staat Jowon van de Peet. Hij is sinds kort zakelijk leider van Culture Coalition en dit feest is zijn vuurdoop. Enthousiast vertelt Van de Peet wat hem persoonlijk zo aanspreekt aan de avond. 'Ik ben zelf in Seoul geboren en heb ook veel aan martial arts gedaan. Kun Tao, bijvoorbeeld.

Of eigenlijk: dat deed ik. Ik ben nu tamelijk rustig geworden. Vroeger was dit wereldje vooral voor donker en geel. Maar nu worden er ook steeds meer blanken toegelaten.'

Het drietal Eva, Tamara en Nadinha komt net binnen en slaat het audiovisuele geweld nog wat overdonderd gade. Ze gaan wel vaker naar hiphopfeesten, maar zien er niet uit als de standaard liefhebber van deze muziekstroming. 'Mijn moeder las over het Urban Dance Festival in de Uitkrant. Anders hadden we niet eens geweten dat dit er was', giebelt Eva. Dat de avond een Aziatisch tintje heeft, is ze nog niet opgevallen. En dat het hip is, wisten ze ook niet. 'Maar we zullen er eens op letten', beloven ze eensgezind.

Tekst: Karin Wesselink
Foto: Michael Broekneulen

70 AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL

HET PAROOL, 27 JUN

Dede groots op Roots Festival

WERELDMUZIEK

Amsterdam Roots Festival.
Gehoord: Melkweg, 26/6, t/m zo.

Onder de titel *Globalistas!* traden gisteravond in de Melkweg vijf groepen aan die zich niet laten belemmeren door traditionele opvattingen over wat 'wereldmuziek' is en wat niet. Want terwijl menigeen die vermaledijde term nog steeds associeert met geitenwollen sokken en sterrenmix-thee, staat het in welingelichte kringen juist voor het avontuurlijkste domein binnen de huidige populaire muziek.

Zo ontstond de laatste jaren wereldwijd een florierende scene van verwante groepen die uitgekeken zijn op het geijkte rockstramien en ook niet uit de voeten kunnen met een housedreun. In de Roots-programmering is dat het uitgangspunt: alternatieve geluiden uit alle windrichtingen. Liever een spannende fusie, dan de zogenaamd 'authentieke' muziek van een etnomusicoloog. Hulde, want wat is fictiever dan authenticiteit?

De Turkse multi-instrumentalist, deejay en producer Mercan Dede gaf wat dit betreft het goede voorbeeld. Samen met zijn groep Secret Tribe bood Dede een opzwepende tour de force van oriëntaalse ritmesoorten, die allemaal heel wat inspirerender zijn dan de 'four to the floor' waarmee westerse dance-deejays de vloeren vol krijgen. Dede zoekt smaakvol de verbindingsmogelijkheden tussen akoestische Turkse instrumenten en computergegenereerde beats, terwijl een derwisch-danseres onwaarschijnlijk lang bleef tollen.

Teurstellend was het concert van Changó. Fletse popiedels, gevat in weinig opmerkelijke ska-deunen, plus een zanger die steeds de indruk tracht te wekken dat hij charisma heeft. Eerder geschikt voor de aula van een middelbare school dan een spraakmakend podium van actuele wereldmuziek. En het was zeker niet slim van deze groep Cubaanse hiphoppers uit te nodigen. Eléyo's Afro-Cubaanse gezangen bleven met groot gemak de gastheer van het podium.

De Vlaamse popgroep Think of One bracht samen met traditionele muzikanten een aanstekelijke mix van Marokkaanse gnawa, jazz en pop. Een volwaardige fusie, met respect voor de afzonderlijke delen. Mooi hoe actueel de *qarqba*, eeuwenoude castagnetten van metaal, klinken.

Geen groep ter wereld die zo overtuigend schakelt tussen funk en hiphop, tussen cubia, merengue en reggae, als Ozomatli. Strakke blazers, goeie zangers die grossieren in vlijmscherpe *merengue-coros* en niet te vergeten synchrone danspasjes: overal ter wereld speelt Ozomatli een thuiswedstrijd.

JAÏR TCHONG

Een betoverende mix van Eth

IN EEN voormalige paarden-tramremise aan de rand van het Vondelpark kijkt een schuchter, maar geïntrigeerd publiek de kat uit de boom. Op het podium worden westerse (bas, gitaar, drums, saxofoon) en Ethiopische instrumenten (krar: pentatonische harp, masenqo: eensnarige viool en zang) bespeeld. Jump to Addis toont een grappig contrast tussen de vrijetijdsoutfit van de westerlingen (jeans, T-shirt) en de prachtige kleding van de Ethiopiërs (gewaden van wit, zwaar katoen).

Dat is dan ook het enige verschil, want de wijze waarop de Europeanen zich de swingende Ethiopische muziek eigen hebben gemaakt, is bewonderenswaardig.

Jump to Addis klinkt als een goed geolied Ethiopisch dansorkest. Met behulp van de spectaculaire *eskästa* (schokschouderdans) lokken de zangeres en twee zangers al snel het publiek de dansvloer op. De drummer laat de bekkens tegelijkertijd subtiel en opruïend rinkelen, terwijl de saxofonist en de basist met achteloos gemak laten horen hoezeer zij inmiddels thuis zijn in de voor 'westers' oren onwennige Ethiopische grooves.

Ineens leeft het publiek zich

Vier Ethiopische en vier Europese muzikanten vormen samen Jump to Addis. Zondag speelt de groep tijdens Roots Open Air, de openingsmanifestatie van het Amsterdam Roots Festival in het Oosterpark, in het kader van het Holland Festival

JAÏR TCHONG

volledig uit, en dat wordt door de band direct opgepikt. Wederzijds versterken toeschouwers en muzikanten elkaar tot een memorabele concertavond, waarop je steeds euforisch loopt te bedenken wie van je vriendenkring dit ook zo goed zou hebben gevonden.

Associaties als hongersnood en oorlog blijven Ethiopië aankleven, terwijl het één van de meest trotse en eigenzinnige culturen van Afrika is. De Ethiopische muziek, zowel populair als traditioneel, is met bijna niets te verge-

lijken. Zeker niet de muziek uit de gouden era 1969-1975, toen toen muzikanten in de bruisende nachtclubs van Addis Abeba jazz, soul en funk met Ethiopische ritmes en zanglijnen gingen combineren, levert verwarring op wanneer je de invloeden tracht te traceren.

Die jaren staan te boek als een onweerstaanbare muzikale bloeitijd, totdat de dictator Mengistu in 1975 deze creatieve explosie smoordde in politieke en sociale repressie.

Verwarring

Saxofonist Olaf Boelsen en basist Jasper de Beer (tevens basist bij de Amsterdam Klezmer Band) verklaren zich nader.

Boelsen: "Na jazz en niet-westerse muziek op het conservatorium te hebben gestudeerd, raakte ik op reis in Ethiopië betoverd. Vooral door de fenomenale zangers die ik daar hoorde. Wat betreft dynamiek, versiering en frasering ging het om een unieke combinatie tussen west en oost: tussen Arabisch en Afrikaans."

De Beer vult aan: "Hun ritmes zijn vaak gebaseerd op de frasering van de zang. Dat levert tijdens repetities wel verwarring op, zeker ook omdat ze niet aftellen. Ze beginnen gewoon. Wat me zeer bevalt: het is veel meer

Jump to Addis

een groepsgebeuren, muzikanten zitten allemaal in dezelfde flow. Die delen ze zelfs aan met het publiek."

Menigeen die met Ethiopische muziek in aanraking kw-

Arabische diva's in concert

Een Oriëntaalse slotavond als sluitstuk van het Amsterdam Roots festival. In een sfeervol Concertgebouw in Amsterdam laten de diva's Najat Atabou uit Marokko en Samira Saeed uit Egypte een sterk staaltje entertainment zien. Deze twee diva's brengen ieder met hun eigen orkest twee vormen van de moderne Arabische muziek op één avond bijeen.

De Marokkaanse Najat Atabou vertolkt een Arabisch én Berbers repertoire. Zij staat bekend om haar interactie met het publiek. Ook nu brengen haar opzwepende en aanstekelijke nummers het publiek in extase. Ze sluit af met de hit 'Youm wara youm'. In het repertoire van Samira Saeed, winnares van de BBC Award For World Music, doorklinkt het oriëntaalse geluid van de koningin van het Egyptische lied Oum Kalthoum.

Samira Saeed's carrière is bijzonder. Zij groeide op in Rabat, Marokko en zong al op jonge leeftijd. Ze brak door na een talentenshow op televisie. Het Marokkaanse publiek viel snel voor deze 'kleine dame met de grote stem'. Hoewel ze in *no time* een van de populairste zangeressen in Marokko is, reikten haar ambities verder. Begin jaren tachtig verhuisde ze naar Egypte, waar ze songs opnam met grote namen uit de Egyptische muziekwereld. Ze bewees haar klasse door klassiek Arabische songs in de traditie van Oum Kalthoum verrijkt met elementen van rai, jazz en pop. Haar laatste album *Youm wara youm* is een uitgekende mix van dance beats, rai en Arabische melodieën.

Ook Najat Atabou is een ster in Arabische wereld. Talloze Berber vrouwen zien haar als een voorbeeld. Als tiener werd Najat Atabou bekend vertolker van Arabische en Berber songs; dit zeer tot ongenoegen van haar ouders. Najat verhuisde naar Casablanca, wat een breuk betekende met haar ouders. In de Marokkaanse metropool verliep haar carrière echter wel voorspoedig. De familieruzie werd bijgelegd tot haar ouders inzagen dat Najat via haar muziek morele boodschappen scande de en niet moreel verval aanmoedigde, wat ze eerst dachten. 'Rook niet, dri-

MULTINED, 9 JUL

pisch en Europees

FOTO JOHANNES ABELING

ft er een verslaving voor het n bij. Sinds een aantal jaren r de door de Franse fanaticus icis Falceto met wetenschap- jke precisie samengestelde ts cd *Ethiopiennes*. De reeks is

een duizelingwekkende *Fundgrube*, gevuld met intense grooves en aangrijpende vocalen van zangers waarbij menige soul-zanger van faam verbleekt. Aan *Jump to Addis* de eer om als deel 15 in

deze bij liefhebbers zeer gewaardeerde serie te verschijnen.

Boelsen: "Toevallig logeerden wij ooit in hetzelfde hotel als Falceto, zo leerden we elkaar kennen. De cd werd met een achtsprotenrecorder opgenomen in een Ethiopische nachtclub. We hadden de luxe om met twaalf zangers te kunnen werken, waardoor we voor elk nummer de beste konden kiezen. De locatie leverde wel problemen op: herrie door regen op het dak, spullen die we steeds moesten verhuizen vanwege het publiek dat 's avonds moest kunnen dansen en de noodgedwongen illegale stroomaftap die een keer werd ontdekt."

Wakker

Als één van de laatste nummers speelt de groep *Bélomi benna*, een cover van Mahmoud Ahmed, de enige in het westen bekende Ethiopische zanger. Een knappe groeve van de bassist, stevig doorslingende ritmes op de bekens, kraakheldere saxlijnen die naadloos aan de ongelijksoortige ritmes zijn opgehangen en een zanger die er eer in schept om ook de laatste roerloze figuur in de zaal wakker te zingen.

Even is het net alsof Ahmed met zijn orkest zelf de paarden-tramremise heeft overgenomen.

UIT DE KRANTEN 71

MUG, 31 AUG

FOTO MIRANDA BIRNEY

Klapperboom

Het Amsterdamse Roots festival werd dit jaar wel heel anders: jong en oud, bij de Soirée Orientale, 20 in het Oosterpark zichtbaar te genieten. 'Ik heb het gevoel dat ik even in Suriname ben, en lekker onder de klapperboom zit.'

en wees niet losbandig', zijn thes die vaak voorkomen in haar tek- , evenals de ongelijkheid tussen man en vrouw. De familieruzie was ook een iratiebron aan het begin van haar ière.

at schrijft haar songs in haar moe- aal, om ze vervolgens te vertalen 'het Arabisch of Frans. Ze is zieh ust van haar invloed op de vrouwen e regio, die ze aanspoort hun vrij- l te elaimen, zonder echter het zelf- eet verliezen.

t: Fatima Boutoutou

Knuffelen met exotische culturen

Concerten: Amsterdam Roots Festival. Gehoord: 26/6 Melkweg. Het Festival wordt vandaag en morgen in de Melkweg vervolgd en zondag in het Concertgebouw besloten met een Soirée Orientale (Najat Aatabou en Samira Said).

Door FRANS VAN LEEUWEN

Je doet aan mix, anders wordt het nix. Het is weliswaar niet het officiële credo van het nieuwe Amsterdam Roots Festival maar wie het programma bekijkt kan niet anders concluderen. Wat in het burgerlijke sociale verkeer juist angstvallig wordt vermeden, het mengen met vreemde dus enge stammen, is in de muziek zeer in de mode. Zo speelde er gisteren in de Melkweg geen enkel gezelschap dat zich beperkte tot één land, volk, taal of muzikale stijl.

Dat het putten uit meer culturen niet automatisch tot verbodering leidt bleek bij de groep Changó onder leiding van de Spaanse Belg Luis Iglesias. Toen zijn mengsel van salsa, middle-of-the-road muziek, rap en ska nauwelijks

bleek aan te slaan, begon hij aan een staaltje publiekbeschimping met een air alsof hij ook dat genre uitgevonden had.

Dat het niet aan het publiek lag dat het bij Changó koud noch warm werd bleek later op de avond bij een band die dezelfde ingrediënten gebruikte: het Californische Ozomatli. Deze club van een man of tien die twee jaar geleden Paradiso veroverde, oogt als een onge-regeld zootje maar loopt als een trein dankzij een prima ritme-sectie. Na een oproep aan het publiek omeen vreemde buur te knuffelen, wat leidde tot een heuse 'hug-in', kon de sfeer helemaal niet meer stuk.

Zo vol en drukals het podium bij Ozomatli is, zo kaal is het bij de Secret Tribe van de Turkse Canadees Mercan Dede. Uiterst links, bijna uit beeld, zitten een kanunspeler en een klarinetist, in het midden tegen de achterwand gedrukt, een darbockspeler en geheel rechts achter een tafel vol spul, staat Dede alias dj Arkin Allen. Het grote gat tussen de vier, visueel maar ook artistiek, wordt overbrugd door muziek uit blik; soms complete strijk-

orkesten maar vaker en luider simpele beats. Is Dede's muziek doortrokken van 'eeuwenoude soefi-spiritualiteit' zoals het program-mablad meldt? De zaal lijkt het zich niet af te vragen maar wijdt zich aan een andere eeuwenoude cultuur: lekker hupsen, recht op en neer.

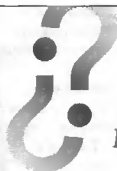
Veel serieuzer, bijna educatief, was Moana & The Tribe, een multimedia voorstelling uit Nieuw Zeeland over de Maori's, vroeger en nu. De lieve liedjes van Moana (Maniapato) kunnen nauwelijks misgaan, driekwart ervan staat veilig op de band. Ook de filmpjes passen vlekkeloos, anders dan bij die missionarissen van vroeger bij wie als de projector het niet begaf, de film altijd wel een paar keer brak. Kleine meisjes in witte jurkjes dansend rond de Britse vlag en kano's gevuld met krachtige roeiers; die Maori's konden er wat van op een Engelse Koninginnedag in de jaren twintig van de vorige eeuw. Dat ze nog steeds bun mannetje staan, blijkt uit de dans-demonstraties die Moana heeft ingelast. Vlezige mannen met tatoeages, slechts gehuld in kralen rokjes,

stampen keihard op de vloer, rollen vervaarlijk met hun ogen en slaken de meest vreselijke kreten. Het lijken pordomme wel echte wilden. Dat ze desondanks een pauze willen moet wel te wijten zijn aan die Hollandse Arbo-wet.

Ook het Marokkaans-Belgische Marrakech Emballages Ensemble dat twee andere groepen in zich bergt is niet wars van wat exotisme maar gaat voornamelijk recht door zee. De popgroep Think of One woonde een paar maanden in Marrakech en werd dermate aangestoken door de trance-muziek van de gnawa-cultuur ter plekke dat er een nieuwe mix onstond. Franstalige popliedjes en hitsige Marokkaanse ritmen vinden elkaar ten overstaan van een jazzy blazerssectie met een tuba en daarnaast een wel heel zeldzaam instrument. Wie op het Amsterdam Roots Festival eerder een ventiel-trombone zag mag de komende tien jaar gratis naar binnen.

Think of One: Marrakech Emballages Ensemble 3 (Zonk 007). Distr. Lowlands

NRC HANDELSBLAD, 20 JUNI

Waarom is dit zo mooi ...

Foto's van Claire Felicie

Iedereen kent ze maar noemt ze misschien weer anders: van die dagen met een verhoogd risico. Dagen dat het gevaar op de loer lijkt te liggen. Dat kan een gewone grijze dinsdag zijn, of een onbestemde woensdag vol routinehandelingen. Dagen dat het dagelijkse afscheid van dierbaren zonder aanleiding ineens een zware lading krijgt. Met name kinderen draag je op zulke dagen aan een scherp draadje met je mee.

Zo'n woensdag is het dus bij een bezoek aan de fotogalerie van de Melkweg in Amsterdam. Daar hangen foto's van Claire Felicie (1966, autodidact). Zij fotografeerde jonge kinderen: in het bos, in de duinen, aan het strand, aan de oever van een rivier in een niet nader aangeduid heuvelachtig buitenland. In ieder geval bevinden zij zich op alle foto's in de vrije natuur. Met verwaaid, glanzend haar in de zeewind, hoog vliegende (als-ik-mijn-hoofd-achterover-gooi-ziet-de-wereld-er-heel-anders-uit) schommels, knijpogen tegen scherp zonlicht, armen gespreid als een zee-meeuw op een duintop. We zien ze in close-up, van ver-af, rennend, liggend, starrend, dromerig. Alles in contrastrijk zwartwit en opgeblazen tot

groot formaat.

Foto's van kinderen zijn lastig. Ze kloppen met venijnige vuistjes op de deuren van je hart. Ze verhogen je beducht zijn op een blik die zich laat leiden door gevoel. En dus noemen we ze al gauw klef, behalve als het zielige foto's zijn. Maar waarom eigenlijk beducht zijn voor gevoel? Claire Felicie maakte mooie foto's. Misschien niet sterk vernieuwend, wel bijzonder. Het is geen Rineke Dijkstra-achtige blik, die met haar foto's van adolescenten vooral oproept tot een mentale exercitie. Die kwetsbaarheid laat zien, maar dan eerder als koele toeschouwer.

Felicie is geen toeschouwer, ze fotografeerde haar eigen kinderen. Ze houdt ze vast in een onmogelijke

idylle en toont ze als onbelaste natuurwezens, maar steeds tegen een dreigende achtergrond. De kwetsbaarheid zit 'm in de angst voor verlies, die op deze onbestemde woensdagmiddag in de lege galerie ineens over je heen valt, die je de moeheid en het stof van de stad doet voelen en het scherpe draadje met de dierbaren op hoogspanning zet. Uitwaaierend aan die glinsterende vloedlijn in de avondzon, daar zouden we allemaal wel willen zijn. Altijd.

Andrea Bosman

Foto's van Claire Felicie: t/m 28 september in de Fotogalerie van de Melkweg, Marnixstraat 409, Amsterdam. Wo-zo 13-20 uur. Tel. 020-5318181

EXPOSITIE

Tang aan Zwarte Muur

De Zwarte Muur in het Melkweg-café in Amsterdam is sinds 1994 een podium voor Nederlandse beeldend kunstenaars. In februari en maart is er werk te zien van Yee Ling Tang. De fotografe kwam op 3-jarige leeftijd van Hongkong naar Nederland. Op de expositie in de Melkweg zijn portretten van Aziatische jongeren in hun woonomgeving te zien.

T/M MAART 2003 IN HET MELKWEK-CAFÉ, AMSTERDAM.
OPENINGSTIJDEN:
WOENSDAG T/M ZONDAG,
13.00 - 20.00 UUR.

Bob Bronshoff wilde al lang een 'intiem boek' maken met foto's van louter vrouwen. Zijn onderwerpen, die hij voor **Meisjes van 40** alle 43 in twee contrasterende situaties verbeeldde, zijn allemaal tussen de veertig en vijftig en hebben allemaal raakvlakken met zijn eigen omgeving.

In een begeleidende tekst legde Marja Pruis, zelf een Meisje van 40, haar generatie vast in woorden. VARA TV Magazine selecteerde een aantal foto's.

40+MEISJES

VARA TV MAGAZINE, OKT

FOTOGUUS DUBBELMAP

'De aarde raakt uitgeput'

Guus Dubbelman is een van de acht fotografen wier werk is verzameld in 'Verguld Nederland - Het vernis van de welvaart in acht fotoreportages'.

Dubbelman: 'Het boek laat in tekst en beeld heel goed zien welke kant het opgaat met Nederland. Nederland heeft de unieke mogelijkheid om te laten zien dat je op een klein stukje grond toch redelijk met elkaar kan leven. Maar in plaats daarvan is iedereen op zoek gegaan naar het Gouden Kalf. Iedereen dacht: ik word rijk. Door 11 september en

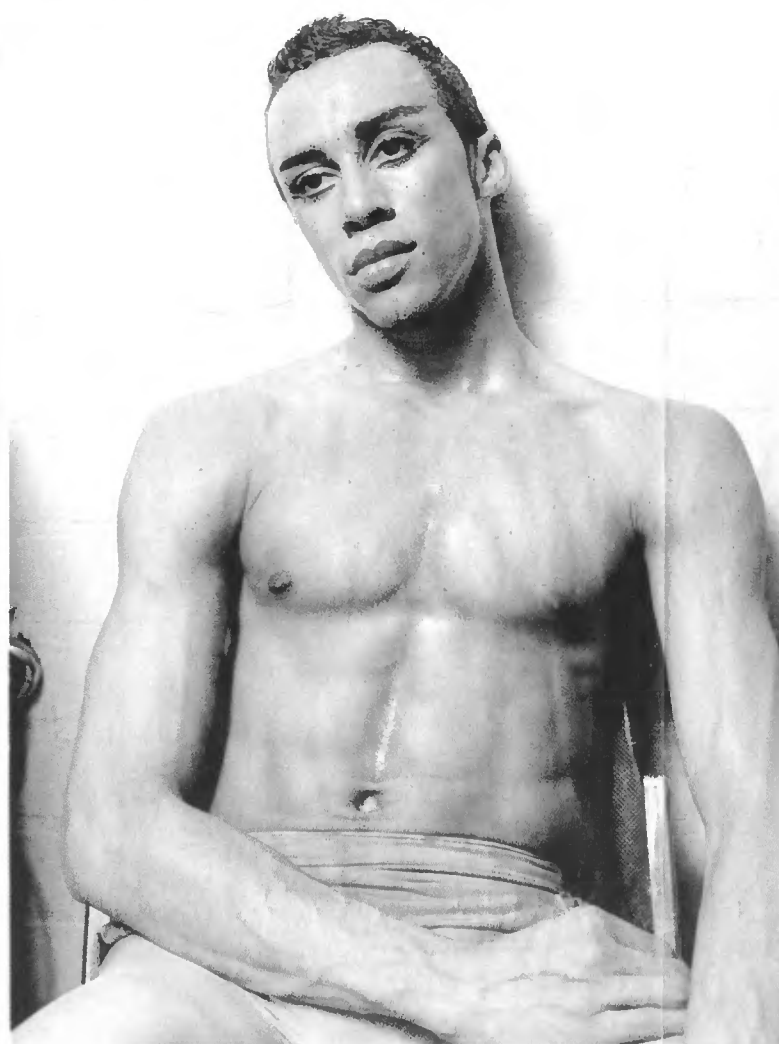
de economische crisis zien we de werkelijkheid weer.

Mijn foto's gaan over mensen. De tijdgeest is om niet de werkelijkheid te fotograferen, maar een andere werkelijkheid. Maar ik wil juist mensen laten zien. Ik denk dat ze bang zijn voor andere mensen. Het probleem is dat we geen contact meer met elkaar zoeken.

Deze foto gaat over mensen die met bomen communiceren. De omarming van de boom staat voor het beheer van deze aarde. Dat gaat vóór de vraag of je zwart

bent of wit, welk geloof je hebt, uit welke cultuur je komt. Willen we een toekomst hebben als soort, dan zullen we ons moeten verenigen. De aarde raakt uitgeput. In dat opzicht zijn geloof en afkomst futiel geworden. Maar daar overheen te stappen, dat vraagt een enorme inspanning.' 'Verguld Nederland', tot en met 11 april in Melkweg Galerie, Marnixstraat 409, Amsterdam. Woensdag tot en met zondag van 13.00 tot 20.00 uur. Daarna in Groningen en Nijmegen.

NRC HANDELSBLAD, 15 JUL

Rubinald Rofino Pronk, danser van het Nationale Ballet (foto Tara Fallaux)

Fallaux' dansers zijn moe, maar niet voldaan

Tentoonstelling: Tara Fallaux, *Gedanst*. T/m 31 augustus in de Melkweg Galerie, Marnixstraat 409, Amsterdam. Wo t/m zo 13-20u. Inl: 020-5318181.

Door

SANDRA HEERMA VAN VOSS

Voor haar serie *Gedanst* portretteerde de fotografe Tara Fallaux (1972) zo'n vijftien dansers in de plompe lelijkheid van de kleedkamer, op het moment dat ze daar pal na een voorstelling zijn neergeploft. Onder nietsontzied t-l-licht zitten ze op harde klapstoeltjes, bezweet en uitgeteld, en wat opvalt is niet eens zozeer hoe moe als wel hoe weinig gelukkig ze eruit zien. Van de gefotografeerde mannen en vrouwen, afkomstig uit alle hoeken van de dans, kijkt niemand euforisch als een sporter na een overwinning, of gewoon voldaan als wie dan ook na een fysieke inspanning. Ze lijden eerder aan een soort 'collectieve korte depressie: hun blikken zijn verveesd, in zichzelf gekeerd, of boos.

Toch wekken ze sympathie, deze uitgeputte atleten, en is het prettig om naar hun portretten te kijken. Waar je je tijdens een voorstelling vaak al kunt verliezen aan hun gracieuze lichamen, mag dat hier in close-up, en in rust.

Bij de prachtige Rubinald Rofino Pronk van het Nationale Ballet stroomt een glinsterend riviertje zweet russen de linker- en de rechterhelft van zijn gespierde bovenlichaam. Zijn met dik zwart kohl omlijnde ogen staan triest. William Tuckett van The Royal Ballet, nog uitgedost met de schmink, het pruikje en het hoge jacquet uit een klassiek ballet, wringt zijn mond in een grimmig lachje. Jessica Teague van het Nationale Ballet is een brokje graniet in tutu, haar blik

star van concentratie.

De moderne dansers op *Gedanst* zien er iets minder gespannen uit. Zouden zij meer 'als zichzelf' mogen dansen, en minder in de greep zijn van het streven naar perfectie? Sam Dodds en Bridgette Loriaux van De La Guardia omhelzen elkaar zweetend en lachen zelfs een beetje; ze dragen losse, witte overhemden, en de tuigjes om hun halzen duiden erop dat ze net nog aan takels hoog boven het podium zweefden. De breekbare jongeling Guilherme Montelero Miotto - de zwarte wollen draadjes van een dik, beestachtig kostuum plakken aan zijn kin - heeft zelfs een zweem van gelukzaligheid in zijn gezicht, zij het van een heel private soort; hij kijkt

JULIDANS

naar binnen, en ziet zichzelf misschien nog eens die ene hoge sprong maken. Een Japanse solodanser kijkt bezeten en agressief de lens in. Je moet er niet aan denken dat hij een leven buiten de kunsten had gekozen.

De meest intrigerende foto uit deze fraaie reeks, die ter gelegenheid van het Julidans festival nog tot eind augustus te zien is in de Melkweg Galerie in Amsterdam, is het portret van Laura Aris Alvarez uit de stal van de Belgische choreograaf Wim Vandekeybus. De vrouw is gevallen: zwart vuil op haar armen en voeten, bloed op haar gezicht. Ze houdt een plastic zak met ijs tegen haar elleboog. Het gekke is dat ze niet als een slachtoffer in de richting van de camera kijkt, maar als een dader - wakker en vastberaden, alsof ze, als je haar dat vroeg, zo zou opstaan om het opnieuw te doen.

E-Culture Fair blijkt broedplaats voor innovatie

'Overheid moet creatieve industrie stimuleren'

Een internationale groep van jonge, multidisciplinair geschoolde creatieven presenteerde eind oktober in de Amsterdam hun prototypen propvol ict-innovaties, zoals een pratende bank, een drijvende telefoon en sieraden die reageren op je hartslag. Doel van deze E-Culture Fair: nieuwe toepassingen te vinden voor digitale media.

Op het Paradiso-podium hangt een voorbeeld van urban couture: een blits jack voor extreme sports, dat digitale plaatjes van i-mode, PDA en internet doorgeeft op een in de kleding verwerkt beeldscherm. Ontwikkelaar Sabine Seymour heeft Nike nog niet langs gehad. 'Nee, terwijl dit toch te gek voor ze zou zijn. Of voor Samsung, of Philips. Die zoeken immers ook voortdurend naar de integratie van mode en techniek. Ik heb nog weinig marketeers of reclamemensen gezien hier. Nou ja, voor het geld doe ik het toch niet. Nu zijn we bezig om een nieuwe vezel te ontwikkelen, waardoor je complete outfit als beeldscherm kan dienen. Dus geen diaprojectie van buitenaf op kleren zoals de ontwerpers Victor en Rolf in Parijs lieten zien, maar echte beelden die van binnenuit komen. Met onze vezel ga je licht geven. Je bepaalt zelf hoe. Je kunt films op je lichaam vertonen, of wisselende iconen, reclame en afbeeldingen van sieraden. Zulke flex-kleding heeft de toekomst.'

Geur

Even verderop staat Smart Second Skin, de conceptnaam voor mode die ook de neus activeert. Bedenkster Jenny Tillotson onderzoekt confectie die door geur meer functionaliteit krijgt. Geur in kleding kan je gezondheidstoestand registreren, je aan de juiste partner koppelen of deodorant produceren als je zweet. Pal daarnaast is op een plasmascherm een meisje te zien dat in een zwembad dobbert. Ze heeft een rare badmuts op. De komst van mobiele telefonie leidde volgens de makers van de badmuts, technici James Auger, Jimmy Loizeau en Stefan Agamanolis van Media Lab Europe, eerder tot kwantiteit in communicatie dan tot kwaliteit. 'Met onze drijvende Iso-phone die je op je hoofd kunt zetten, worden allerlei andere zintuiglijke prikkels geblokkeerd en kun je je volledig en gewichtloos op je gesprek concentreren. Zo krijgt blabla weer inhoud en wordt telefoneren een andere ervaring.'

Kleding die je niet alleen ziet, maar die ook functionele, specifieke geuren afscheidt: Smart Second Skin. Hier: een doorzichtige jurk met draadjes.

Kwalitatief ballen: met de Iso-phone kun je je volledig en gewichtloos op je gesprek concentreren.

Het wemelt op de E-Culture Fair in Paradiso, De Balie en de Melkweg van dergelijke innovatieve vondsten. Handige marketeers zouden verschillende prototypes makkelijk door kunnen ontwikkelen en op de markt brengen. Dit is precies waar in Nederland behoefte aan is, meent althans het ministerie van Economische Zaken dat onlangs de noodklok luidde omdat de 'kenniseconomie' ten onder dreigt te gaan. Het borrelt in Paradiso van de creativiteit, daarvan is ook de organisatie doordrongen. 'Het werk dat hier gepresenteerd wordt, bewijst dat in de creatieve industrie een praktijk is ontstaan waarbij innovatief gebruik van technologie leidt tot bijzondere toepassingen voor onderwijs, sociaal, economisch en cultureel gebruik. Het huidige overheidsbeleid houdt echter nog te weinig rekening met deze bron van culturele en maatschappelijke innovatie. Zonder deze creatieve industrie gaat het innovatieklimaat van Nederland verloren', zegt Cathy Brickwood van Virtueel Platform. Met twee collega's presenteert Brickwood een hartstochtelijk innovatiemanifest, dat ook op de website staat. Op dezelfde website worden marketeers uitgenodigd om nader kennis te maken met het netwerk rond de E-Culture Fair (zie www.virtueelplatform.nl). Communicatiemanager Renate Schepens bevestigt dat de E-Culture Fair in 2005 een vervolg krijgt. (PvWK)

'Internet verandert de wereld continu'

Interview | David Garcia en Eric Kluitenberg organiseren mediafestival 'Next Five Minutes'

Engagement is terug in de kunst. En internet blijkt daarvoor een geschikt podium. Het Amsterdamse festival Next Five Minutes wil laten zien hoe informatieuitwisseling via de nieuwe media kan leiden tot sociale verandering.

Van onze medewerker
Geert van de Wetering
AMSTERDAM

Er zou een nieuwe tijd aanbreken. Halverwege de jaren negentig, tijdens de doorbraak van internet waren de verwachtingen hoog gespannen. Iedereen zou hinnenkort met iedereen in contact staan en uiteindelijk zou dat vrede op aarde betekenen. En in de mensen een welbehagen.

Maar nu, een kleine tien jaar later, blijkt internet niet al zijn beloftes te hebben waargemaakt. Teleurstelling alom? Wellicht, maar niet te vroeg getreurd.

'Internet verandert de wereld continu', zegt David Garcia, organisator van Next 5 Minutes, een festival waarin kunst, politiek en nieuwe media samenkomen. Vanavond opent het festival in De Balie in Amsterdam met een debat over de gevolgen van 9/11 buiten de VS. Vier dagen lang wordt op verschillende locaties gesproken over de wijze waarop activisme, de kunst en de media kunnen bijdragen tot een hetero wereld. Daarnaast is er een tentoonstelling, verschillende performances en een filmprogramma. 'Information exchange for social change', aldus Garcia.

De naam van het festival ontstond aan de vooravond van de digitale revolutie, een tijd waarin er een soort futuritis heerste. 'E-

dercen sprak over de toekomst alsof ze wisten hoe die eruit zag. Ik had een hekel aan deze pseudo-helderziendheid', aldus Garcia. 'Naar mijn mening kan je het hooguit over de komende vijf minuten hebben.'

Lange tijd heeft de belangstelling voor het persoonlijke in de kunstwereld geleid tot een zelfreflectieve houding waarbij het leven van de kunstenaar zelf tot kunst werd verheven. De laatste jaren is het engagement weer terug. 'De rol van de kunstenaar verandert', zegt Eric Kluitenberg, medeorganisator van het festival. 'Je kunt een kunstenaar zien als iemand die veelal subjectief zijn visie op de wereld laat zien. Een andere functie - die voor Next 5 Minutes veel interessanter is - is de kunstenaar die mogelijkheden ziet om de werkelijkheid te veranderen en die instrumenten ter beschikking stelt aan anderen. Die kunstenaar wordt - simpel gezegd - een gids.'

Zo ontstaan wereldwijd kleinschalige projecten die vaak onafhankelijk gefinitieerd worden door kunstenaars. Kluitenberg: Via internet stuitte we in New Delhi op de Cybermohalla. Mohalla betekent 'buurt' in het Hindi en Urdu. Deze Cybermohalla is een kunst- en mediacentrum in een arme arbeiderswijk, waarbij vooral met kinderen wordt gewerkt. De kinderen van deze wijk maken filmpjes en schrijven verhalen over hun eigen leven in de buurt. Deze documenten zijn op een website te bekijken. Zo ontstaat een dagboek van een wijk.'

Hoewel nieuwe media een belangrijke rol spelen, wil de organisatie elke verdenking wegnemen dat het festival een besloten feestje is voor idealistische wikkids. 'Ons publiek bestaat uit mensen die geen genoeg nemen met que sera, sera', meent Garcia. 'Mensen die kritisch staan ten opzichte van de instituten die voor een groot

deel ons leven bepalen, mensen die willen bijdragen aan een bewustzijnsverandering, die menen dat de antwoorden op veel wereldproblemen niet louter economisch zijn, maar vooral cultureel.'

Een van de meest in het oog springende projecten komt van de Russische kunstenaarsgroep Archeopteryx. Zij zullen een flatgebouw in de Bijlmer, dat op het punt staat gesloopt te worden, voorzien van het logo Handle with Care. Om zo de overheid op te roepen zorgvuldig om te gaan met de bewoners, vaak immigranten zonder geldige verblijfsstatus. Garcia: 'Waar je ook zit, ergens in the middle of nowhere of alleen in einer großen Stadt, je wilt uitdrukking geven aan het feit dat je bestaat. Dat jouw leven ertoe doet.'

Next 5 Minutes, t/m 14 september in De Balie, Melkweg en Paradiso, Amsterdam. www.next5minutes.org

TIJDSCHRIFT VOOR MULTIMEDIA, 30 NOV

De creatieve kant van de kenniseconomie

Nederland doet er alles aan om een leidende rol te vervullen binnen de Europese kenniseconomie. Innovatie is daar essentieel voor en met name ICT blijft een belangrijk gebied voor onderzoek en ontwikkeling. De e-culture fair die deze maand in Amsterdam plaatsvindt, richt zich op de creatieve kant van de kenniseconomie en het tot stand komen van innovatieve ICT.

De fair wil de andere kant van de kenniseconomie tonen en de rol die de culturele sector daarin speelt en zou kunnen spelen. Op de e-culture fair komen zowel de culturele sector, het bedrijfsleven, de wetenschap als het onderwijs aan bod. Te zien zijn 50 (inter)nationale projecten, die stuk voor stuk een spannende combinatie opleveren van installatie, performance en pre-

sentatie; demonstraties van wat er in de wereld veranderd, of zelfs verbeterd, zou kunnen worden. De e-culture fair vindt plaats op 23 en 24 oktober in De Balie, Melkweg en Paradiso in Amsterdam. Gedurende twee dagen worden er op deze locaties tal van activiteiten georganiseerd.
www.e-culturefair.nl

SLADJANA LABOVIC

AMSTERDAM - Nooit meer een bus missen en nooit meer stinken als je deodorant op is. Kunstenaars en ontwikkelaars hebben zich verdiept in praktische en sociale problemen en presenteren oplossingen ervoor deze op de E-culture Fair, gisteren en vandaag in Paradiso, De Balie en de Melkweg.

Als de Melkweg om 13.00 uur de kassa opent, staat er al een rij studenten te trappelen om een kaartje te kopen. Nieuwe Media zijn nog lang geen oud nieuws en de studenten zijn benieuwd naar de nieuwe applicaties die hier getoond worden. De installaties en toepassingen zijn behalve kunstwerken veelal ook heel praktisch, meent Virtueel Platform, de organisator van de E-culture Fair.

Heimwee of eenzaamheid bijvoorbeeld wordt opgelost door dertiger Dipak Patel met *Habitat*, dat tentoongesteld is in de omgeving *Mobile Home*. *Habitat* onderzoekt hoe huishoudelijke apparaten kunnen functioneren als een netwerk om de banden te verstevigen tussen familieleden en partners die door afstand gescheiden zijn. Op de e-culture fair worden via een netwerk twee koffietafels verbonden. Wanneer je partner koffie drinkt, wordt dat visueel aangegeven op jouw tafel. Hetzelfde geldt voor sigaretten, boeken en alle andere objecten waar een labeltje opgeplakt wordt.

Patel: "Ik miste de 'connectie' die je met iemand hebt als je in het buitenland zit voor werk of studie. En die is niet altijd op te lossen door naar huis te bellen. Connectie, verbondenheid is veel belangrijker. Dat is wat je mist! Daarom heb ik dit ontwikkeld."

Eenzelfde principe geldt voor *The RemoteHome* van Tobin Schneider, waar twee huizen via internet

Eenzaamheid verdreven via de e-culture

met elkaar zijn verbonden. De handelingen van de bewoners van de huizen beïnvloeden elkaars interieur. Voor de E-Culture Fair heeft Schneider zijn *RemoteHome* gesplitst: de een in de Melkweg en de ander in Paradiso. Als in de Melkweg iemand bijvoorbeeld de kamer inloopt, gaat bij de *RemoteHome* in Paradiso de muurgolven.

Een meisje en een jongen laten de installaties van Schneider en Patel voor wat ze zijn. Zij staan al tijdens te spelen in de sectie *Toys4Us*, waar je met stokken bliksem op het scherm kunt toveren: Harry Potter, maar dan elektronisch. Voor de elektronica-junks is de hele sectie *Toys4Us* een verademing. Overal mag op geklikt en gedrukt worden.

Marleen Stikker, *webceleb* en directrice van De Waag buigt zich in *The Max* over alternatief en creatief gebruik van nieuwe technologieën voor het leren door spelen. Terwijl in de andere zaal men zich vergaapt aan de presentaties over mobiele communicatie in publieke ruimtes, presenteert Michael Kiesling van het Interaction Design Institute Ivrea uit Italië *FluidTime*, oftewel de oplossing voor het wachten op de bus. Want tijd is kostbaar en wachten op de bus je reiste tijdsverspilling, aldus de Kiesling.

"Ze zeggen dat technologie alleen maar tijdversnelling veroorzaakt. Maar ons gaat het om de persoonlijke keuze wat je met je tijd doet." En dus komt Kiesling met een *Watchphone*, waarmee aangegeven wordt hoeveel tijd je nog hebt voordat de bus bij de halte is. Met of zonder vertraging want de *Watchphone* werkt op basis van *RealTime* en in samenwerking met het plaatselijke openbaar vervoer. Wie niet altijd op zijn *Watchphone* wil kijken, kan schoenen aansluiten op de applicatie. De schoenen beginnen dan door de technologie op eigen kracht te trappelen en versnellen het ritme wanneer de bus dichterbij de halte komt.

Riksja met gsm

Dat mobiele communicatie niet alleen belangrijk is in de Westerse wereld, bewijst Zeenat Hasan, die haar presentatie begint met een filmpje over de autoriksja's in India. Autoriksja's chauffeurs zijn massaal aan de mobieltjes. "Mijn familie weet zo precies waar ik ben. Ook als ik geen benzine meer heb. Voor klanten ben ik beter bereikbaar en collega's kunnen me overal vinden," vertelt een autoriksja-chauffeur in de vier minuten durende presentatie. Omdat de chauffeurs van de riksja's hun mobiele telefoon wel eens gratis

laten gebruiken door hun klanten, onderzoekt Hasan nu de mogelijkheid om riksja's en mobiele communicatie te combineren. Een soort rijdende mobiele telefooncel, die voor de straatarme riksjabestuurders meer inkomen kan genereren.

In Paradiso laten de designers de westerse en de niet-westerse wereld voor wat die zijn en richten zich op de toekomst van kleding en sieraden. Waarom zou kleding maar een stuk stof zijn om je lichaam te bedekken of warm te houden wanneer deze ook nog eens van alles zou kunnen registreren? De *Smart Second Skin* van de Britse Jenny Tillotson activeert de neus door door geur de drager te informeren over zijn of haar gezondheidstoestand. Ook houdt de *Smart Second Skin* de transpiratie in de gaten. Als het uit de hand loopt, voorziet de *Smart Second Skin* je van wat frisse deo. En dat is handig wanneer de *Smart Second Skin* je je ideale partner aanwijst. Ook een snuffel van dit ontwerp. Geloofwaardig? Het publiek is er in elk geval niet weg te slaan.

Dit geldt ook voor de stand van Motorola, dat zijn nieuwste James Bond-snuffels laat presenteren door een gladder Amerikaan. Zo is er de pen die onthoudt wat er geschreven is en de zonnebril met ingebouwde digitale fotocamera. Motorola hoopt de snuffels al in 2005 op de markt te brengen.

Veel prototypes en voorbeelden op de E-culture Fair worden nog door een 'ouderwetse' computer gepresenteerd. Maar de ontwerpen en applicaties zijn geen onuitvoerbaar verzinsels. In elk geval het publiek lijkt klaar voor de trappelende schoenen en een jurk die de man van je dromen signaleert.

De E-culture Fair is vandaag nog te bezoeken in De Melkweg, Paradiso en De Balie. Zie www.e-culturefair.nl

HET PAROOL, 24 OKT

NRC HANDELSBLAD, 24 JAN

'Veranderingen', een dansvoorstelling van Karin Post en Gonnie Heggen. (Foto NRC Handelsblad, Maurice Boyer)

Dansen in een computergestuurde wereld

Voorstelling: Veranderingen.
Chorografie: Karin Post, Gonnie Heggen. Muziek: Guus Janssens, Peter van Bergen. Gezien: 19/1 Melkweg, Amsterdam. Aldaar t/m 26/1. Inl: 020-5318181 of www.melkweg.nl

Door ISABELLA LANZ

Danseres en choreografe Karin Post brengt al tien jaar op verrassende wijze dans, muziek en beeldende kunst samen. Niet door gewoonweg danspassen op muzieknoten te zetten, maar met oog voor de autonome zeggingskracht van de kunsten en met begrip voor hun onderlinge samenhang. In ei-

genzinnige projecten bracht ze Hans van Manen en Peter Struycken samen, liet ze Rob Birza kleurige decors en kostuums ontwerpen, bezong dichter Adriaan Morriën haar danspassen en voorzag zij Guus Janssens granieten pianoklanken van spitsvondige passen. En dan laat ik haar werk voor de camera nog buiten beschouwing, zoals haar grandioze *Aubette*-project waarin ze een dozijn kunstenaars van naam en stijl liet rondzwieren met danseressen in Theo van Doesburgs 'Salle des Fêtes'.

Nu is Post terug van weggevoerd. In *Veranderingen* – zo genoemd naar een compositie van Janssen die de basis van de muziek

vormt – borduurt ze wel voort op een eerder voorstelling, maar heeft zij haar concept tevens uitgebreid. Alle door haar ingeschakelde kunstenaars hebben wel iets met het begrip transformatie. Struyckens computergestuurde universum verandert continu van vorm en kleur. Warm gekleurde organische vormen en fel getinte kubistische structuren zijn op groot achterdoek geprojecteerd en vormen ruimtelijke landschappen waarin de vijf dansers figureren. Soms is de dans weggelaten en ontstaat een sereen samenspel van beeld en geluid.

Post zorgt voor een geestig en tr'acte door tapdansend een wed-

loop aan te gaan met een computeranimatiefiguur. Dit bolvormige wezentje wordt door Fontijne vervolgens gemultipliseerd, in segmenten opgelost en wreed getransformeerd tot een soort moleculaire streng. Deze 'evolutie' voltrekt zich in fraaie kwikzilveren tinten, een stevig ritmische montage geeft de abstracte beelden een solide kracht.

Het begrip transformatie krijgt het meest letterlijk gestalte bij Birza. Van malle tuinkabouters, poppenkastfiguren en knuffelbeesten vervormt hij de koppen. Zijn gele konijn verandert van varken in een deerniswekkend geel beertje. Geen wonder dat danser Dries van

der Post er even bij gaat zitten. Gonnie Heggens repliek op Birza's conceptuele ongen is een mimesolo waarmee ze een groteske figuur neerzet. Haar trio huilers en lachers evenaart in banaliteit en sentiment Birza's videobeelden. In tussen doorbreekt musicus Peter van Bergen met enkele subtiele pinkverschuivingen aan twee laptopcomputers op gezette tijden Guus Janssens straffe pianoklanken en biedt de dansers swingende ritmes. Wonderschone betovering en lichtvochtig amusement wisselen elkaar vlot en vloeiend af in dit bonre samenspel waarin de dans nog iets te veel fungeert als voegsel tussen de diverse elementen.

Zo veel toptalent, zo weinig meerwaarde

Dans

Veranderingen van Karin Post en Gonnie Heggen. Muziek: Guus Janssen en Peter van Bergen (LOOS). Video: Rob Birza, Yvonne Fontijne en Peter Struycken. 14 januari in de Melkweg in Amsterdam. Al daar t/m 26 januari. Tournee in april.

Het klinkt jaloersmakend: een dansproject waarbij drie beeldend kunstenaars-van-naam voor de videobeelden tekenen en twee gerenommeerde musici voor de muziek. Plus twee choreografen met verschillende achtergronden: Karin Post stamt uit de moderne – veelal pure – dans met vorm en muzikaliteit als leidraad, Gonnie Heggen ondergraft juist iedere structuur met geïmproviseerde bewegingen en mimische gekte.

Samen met de dansers Dries van der Post, Marek Isleib en Netta Wurga presenteren de dames zich bij aanvang in pakjes in verschillende pastelkleuren, ballonnen aan hun vingers en nepneuzen uit de dierenwereld. Zo schuifelen ze voetje voor voetje in het zicht.

Onder aanvoering van Heggen grapt en grolt het vijftal zich in wisselende formaties met gna-gna-lachjes en hi-hé-ho-uthalen door een huppeldans met ballonnen. Post neemt het voortouw in een gymnastische choreografie met joggen-zonder-voortuit-tokomen, voeten die uitzwaaien en

cross-overtje spelen en ellebogen die naar voren knikken. Soms partnert ze met Van der Post in duetten die herinneren aan de voorstelling *Twine* van tien jaar geleden. Maar de naïeve improvisaties van Heggen en de déjà vudans van Post kunnen deze productie niet dragen.

De videobeelden dan? Die zijn fascinerend. Yvonne Fontijne werkt al jaren aan een prachtige vertaling van menselijke bewegingen in een uitdijend universum van zich delende en klusterende bolletjes, die continu samensmelten tot Michelin-poppetjes. Ook de 'geomorphe' tuinkabouters en poppenkastpoppen van Rob Birza roepen spanning op. En Peter Struycken zorgt voor een mediatieve rust met verfijnde explosies van verschuivende vlakken en sneeuwende blokjes.

Het beeldritme interfereert mooi met de door Peter van Bergen *live* gesampelde pianocompositie van Guus Janssen. Maar je gaat niet naar een dansproductie om vormgerichte videokunst te zien op een collage van gekietelde klanken. Interactie wil je beleven, communicatie. Diepere lagen voelen, meegesleept worden door een doordacht regieconcept. Niets van dit. Het is teleurstellend dat zo veel toptalent uit de kunstwereld samen zo weinig oplevert.

Annette Embrechts

DE VOLKSKRANT, 10 JUL

Prachtig debuut van capoeira en latin swing

Dans

Aerodance 2003, deel 1, met choreografieën van Jenni Kivelä, Jean Abreu en Nora Heilmann. 8 juli in de Melkweg in Amsterdam. Vandaag en morgen deel 2 met choreografieën van Iris Reyes, Salva Sanchis en Iona Macarie.

Er is dinsdag in Amsterdam een nieuw bloemetje ontdekt. Tenminste, als we de Finse choreografe Jenni Kivelä moeten geloven. In haar kwartet *Flowers-Flower Arrangements* treedt danser Tommi Haapaniemi op als botanicus. Terwijl hij de ene na de andere vondst meldt, reageren de andere drie met kortstondige bewegingen. Zo maken ze kennis met de *publicum krakum*, een plant waarvan alle bloemen (lees: gezichten) dezelfde kant op staan.

Het is een originele kapstok om een choreografie aan op te hangen. Kivelä werkt het gegeven niet anekdotisch uit maar gebruikt het om bewegingen mee te genereren en te structureren. Een stem op band telt geregeld de passen van de dansers: in staccato klinken opdrachten als 'Stap nu naar rechts. Nee, naar links. Ontspan je knieën, val op de grond.' Door de lichtvoetige uitwerking pakt het grappig uit – te meer daar haar idioom bestaat uit korte huppeltjes, sluimerende slidings, golvende handen en af en toe een kordate duw. Wel mist het geheel pit.

Kivelä vormt met vijf Europese collega's de jonge lichte choreografen die in het kader van Julidans jaarlijks tijdens het minifestival Aerodance naar voren wordt geschoven. Organisator DWA (Dans Werkplaats Amsterdam) levert zelf ook een deelnemer die meestrijdt voor de Hooge Huys Dansprijs van zeventien euro: de Duits-Nederlandse Nora Heilmann. Zij onderzoekt met Pa-

ola Lattanzi en Lucas Condro van de School voor Nieuwe Dansontwikkeling in Amsterdam de zweefruimte tussen vloer en ooghoogte. Gezekeerd aan dikke kabels springen, draaien en tolleren door de lucht. De toeschouwers kijken in carré-vorm toe. Niet dat

Julidans

2003

het gevaarlijk of acrobatisch wordt; Heilmann zoekt niet zo zeer de risico's als wel een omkering van de zwaartekracht. Zo hangt het drietal lange tijd op zijn kop om zich daarna op spierkracht horizontaal te trekken. Toch blijft het trio hierin (letterlijk en figuurlijk) hangen. Ook de geluiden van een overspannen speelautomaat voegen weinig toe aan deze kabelchoreografie.

Topper van deze eerste Aerodance-avond is het debuut van de Braziliaanse Engelsman Jean Abreu. Samen met de prachtige danseres Marion Ramirez bouwt hij in *Hibridio* een samenspel uit van afstand en nabijheid. Hij leent beenbewegingen uit de gevechtsdans capoeira en de golvende swing uit de Latin-cultuur. Die mengt hij met een ingehouden lyriek tot een sfeervol gedanst verwantschap. Dat Abreu donker is en Ramirez lichter van huidskleur geeft het duet een extra dimensie. Al lijken beiden in zichzelf gekeerd, hun lichamen zoeken juist contact. Aan kandidaten als Iris Reyes, Iona Macarie en Salva Sanchis vandaag en morgen de beurt om hier nog over heen te gaan. Kijken of er naast Abreu tijdens Aerodance nog een nieuwe choreograaf wordt ontdekt.

Annette Embrechts

BRABANTS DAGBLAD, 15 MEI

Eerste twee delen van cyclus 'La Femme Qui Rit' in première

T.r.a.s.h. breekt elk verzet

Door Rinus van der Heijden

In een kooi van steigerpalen heeft T.r.a.s.h. een poging gedaan zich te ontdoen van de beperkingen die ruimte per definitie oplegt. De Tilburgse dans/theatergroep deed dat in de eerste twee delen van wat de zesdelige cyclus *La Femme Qui Rit* moet worden.

Het concept van T.r.a.s.h. is nauwelijks te vatten. Na het zien van de delen *Pepper Sucks* en *Sweatbox Sugar*, die gisteravond in première gingen, is fysiek bewegingstheater wellicht de omschrijving die het best past. Lichamen storten bij T.r.a.s.h. ter aarde, kletsen tegen wanden, bungelen aan steigerpalen, gezichten zijn vertrokken, er wordt gesproken, gekrijsd, waanzinnig gelachen, de drie vrouwen en twee mannen botsen op elkaar, kronkelen onder, boven, over de steigerpalen.

Vijf kwartier lang, in een moordend tempo. De draaikolk van bewegingen sleurt de toeschouwer mee de diepte in, naar een gemoedstoestand die elk moreel verzet breekt, de rede uitschakelt en nog slechts focust op de gewelddadige foltering

van de danserslichamen. Of dat mooi is? Dat mag ieder voor zich uitmaken. Maar intrigerend is het wel. Alleen al door de vraag waarom de jonge theatermakers Kristel van IJssum, Arthur van der Kuip en Paul van Weert alle ellende van de wereld op hun schouders lijken te laden. Hebben zij nu al geen hoop meer op een betere wereld? Zoals van T.r.a.s.h. gewend is ook dit begin van *La Femme Qui Rit* loodzwaar, gespeend van - al zijn het maar sprankjes - blijheid. Inktzwart is het eigenlijk. Alle delen van de cyclus krijgen een link met de actualiteit uit het nieuws. In *Pepper Sucks* en *Sweatbox Sugar* zijn daar talloze lijnen naar door te trekken. Maar de artistieke kern van T.r.a.s.h. weet toch ook wel, dat radio- en tv-journaals niet altijd druipen van alleen maar bloed, honger en ellende?

Filosofie

Het is duidelijk dat T.r.a.s.h. bewust voor deze filosofie heeft gekozen. Dat kan dan ook niemand bevestigen. De kracht van de eerste twee de-

len van de cyclus moet daarom ergens anders worden gezocht. In de vormgeving bijvoorbeeld. De steiger vormt in het eerste deel een weliswaar beperkte ruimte, begrensd door drie tegelwandjes en draaiende panelen die andere ruimtelijke indelingen mogelijk maken. In het tweede deel zijn diverse dwarsverbindingen gemaakt. De vijf uitvoerders worden daarmee zeer beperkt in hun beweeglijkheid. In hetzelfde bloedstollende tempo bewegen zij over en onder de steigerpalen, waarbij het een wonder mag heten dat er geen blessures vallen.

In combinatie met de indringende muziek van Arthur van der Kuip worden bewegingstaal en theatrale vorm zodoende in een weerbarstig keurslijf gedwongen, dat den volke nog niet is vertoond.

T.r.a.s.h. met 'La Femme Qui Rit'. Choreografie: Kristel van IJssum, muziek: Arthur van der Kuip, decor: Paul van Weert. Gezien de première in Tilburg, De Vorst, 14 mei. Daar ook nog vandaag en morgen. Verder o.m. 14 t/m 16 juni Melkweg Amsterdam, 5 en 6 juli Etcetera Amersfoort, 19 en 20 sep De Kikker Utrecht, 9 okt Plaza Futura Eindhoven.

'Seduction is een vet dansproject met een beetje toneel'

Hiphoppers gaan op tournee

De jongeren van jeugdtheatergroep 020 in actie.

Foto: Jean van Lingne

Hiphop, breakdance, graffiti en theater, dat zijn de kernwoorden van de voorstelling *Seduction*, gespeeld door 12 jongeren van het Amsterdamse jongerentheater 020. *Seduction* beleefde zijn première op het Over het IJ Festival en start deze herfst met een tournee door heel het land.

„Een vet dansproject met een beetje toneel”, zo omschrijft de 16-jarige Michael Tijsterman de voorstelling. Drie jaar zit hij al bij de theatergroep 020 en houdt zich sinds een jaar bezig met breakdancen. Het verhaal van *Seduction* gaat over verleidingen waar je als jongere mee te maken krijgt zoals seks en alcohol. Michael vertelt dat het stuk op een bijzondere manier tot stand is gekomen: „Voor de première op het Over het IJ festival hebben we een half jaar lang heel intensief getraind. Doordat je zoveel samen bent ontstaat er een heel hechte band en deel je elkaars leven. Soms verteld iemand een verhaal en kwamen we daardoor op een leuke scène.” Na al die inten-

sieve trainingen ging de voorstelling in première en de spelers waren best een beetje opgelucht. „We waren zo blij dat de voorstelling eindelijk stond en het publiek was superenthousiast. Dat was zo vet! Iedereen was na afloop ook best een beetje emotioneel,” vertelt Michael. De reacties op het stuk waren positief en er verschenen goede recensies in de kranten. De conclusie luidt: *Seduction* is anders dan anders. Michael legt uit waarom: „Op het podium gebeurt er constant iets. Onze dj Broky B is aan het draaien, graffiti-artist Sam spuit ons logo op de muur en wij zijn aan het dansen. We zijn altijd in beweging op het podium en staan nooit een beetje achter de coulissen te wachten.”

De groep heeft zijn vuurdoop gehad en gaat deze herfst op tournee. De rest van Nederland kan nu kennis maken met de danstheatervoorstelling. De tournee begint op 20 september in de Melkweg in Amsterdam.

Voor jongeren tussen de 13 en

DE VOLKSKRANT, 20 MRT

Urban Dance

Urban Dance is dans van de straat

Elke maandagavond is op muziekzender The Box het programma *Urban Vibes* te zien. Het muziektijdschrift *Touch* profileert zich als 'a magazine for urban culture'. En in Amsterdam en Utrecht wordt deze week het Urban Dance Festival georganiseerd. Wat betekent nu eigenlijk *urban*? 'Urban staat voor kunstvormen die hun oorsprong op straat hebben', legt Gail Pilgrim, organisatrice van het Urban Dance Festival, uit. 'De artiesten zijn veelal allochtone jongeren die opgroeien in buitenwijken van grote steden. De bekendste urban culture is waarschijnlijk hiphop.'

Voorbeelden van urban dance zijn breakdance maar

ook de Braziliaanse 'vechtdans' capoeira of een choreografie met crossfietsjes, zolang de dansvorm maar op straat wordt beoefend. Kenmerkend zijn ook de multiculturele invloeden. De laatste tijd is vooral Azië helemaal *hot*, vertelt Pilgrim. In dans zie je bewegingen uit vechtsporten als kung-fu en in hiphop worden samples van Indiase muziek gebruikt.'

De optredens van het Urban Dance Festival zijn te zien in De Krakeling in Amsterdam of Stadsschouwburg Utrecht. 'Maar in tegenstelling tot normale theatervoorstellingen klappt, joelt en delnt het publiek zelf mee op de muziek.' Na afloop is er telkens een af-

terparty met dj waar de bezoekers hun *skills* kunnen demonstreren.

Dansers en choreografen van de optredende crews geven zaterdagmiddag workshops capoeira en breakdance in de Amsterdamse Melkweg. Volgende week zijn er workshops *poppping*, *locking* en andere breakdance-technieken in Stadsschouwburg Utrecht. Maar bij urban dance draait het niet alleen om razendsnelle *moves* en lenige trucs. 'In de voorstelling *Chienne de Vie*, Frans voor hondenleven, geven de dansers van Vagabond Crew uit Parijs hun visie op het harde leven in een grote stad door archetypes van de zwerver, de zakenman en de

vluchteling uit te beelden.'

Steeds meer melden doen aan urban dance, wat volgens Pilgrim bewijst dat het een volwassen kunstvorm is. '10 Coredance uit Lyon bestaat uit acht pittige melden van Arabische komaf die breakdance vermengen met buikdans en andere danstechnieken uit hun cultuur', aldus de organisatrice van Urban Dance Festival. Urban dance is daarmee inmiddels een wereldwijd fenomeen. 'Er treden ook twee breakdancers uit Iran op.'

Jeroen Junta

Urban Dance Festival, 21 t/m 29 maart, diverse locaties in Amsterdam en Utrecht; zie ook: www.culturecoalition.nl

Door Edo Dijksterhuis
AMSTERDAM, 9 DEC. „*Damn if I* is een blues, maar wel één die wringt. Er zit iets rauws en ironisch in. Pas halverwege laten de blazers zich horen en dan is het drie minuten later alweer voorbij. *New Africa* is veel meer de freejazz die Archie Shepp later veel speelde. Muzikaal is het een heel ander stuk maar qua sfeer sluit het mooi aan bij *Damn if I*. Ook hier gaat het om het verlangen uit te breken, alleen is de uitwerking een stuk emotioneler.”

Theatermaker Danielle van Vree rekent saxofonist Archie Shepp tot een van haar grote inspiratiebronnen. In haar nieuwste mimografie *Damn if I* visualiseert ze twee nummers van Shepps album *The Way Ahead* uit 1968. Met de uitzondering van de bassaxofoon uit *New Africa* worden alle instrumenten – bas, drums, saxofoon, trombone, trompet en piano – belichaamd door spelers, die de muziek 'spelen' zonder ook maar één noot te laten klinken.

„Het uitgangspunt voor mijn mimografie is een band die in een te kleine hotelkamer zit te wachten op het concert. Ze zijn ongeduldig, er zijn onderlinge ruzietjes, er wordt wat gelummeld; het zijn de clichés van een band op tournee.

„Maar het is geen totaal uitgewerkt verhaal met een duidelijke plot. Het zijn meer incidenten die op verschillende manieren kunnen worden geïnterpreteerd. Jazz stuwt ook nooit maar één kant op, het biedt altijd meerdere associaties tegelijk. Ik wilde ook niet mijn verhaal op de muziek leggen.

DANIELLE VAN VREE OVER

Damn if I

Foto Lex van Rossen

De bewegingen moeten juist uit de muziek voortkomen.

„Ik wilde de muziek omzetten naar realistische handelingen en niet het musiceren nabootsen. Dus geen hoofd in de nek bij een saxofoon solo, maar bijvoorbeeld een snelle pirouette of neerploffen op bed. Een felle uithaal is vertaald in geïrriteerd van zich afslaan. De

drummer zit op een stoel te wiebelen en speelt patience; bij een extra nadrukkelijke klap gooit zij een kaart neer. En de pianist bladert door een boek. Hij zit zoals pianisten vaak zitten: wat naar voren geborgen en met zijn rug naar het publiek. Ik had bedacht dat in mijn verhaal de pianist de vorige avond fouten heeft gemaakt en dat

de saxofonist kwaad op hem is. Hij probeert zich steeds te verontschuldigen en krijgt telkens weer een uithaal van de bandleider over zich heen. Pas nadat ik dat had bedacht kwam ik erachter dat Archie Shepp tot aan *The Way Ahead* jarenlang niet met pianisten had gewerkt.

„De casting voor dit stuk klopt erg goed. Voor de drummer heb ik een totaal energieke actrice gevonden. De saxofonist wordt gespeeld door John Taylor, een danser die vrijer en virtuozier beweegt dan de rest. Voor de bas is het natuurlijk heel verleidelijk om een stevig persoon te nemen, maar dat was me te gemakkelijk. Ik heb gekozen voor een tenger meisje met een te kort jurkje. Het basloepje dat door heel *Damn if I* loopt, beeldt zij uit door aan dat jurkje te trekken en haar elleboog op tafel te zetten. Zij is de spil van het stuk. Haar telkens rugkerende beweging is het ritme waaraan de rest zich kan vasthouden.

„In muziek zorgen herhalingen vaak voor een nieuwe lading van het voorafgaande. In beeldtaal ben je vaak geneigd te kiezen voor variatie omdat dat theateraantal interessanter is. De trompet en de trombone die op bed zitten en keer op keer vragend elkaar aankijken, telkens weer met dezelfde intentiezoets is niet logisch. Toch heb ik de herhalingen consequent doorgevoerd. Zo levert het een heel nieuw beeld op, een muzikaal beeld.”

Damn if I: 9/12 en 11/12 BIMhuis Amsterdam; 17/1 Provadja Alkmaar; 6/2-8/2 Melkweg Amsterdam.

HET PAROOL, 15 MEI

Jong, blank, ongeschoold, blut en dronken

JE BENT wat je doet. Nee, je doet wat je niet kunt vermijden, en je bent waar je mee weg kunt komen. Je doet wat je moet doen om te overleven en dan ben je wat je wordt.

Deze redenering is typisch Hal Hartley – de regisseur aan wie de komende weken in de Amsterdamse Melkweg een retrospectief is gewijd. Hij komt in dialoogvorm voor in de door Hartley geschreven en geregisseerde korte film *Surviving desire* (1991), een film die begint met een scène in een klaslokaal. Een literatuurdocent leest een passage uit Dostoevski's *De gebroeders Karamazov* voor en krijgt ruzie met zijn studenten, omdat ze die ene alinea al anderhalve maand lang bestuderen, zonder dat de docent er veel over te melden heeft. Het enige dat hij doet is vragen stellen. Dat, merkt een van de studenten op, zouden zij juist moeten doen, waarna hij de antwoorden moet geven. Zo hoort het immers.

Een prettige eigenschap van Hartley's films is dat ze zich weinig aantrekken van hoe het hoort. Zijn dialogen zijn vaak volkomen onnatuurlijk, de personages lijken regelmatig volledig langs elkaar heen te praten en er gebeuren zo nu en dan onverklaarbare dingen, die dan ook niet verklaard worden. Normale omgangsvormen doen vaak niet ter zake. Diepzinnige gesprekken over relaties kunnen plaatsvinden tussen vier mannen op een heren-wc, die elkaar bovendien niet eens kennen. Een personage dat op straat loopt kan ineens een perfect gechoreografeerde Gene Kelly-achtige dans met twee voorbijgangers doen, waarna de film gewoon verder

Zo'n tien jaar geleden was Hal Hartley een van de veelbelovendste Amerikaanse regisseurs. Hij baarde opzien met films als *Trust* en *Simple men*. Maar Hartley is met latere films uit de gratie geraakt. De Amsterdamse Melkweg wijdt een retrospectief aan hem.

SIETSE MEIJER

gaat. Er wordt veel voorgedragen uit boeken, veel gefilosofeerd over het leven. Veel gespeeld met taal en logica.

In de beste gevallen levert dat films op waar je ademloos naar zit te kijken, geprikkeld door de slimme, geestige dialogen, licht verbijsterd door de merkwaardige personages en ontroerd door hun vaak onhandige pogingen contact te maken of liefde te vinden. Films die worden bevolkt

Martin Donovan in Hal Hartley's *Trust*.

door personages die zichzelf onschrijven als 'jong, blank, hoger opgeleid, middle class, ongeschoold, blut en dronken'.

In *Trust* (1990) en *Simple men* (1992) was Hartley op zijn best. Toen hij die films maakte, was hij een van de grote namen in de onafhankelijke Amerikaanse film. Een veelbelovend talent met een frisse, originele visuele en inhoudelijke stijl, wiens films de hits van de kleinere filmfesti-

vals waren. Het is merkwaardig hoe weinig er nu nog van Hartley's reputatie over is. Hartley is de afgelopen jaren uit de gratie geraakt en zijn laatste film *No such thing* (2001) werd in Nederland niet eens uitgebracht. Zelfs bij de toch goed voorziene Amsterdamse videotheken, die een hoekje voor zijn oudere films hebben ingeruimd, is hij niet te vinden, terwijl *No such thing* al bijna een jaar uit is op video en dvd.

Amerikaanse critici hadden weinig positiefs te melden over *No such thing*. De welwillendste recensenten noemden het een ambitieus maar onevenwichtig werkstuk, de strengste vonden de film saai en mislukt. Toch is het jammer dat de film niet in de Melkweg te zien is: het is een film over een monster, en het zou toch interessant zijn om te

zien wat Hartley niet dat gegeven heeft gedaan.

Hartley's laatste goed ontvangen film is *Henry Fool* (1997), al riep ook die weerstand op. Want dezelfde elementen die zijn films zo prikkelend en amusant kunnen maken, zijn op andere momenten irritant. De geforceerde dialogen, dat te opzichtig onconventioneel willen zijn (op het kokette af), het te gemakkelijk grijpen naar absurdisme waardoor al die gekkigheid gaat vervelen – daardoor was bijvoorbeeld *Amateur* (1994) teleurstellend, een soort thriller waarin onder meer een voormalige non voorkomt die geld verdient met het schrijven van porno-verhalen. *Henry Fool* was boeiender, maar met zijn ruim twee uur aan de lange kant, waardoor ook die film de irritatiegrens dicht naderde.

Het zal in de Melkweg interessant zijn te zien of de magie van vooral *Trust*, *The unbelievable truth* en *Simple men* tien jaar later nog werkt, of dat die films vooral nostalgie zullen oproepen. De regisseur is zelf nog lang niet aan nostalgie toe, zo blijkt als je Hartley's website bekijkt. Hierop wordt een nieuw project aangekondigd, *NOVA*. Ook schrijft Hartley momenteel voor de Nederlandse componist Louis Andriessen het libretto van een nieuw muziektheaterstuk getiteld *Innana*. Half oktober gaat dit stuk in een regie van Paul Koek bij ZT Hollandia in première. Eerder werkten de twee samen voor het stuk *The New Math[s]*.

Melkweg Cinema, t/m 4/6. Vanavond: *The unbelievable truth*. Daarna o.m. *Flirt*, *Simple men*, *Trust* en *The book of life*. Website: www.possiblefilms.com.

De recente Spaanse cinema op een rij

Piedras (stenen) van Ramón Salazar is een debuut met bravoure. De regisseur en scenarioschrijver rijgt in zijn film de levens van vijf verschillende vrouwen aan elkaar. Als leidraad dient hun schoeisel.

Op het filmfestival van Berlijn in 2002 was *Piedras* een van de energiekste films in de competitie. De vloeiende montage en de zorgvuldige kadreeringen maakten van Salazars werk een onderhouden kijkervaring.

Toch was *Piedras* niet in de

Nederlandse bioscopen te zien. Spaanstalige films hebben – zolang ze niet door Pedro Almodóvar zijn gemaakt – de reputatie hun weg naar het publiek moeilijk te vinden.

De eerste *Semana de Cine Español* probeert dit vooroordeel te slechten. De filmweek in de Amsterdamse Melkweg biedt de kans in een kort tijdsbestek de belangrijkste Spaanse films van de afgelopen jaren te zien. Films van bekende namen als Almodóvar, Carlos Saura en Bigas Luna, en werk

van nieuwkomers als Monica Laguna en *Piedras*-regisseur Salazar.

Wat opvalt aan de *Semana de Cine Español* is de wijde blik waarmee programmeur Is Hoogland naar de Spaanse cinema kijkt. Naast arthousehit *Hable con ella*, door de lezers van *De Volkskrant* gekozen tot de beste film van 2002, plaatst Hoogland net zo makkelijk de verwarrende productie *Aro Tolbukhin*, en *la mente del asesino* van de regisseurs Agustí Villaronga, Lydia Zim-

mermann en Isaac P. Racine.

Aro Tolbukhin, eerder dit jaar te zien op het International Film Festival Rotterdam, gaat over een zeeman van Hongaarse afkomst, die in Guatemala tot de doodstraf werd veroordeeld omdat hij op een missiepost zeven mensen in brand had gestoken. Later bekende hij nog veel meer moorden. Zijn slachtoffers zouden allemaal zwangere vrouwen zijn geweest.

In de jaren tachtig, vlak voor Tolbuhins executie, in-

terviewden twee Franse documentairemakers de moordenaar. Weer veertien jaar later leggen regisseurs Zimmermann, Racine en Villaronga de hand op het ongebruikte filmmateriaal. Ze besluiten er een deels gedramatiseerde film van te maken.

Wie het resultaat ziet, wordt gaandeweg bekropen door onzekerheid. De reconstructie van Tolbuhins leven heeft verdacht veel weg van een klassieke tragedie. Is het wel echt? En zo nee – wat willen

de makers dan vertellen?

Aro Tolbukhin begint als een gedramatiseerde documentaire en eindigt als een confronterende verkenning van de perceptie van de kijker. De film is bijzonder omdat het duidelijk maakt dat het menselijk systeem slecht raad weet met een donkere, onafgeronde vertelling.

Ronald Ockhuysen

Semana de Cine Español, van 1 t/m 14 mei in Melkweg Amsterdam. Zie: www.melkweg.nl

Het regent niet louter bloed en ingewanden

BART VAN DER PUT

AMSTERDAM - Met de toekenning van een Lifetime Achievement Award bracht het Festival van de Fantastische Film gisteren een eerbetoon aan de Amerikaanse regisseur en producent Lloyd Kaufman. De baas van de in New York gevestigde Troma-studio is al jaren een populaire festivalgast. 'De standwerker van de slechte smaak' brengt zijn vertrouwde aandacht tegen de macht van Hollywood en de grote Amerikaanse mediaconglomeraten al jaren met aanstekelijke zelfspot over het voetlicht.

Het contrast kon nauwelijks groter zijn: zondag organiseerde het festival een keurig symposium over de problemen rond de productie van fantastische films in Nederland, een dag later gaf Kaufman een rumoerige masterclass in filmproductie zonder geld.

Dat de financiering bij elke filmproductie het eerste en grootste struikelblok vormt heeft geen betoog. Op het symposium maakten de bijdragen van drie Nederlandse regisseurs en twee deelnemers uit Spanje duidelijk dat filmfinanciering staat of valt met de bereidheid van producenten risico's te nemen. Het Spaanse bedrijf Filmmax hanteert daarbij een langetermijnvisie: de vijf films die de divisie Fantastic Factory tot op heden voortbracht, hebben geen enorme winsten opgeleverd, maar de merknaam is inmiddels gevestigd, en dat komt de fondsenwerving en de verkoop van distributierechten van de opvolgers zeker ten goede.

Men zou het door de stroom grappen en grollen van Kaufman bijna vergeten, maar de eregast van het festival levert al bijna dertig jaar het bewijs dat de Spaanse strategie werkt. Kauf-

mans kleine Troma-studio drijft op de kracht van de merknaam: liefhebbers over de hele wereld weten precies waar Troma voor staat. Aan de formule die maatschappijkritiek koppelt aan wansmakelijke nonsens, wordt niet getornd, met een vaste schare afnemers als resultaat.

Na vijf festivaldagen wordt duidelijk dat de merknaam Festival van de Fantastische Film nog niet gevestigd is. Het door horrorfilms en een luidruchtige publieksparticipatie gekenmerkte verleden wekt bij de buitenwacht de indruk dat het nog altijd bloed en ingewanden regent, terwijl de publieksprijs de afgelopen vijf jaar juist aan sciencefiction en fantasy films werd toegekend.

Een jaar na de bekroning van het fraaie *Donnie Darko* lijkt het niet anders te gaan: onder de vijf populairste films zitten maar liefst drie animatiefilms uit Japan. De recente Oscar-winnaar *Spirited away* kreeg daarbij zo'n hoge waardering dat een bekroning niet kan uitblijven.

Na vier jaar van omzwervingen door de stad heeft het festival met de combinatie van de Melkweg en het Filmmuseum Cinema een ideaal thuishonk gevonden. Het is er goed toeven, zeker met een filmaanbod dat zich uitstrekt van betoverende Japanse spiritualiteit en Spaanse curiosa tot fraaie sciencefiction en beklemmende horror. Er zitten films bij die op het Filmfestival van Rotterdam voor uitverkochte voorstellingen zouden zorgen. De Amsterdamse zalen zitten redelijk vol, maar het kan beter. Het lijkt er dan ook op dat het festival en de Nederlandse filmmakers die de fantasie de vrije loop willen laten, op hardnekkige vooroordelen stuiten.

Wie over een paar weken bij een reguliere bioscoopvoorstelling van *Spirited away* alsnog voor de bijl gaat, heeft nog veel meer van dat fraais laten lopen.

'Piedras'

Spaanse film: zalig zijn de eenvoudigen van schoenen

Semana de cine Español. Festival van de recente Spaanse film. 1-14 mei, De Melkweg, Amsterdam.

Door DANA LINSEN

Aan de hand van de Spaanse film *Piedras* (2002) van Ramón Salazar, zou je kunnen beginnen te proberen iets te zeggen over wat eigen is aan de Spaanse cinema. Wat maakt een film Spaans, en niet Portugees, Frans of Italiaans? *Piedras* staat centraal in een retrospectief op de recente Spaanse cinema, een minifestival in de Amsterdamse Melkweg Cinema en werd door de organisatie belangrijk genoeg bevonden om debuterend regisseur Ramón Salazar (Malaga, 1973) als hoofdgast uit te nodigen.

Piedras heeft zijn vertelwijze gemeen met mozaïek- of estafettefilms als *Magnolia* of Altmans *Short Cuts*, die de laatste jaren als mijlpalen in het genre zijn gaan gelden. Net als in die films voert ook Salazar meerdere personages ten tonele, vooral licht geschifte vrouwen van middelbare leeftijd, die zoeken naar een bestemming in het leven. De titel staat voor de bouwstenen waar zij hun bestaan graag

vorm mee zouden geven: liefde, vriendschap, werk, of voor de puzzelstukjes waaruit de film is opgebouwd, of voor de stenen in de onhandige weg die ze bewandelen. Die is vooral wankel omdat schoenenfetisjist Salazar ze op allerlei onmogelijke puntschoenen en naaldhakken laat wicbelen, als symbolen voor de manier waarop deze dames hun eigen bestaan knechten.

Alleen Anita, met een tekst in beeld geïntroduceerd als 'de vrouw met de sportieve schoenen' gaat ongecompliceerd door het leven. Zij draagt misselijkmakend gele sneakers en staart de wereld door haar mond ademend aan. Dat mag je haar niet kwalijk nemen, want ze is simpel van geest en, zo wassemt de film, de nog lang niet verdwenen katholieke volksaard van de Spanjaard indachtig, de opvatting: 'zalig zijn de eenvoudigen van geest'.

Salazars film voelt Spaans, door de hyperactieve vrouwen die we van Spaans boegbeeld Pedro Almodóvar hebben leren kennen. Van de meester is *Hable con ella* (2002) te zien. De neuroses van die vrouwen zijn nooit zo erg, of er kan wel

geëxalteerd over gefilosofeerd worden en tapas bij gegeten.

Ik denk dat die opgewonden verteltoon, gecombineerd met een lichte hang naar het absurde, hyperbolisch kleurgebruik en een uit de alomtegenwoordige religie voortvloeiende alledaagse mystiek Spaanse films in ieder geval anders maken dan die uit hun buurlanden. En dat het ook deels hun populariteit verklaart: een vleugje exotisme kan ook een heerlijke vorm van escapisme zijn.

Er zijn ook heel andersoortige films te zien in de Melkweg. Films die nog minder vaak over de Spaanse landsgrenzen komen, zoals het ingetogen *Los lunes al sol* (2002), van Fernando León de Aranoa, wiens sociale drama *Barrio* (1998) op het Filmfestival Rotterdam eens een Tiger-kandidaat was. Of *Juego de luna* (2001) van Mónica Laguna, een kitscherig sterverhiksel voor actrice Ana Torrent als beroepsgokster. Er is het uitzinnige *Aro Tolbukhin, en la mente del asesino* (2001), die niet zou hebben misstaan op het afgelopen Festival van de Fantastische Film en weer eens een nieuwe film van Carlos Saura (de balletfilm *Salomé*).

HET PAROOL, 15 APR

BESTUUR

NUIB VAN DIS voorzitter
PAUL VAN VLIET penningmeester
ANDR KIRCH secretaris
MARJOLEIN KUIJSTEN
ÁRPÁD GERECESEY
RDSAMUNDE DORS
LUDWIG DE GEER ere-lid

DIRECTIE

CDR SCHLÖSSER algemeen directeur
ERIK BACKER zakelijk directeur

PROGRAMMERING

FRANS GROSSSENS muziek
JOHN VAN LUIJCK muziek
EDWIN VAN ANDEL muziek / hoofd productie
SUZANNE DECNERT exposities
ANITA VAN DOLEN theater
IS NODDGLAND film
JET ZEISS speciale producties
LUCAS EVERS media

ADMINISTRATIE

SJAAK PLUG administrateur
KARIN STRAATHOF hoofd medewerker
FROUKE BEERENS
MICHEL BONSEN
SUNARTO SANTOSO
SUZIE CHIN
FRANCIS ALKEMADE
MARCEL SCHILTMANS
MARIANNE VAN DEN BODGAARD

SECRETARIAAT

ANNETTE WOLFSBERGER
directie-assistent

CLAARTJE DE JEEGER

MINDU VAN BALEN

PUBLICITEIT / MARKETING

DACIA DAMEN hoofd
JOHN HEEMSBERGEN hoofd
ANNELIES WIELAARD
ARJEN REISINGER
DAAN DRUBBEL
DRIEN MORSELT
KIKI MARIN
ARTHUR WAGENAAR
CATHY CROSS
ILJA NENENKAMP

PRODUCTIE / HOUSTING

DAPHNE HOUTHUIZEN
NIENKE WULDER
TINEKE TIMMERMAN
YAFIT TARANTO
MAARTEN VAN DER WAL

AMSTERDAM ROOTS FESTIVAL

CARINA VAN KRAAY
ANNETTE BURGERS
CAROLINE S. JANS
DAMIANA DE WINDT

SYSTEEMBEHEER

MATHIJS BROUWER
JASPER DEEN

TECHNISCHE DIENST

DIRK DE VRIES hoofd techniek muziek
JODST EVERS hoofd techniek muziek

GELUIDSTECHNICI

DICK CRUL
ERIC ANKERSMIT
JOHAN VAN REEDE
JULIAN CNAPTAL
LENNO MAASKANT
LED VAN VLIET
RINY VAN ZODDLINGEN
ALEX VORRINK
ALLERT AALDERS
FRENK VAN KASTEREN
HANS BIJLEVELD
PETER HABBÉ
ROB VERNEIJ

LICHTTECHNICI

ANTON KODL
BOB GIBSON
GERT NOEK
MARK SNITSLAAR
ROBERT DELFGAARW
ANDRÉ ETTEMA
LASSE LAMINEN
NOAH PEPPER
PAUL VAN DEN HEIJKANT
SAM BEUMER
STEVEN VAN DE WAL
WIJNDEL LEEHUIS
WONNE BACK
XANDER WINKEL

ASSISTENT-TECHNICI

JOHN DUNCAN
MANUEL JASPERS
BART VAN VELZEN
ELLA BLEEKER
ERIC VONK
FIDNA NAMMDND
HELEEN SOMBRDEK
JASPER VERHULST
NANNING PDELSMA
NILZ VAN DEN BRINK
REMMELT AALDERS
RINZE VAN DER HEIDE
ROELDF DE KONING

RDS LK
SILVY VAN GEEL
TOMAS GONS
WALTER SLDDTWEG

THEATERTECHNICI
VINCENT VAN RDN
JAAP VAN DEN BRINK
BART VLEMING
ELLEN KNDPS
MARIA DNNINK
NATASJA GIEBELS

OPERATEURS
ANTI HUTCHINSON
BAGINDA VAN DER NART
EEF PELKMANS
NADD STEEN
JUDITH VISSER
LEENKE RIMEESTER
MARK BAKKER

ONDERHOUDSDIENST
VICTOR BÜRMANN
HENK VAN HUIJKSLDDT
MARK NEEMSBERGEN
RUUD VAN VDDORTHUYZEN
TÉ SIJTHOFF
TNEO DE LAAT

BEDRIJFSLEIDING, ENTREE & HORECA

BEDRIJFSLEIDERS
CLAUDIUS KUIPER logistiek
EVELIEN VAN HDEK
MARK VAN DER WOUDE
MARTINE DE NIJS
MILD BEENHAKKER
veiligheidscoördinator / portiers
VINCENT BDDT horeca
DOLDRS VAN ENKHUIJZEN

RECEPTIE & KASSA

LIESBETH VAN LDDN hoofd
RECEPTIE
PETER DE BAARE coördinator
ANGELIQUE KRDDN
ERIKA KENNEDY
JOKE DEKKER
MERIEKE WIJTEN
SABINE RAHR
DDENJA NEEMSBERGEN
HANNEKE SNUVERINK
MAARTJE ANKERSMIT
KASSA
CHANNA BDDT coördinator
EMMA BDELHOUWER
LIEKE VERBURG
ANNEMARE VAN BODEGDM
DANIËLE RELLUM

EFFIE BAERT
MARLDES BDMERS
MUTRIBA KDEGLER

PORTIERS

GILLIS VALKENIER
ILJA SPITS
JODST VEENINGA
JDRIS 'T HART
JDRIS DE RIJK
LOTJE RDSSENBURG
NANNO TEN HAVE
PETER ALDERDEN
RENÉ KDDPMAN
SARAH RDSSENBURG
ADRIAN HILL
ANGELIQUE VAN WIERINGEN
FABIAN PIRDU
HANNES JESSAT
IZAACK DUIST
JITZE TEN HAVE
JD SPENCER
JDEP WITKAMP
KD VISSER
MARCEL KDDIMAN
NATASJA DE MAN
NIELS POSTMA
NIND SMULDERS
PACD VDDRHANS
SASKIA WINKELAAR
SVEN PFEIFFER
TDMAS DE RIJTER
WICKY GLAS

FDUILLEURS & ZAAL-WACHTEN

MENNO STEEN
ALEXIA MAKIS
BD DE LAAT
IRIS BDERING
YDRICK LENTING

GARDERDBE

ANDUK BDDT
DIANA TOLUD
GRACIA NEIJMANS
HENK TOMSDN
JOUPE DE BDER
RDDNEY RIJSDIJK
BRENDAN NDRNEMAN
CAMILO JOSEFINA
INGE VAN DER NORST
JANNEKE LAMMES
KEN KODEMENTAS
MARLDES VAN GDDR
NIELS FAKKELDIDJ
PAUL VAN MUSSCHER
SHERIF EL-SAFURY
STEVEN RAAPIS DINGMAN